

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA DĚJIN UMĚNÍ

OBOR: DĚJINY VÝTVARNÝCH UMĚNÍ

Albert Jonáš

1893-1974

MAGISTERSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Zuzana Kopicová

Vedoucí diplomové práce: Doc. PaedDr. Alena Kavčáková, Dr.

OLOMOUC 2013

UNIVERSITY OF PALACKY IN OLOMOUC

PHILOSOPHICAL FAKULTY

DEPARTMENT OF HISTORY OF ART

Albert Jonas

1893-1974

MASTER THESIS

Zuzana Kopcová

Supervisor: Doc. PaedDr. Alena Kavčáková, Dr.

OLOMOUC 2013

Prohlašuji, že jsem tuto magisterskou práci vypracovala samostatně na základě uvedených pramenů a literatury.

V Opavě, dne 5. 11. 2012

Poděkování patří především vedoucí práce Doc. PaedDr. Aleně Kavčákové, Dr. za odbornou radu a panu RNDr. Janu Králíkovi CSc. za poskytnutí materiálů a cenných informací. Dále bych chtěla poděkovat kurátorovi sbírky plakátu a obrazů Uměleckoprůmyslového musea v Praze Petru Štemberovi, Martě Sylvestrové, vedoucí oddělení grafického designu Moravské galerie v Brně, Petře Ciupkové, asistentce tohoto oddělení, a Mgr. Jitce Panznerové, vedoucí oddělení písemných archiválií Národního filmového archivu v Praze, za přístup do sbírek a pomoc při hledání sbírkových předmětů. Dále mé díky patří i Mgr. Veronice Dubové za jazykovou korekturu.

Obsah

1. Úvod	1
2. Reflexe dosavadního poznání života a díla Alberta Jonáše v literatuře	4
3. Zastoupení Alberta Jonáše na výstavách	7
4. I. Životopis Alberta Jonáše	9
4.1. Léta studií a první světová válka (1893–1920).....	9
4.2. Firma Matěj Blecha a spol., Karlín (1920–1930)	12
4.3. Salónní vozy pro vagónku Ringhoffer (1926–1933)	15
4.4. Filatelie a frankotypy (20. a 30. léta 20. století).....	18
4.5. Architektura, scénografie, výstavní instalace, návrh interiéru (1930–1938).....	19
4.6. Protektorát Čechy a Morava (1939–1945).....	20
4.7. Architektonické návrhy výstav - PRAGA a Tisíc chutí (1945–1959).....	22
4.8. Návrhy známek a zápalkových nálepek (1945–1959).....	24
4.9. Titul zasloužilého umělce a ilustrace učebnic (1960–1969).....	25
4.10. Práce pro Toušeň (1970–1974).....	26
5. II. Plakátová tvorba Alberta Jonáše	28
5.1. Autorská značka.....	28
5.2. Plakátová tvorba let 1930-1939	29
5.2.1. Reklamní plakát (1930–1935).....	29
5.2.2. Reklamní plakát (1936–1939).....	38
5.2.3. Veletržní plakát	45
5.2.4. Turistický plakát.....	47
5.2.5. Divadelní plakát	50
5.2.6. Filmový plakát	52
5.3. Plakátová tvorba let 1939–1943.....	54
5.4. Plakátová tvorba od roku 1946 do ledna 1948.....	56
5.5. Plakátová tvorba od února 1948 do roku 1954	58
6. Závěr	62
7. Použité prameny a literatura	66
7.1. Prameny	66
7.2. Literatura.....	66
7.3. Literatura pojednávající nebo zmiňující se o Albertu Jonášovi.....	68

8. Katalog plakátů Alberta Jonáše	75
9. Seznam obrazové přílohy na CD	96
10. Obrazová příloha	104
11. Summary	124
12. Anotace	126

1. Úvod

Ve své bakalářské diplomové práci jsem se věnovala tvorbě meziválečného reklamního Atelieru Rotter a jeho majiteli Vilému Rotterovi.¹ Díky této práci jsem se seznámila s osobou architekta a výtvarníka Alberta Jonáše, na něhož mě upozornil a doporučil mi jej ke zpracování Petr Štembera, kurátor sbírky plakátu Uměleckoprůmyslového musea v Praze. Alberta Jonáše a Viléma Rottera spojuje působení na poli grafického designu, zejména plakátu, v období mezi dvěma světovými válkami a také využití techniky americké retuše, dnes spíše známé pod pojmem airbrush, při vytváření plakátů pro ofsetový tisk. Zatímco se Vilém Rotter soustřeďoval pouze na propagační grafiku, Albert Jonáš zasáhl i do jiných výtvarných oborů, např. architektury a výstavnictví. Také na rozdíl od Viléma Rottera zůstal po druhé světové válce v Československu, což nám dovoluje seznámit se s jeho pozdějším osudem mnohem důkladněji.

Albert Jonáš byl vynikajícím výtvarníkem, přesto o něm nevznikla monografická práce. Literatura zmiňující se o umělci je vcelku obsáhlá, ale ve většině případů jde pouze o kratší texty, které se nesnaží o hlubší poznání jeho života a díla. Předložená diplomová práce se především pokouší prohloubit tyto znalosti.

Protože je umělecká produkce Alberta Jonáše velice široká, rozhodla jsem se zaměřit pouze na plakátovou tvorbu, jelikož vykazuje vysokou kvalitu, a to zejména ve třicátých letech dvacátého století. Výtvarníkovými plakáty se nejvíce zaobíral Petr Štembera. Umělcova díla je ale natolik rozsáhlé, že v časopisových článcích nebo textech o českém meziválečném plakátu nebyl zdaleka

¹ Zuzana Kopicová, *Atelier Rotter 1928–1939* (bakalářská diplomová práce), Katedra dějin umění FF UP, Olomouc, 2007.

prostor se věnovat všem plakátům a lépe zmapoval umělecký vývoj Alberta Jonaše. Cíl svého bádání spatřuji ve zpracování a analýze plakátů Alberta Jonaše z českých sbírek a v uměleckohistorickém zhodnocení umělcových děl v kontextu doby a tvorby jiných výtvarníků. Tomuto záměru je věnována hlavní kapitola diplomové práce, přičemž celkově se práce skládá ze tří stěžejních částí.

První část chronologicky mapuje život a další tvorbu Alberta Jonaše. Umělec byl mimořádně zajímavou osobností s obrovským smyslem pro humor a neobyčejným životním elánem. Množství jeho zájmů a prací je úctyhodné. Studoval malířství, architekturu a grafiku na pražské Akademii výtvarných umění, byl ilustrátorem, designérem, kreslířem, všestranným umělcem. Vytvořil několik stovek plakátů, tři sta velkých výstavních a veletržních instalací, tisíce poutačů a panelů, navrhoval známky a zápalkové nálepky, firemní loga a nápisy pro různé firemní výplatní otisky, tvaroval výrobky a byl projektantem četných realizovaných staveb. Kromě toho si dokázal najít čas na své četné koníčky. Rád rybařil, dobře plaval a vesloval, hrál tenis, věnoval se šachům. Jezdil též rád na koni. Měl zálibu v sestavování rébusů. Hra na klavír byla jeho velkou láskou, stejně jako filatelie.

Měl mnoho přátel, a nebyli to jen lidé z výtvarných kruhů, ale i filatelisté, herci a hudebníci. Blízcí přátelé mu říkali Náš Jo, ale byl znám i pod přezdívkou Žralok, která vyplývá z jeho autorské značky. Mimo vlastní tvorbu působil Albert Jonáš jako odborník v nejrůznějších komisích. Byl členem Svazu československých výtvarných umělců (pracoval především v komisi užité grafiky), členem schvalovací komise v ateliéru Reklamy a obchodu, předsedou sekce tvůrčích pracovníků v bývalém Re-klubu a také předsedou umělecké komise při Brněnských vzorkových veletržích, od šedesátých let byl význačnou osobností tehdejšího Svazu československých architektů a v neposlední řadě členem komise pro

schvalování plakátů na ministerstvu kultury, kde působil až do posledních dnů svého života.

Druhá část diplomové práce se zaměřuje na umělcovy plakáty, kterých se dochovalo kolem sto dvaceti a jsou deponovány v několika muzeích a galeriích. Největší sbírku prací Alberta Jonáše vlastní Uměleckoprůmyslové museum v Praze,² menší počet plakátů se nachází v Národním filmovém archivu v Praze, v Moravské galerii v Brně a v Severočeském muzeu v Liberci. Ačkoliv je dochovaný soubor sto dvaceti plakátů úctyhodný, jedná se zhruba o pouhou jednu třetinu³ celkové plakátové produkce Alberta Jonáše. Z důvodu velkého počtu děl bylo nutné druhou část práce rozdělit na několik podkapitol zaměřujících se na jednotlivé typy plakátů, a to filmové, divadelní, reklamní, turistické a veletržní.

Třetí částí je souborný katalog plakátů obsahující základní technické údaje s krátkým popisem jednotlivých děl, doprovázených jejich reprodukcí.

² Uměleckoprůmyslové museum v Praze zakoupilo průřez plakátové tvorby Alberta Jonáše v roce 1976.

³ O počtu tří set se zmiňuje Jan Králík ve článku v novinách *Svoboda*. Ivan Leiš ve svém příspěvku pro *Filateliu* hovoří až o šesti stech plakátech, viz Jan Králík, Potkáte ho u Labe, *Svoboda* LXXXII, 1973, č. 55, 6. 3., s. 5; Ivan Leiš, Frankotypové opojení arch. A. Jonáše, *Filateliie* XXVI, 1976, č. 21, s. 658.

2. Reflexe dosavadního poznání života a díla Alberta Jonáše v literatuře

Albert Jonáš [1] zemřel v roce 1974, po jeho smrti připadla jeho pozůstalost sestře – Blance Jonášové-Winklerové, která zemřela v roce 1980. Jelikož Albert Jonáš i jeho sestra byli bezdětní, není jasné, kde se tato pozůstalost nachází dnes. Část Jonášovy pozůstalosti se ovšem dochovala, protože Blanka Winklerová ji v roce 1979 poskytla RNDr. Janu Králíkovi CSc., který připravoval výstavu grafických prací Alberta Jonáše v Toušeni. Jan Králík si ponechal fotografie, návrhy, kresby a články, které byly v pozůstalosti obsaženy dvakrát, a vytvořil jejich fotokopie, které mi laskavě poskytl.

Přestože se hlavní pramen nedochoval v úplnosti, je zde ještě mnoho dalších zdrojů, ze kterých můžeme čerpat. Za ně můžeme považovat zejména dobové články v novinách, které se vyskytují od roku 1926 v souvislosti s přestavbou jednoho patra Waldekova paláce na *Kavárnu Urban*. Právě v článku s názvem „Nová kavárna v Praze“⁴ otištěném v *Lidových novinách* se jméno Alberta Jonáše objevuje poprvé. Dále následují desítky článků i v jiných periodikách např. v *Hostimilu*,⁵ *Českém deníku*,⁶ *Národních listech*,⁷ jež se týkají nejen architektonických projektů, ale i pozdější Jonášovy grafické tvorby. Zásadními se jeví příspěvky v *Pestrém týdnu*,⁸ kde je možné spatřit přetisky plakátů, fotografie instalací výstav a reklamní inzerci navrženou Albertem Jonášem. Velké reklamní inzerce jsou dále k nalezení v *Ročence Noviny*,⁹ *Světзору*¹⁰ a dalších magazínech.

⁴ eg, Nová kavárna v Praze, *Lidové noviny* XXXIV, 1926, č. 536, 23. 10., s. 6.

⁵ -ta., Nová kavárna Urbanova, *Hostimil*, 1926, č. 48, s. 612.

⁶ Dobrá zaměstnanost radioprůmyslu, *Český deník* XXIII, 1934, č. 216, 8. 8., s. 4.

⁷ Pěkná propagace P. V. V. čs. vývozu, *Národní listy* LXXV, 1935, č. 222, 14. 8., s. 6.

⁸ Jízdní hlídka Dr. Fr. Langra, *Pestrý týden* X, 1935, č. 43, 26. 10., s. 4.

⁹ Reklamní inzerce v *Umění do reklamy. Ročenka Noviny 1938*, Praha 1938, s. 70.

¹⁰ *Světзор* XXXII, 1932, č. 48, 1. 8., s. 387.

V průběhu německé okupace zakázek postupně ubývalo, a tak roku 1941 umělcovo jméno z novin mizí a objevuje se až v roce 1947 v *Novém slovníku československých výtvarných umělců* od Prokopa Tomana.¹¹ Heslo věnované Albertu Jonášovi stručně informuje o umělcově studiu a oboru činnosti.

Kolem roku 1950 se počet článků o Albertu Jonášovi v novinách opět zvyšuje díky mezinárodní výstavě poštovních známek PRAGA 1950,¹² pro kterou vytvářel návrh instalace. Dále jsou v roce 1953 ve *Výtvarné práci*¹³ připomenuty jeho šedesátiny, o deset let později v *Kulturní tvorbě*¹⁴ a *Propagaci*¹⁵ jeho sedmdesáté narozeniny. V sedmdesátých letech, kromě článků v novinách *Pravda*¹⁶ týkajících se soutěže o nejlepší zápalkovou nálepku, vychází i osobní vzpomínky Alberta Jonáše na vlastní bohatý život a na Lázně Toušeň v deníku *Svoboda*,¹⁷ jejichž autorem je Jan Králík. Jan Králík se ostatně Albertu Jonášovi věnuje do současnosti, publikuje krátké životopisy a vzpomínky.¹⁸ Velmi přínosné k poodhalení osobního života Alberta Jonáše jsou články Ivana Leiše pro *Filatelii*,¹⁹ jelikož zachycují autentické vzpomínky Blanky Jonášové-Winklerové na svého bratra.

Během osmdesátých let vyšel pouze jeden článek v novinách *Pochodeň*²⁰ týkající se připomínky desetiletého výročí smrti Alberta Jonáše.

V devadesátých letech začíná být umělec mnohem častěji zařazován do slovníků výtvarných umělců. Jeho jméno figuruje

¹¹ Prokop Toman, *Nový slovník československých výtvarných umělců I*, Praha 1947, s. 442.

¹² Filatelistův notýsek. Praga 1950, *Rudé právo* XIX – XXX, 1949, č. 172, 24. 7., s. 4.

¹³ –ko-, A. Jonáš šedesátiletý, *Výtvarná práce*, 1953, 1. 4., s. 7.

¹⁴ Albert Jonáš, *Kulturní tvorba I*, 1963, č. 10, 7. 3., s. 2.

¹⁵ František Sedláček, Albert Jonáš, *Propagace IX*, 1963, č. 5, s. 109-110.

¹⁶ vre, Nová série známek Renaissance, *Pravda* LII, 1971, č. 83, 8. 4., s. 7.

¹⁷ Králík (pozn. 3).

¹⁸ Jan Králík, Kalendárium. Akademický architekt Albert Jonáš, *Polabský týdeník TOK IV*, 2003, č. 10, 5. 3., s. 3.

¹⁹ Leiš (pozn. 3), s. 657-659; Ivan Leiš, Patero setkání a překvapení nakonec, *Filatelie XXVIII*, 1978, č. 6, s. 174-175.

²⁰ 1974 zemřel zasloužilý umělec Albert Jonáš, průmyslový výtvarník (narodil se 7. 3. 1893), *Pochodeň LXXIII*, 1984, č. 126, 30. 5., s. 7.

např. znovu u Prokopa Tomana,²¹ u Vladimíra Loydy²² a u Zbyška Malého.²³ V této době se mu ovšem asi nejvíce věnoval Petr Štembera, a to především Jonášově plakátové tvorbě, ať už divadelnímu plakátu,²⁴ reklamnímu plakátu,²⁵ veletržnímu plakátu²⁶ a později i plakátu filmovému.²⁷ K lepšímu poznání architektonické tvorby přispívá článek Zdeňka Němečka v *Architektu*.²⁸ Zajímavé je, že Němeček Jonášovi připisuje autorství některých veřejných budov v jižních Čechách a návrhy gobelínů.²⁹ K prohloubení znalosti osobního života přispívá text v *Encyklopedii výtvarníků loutkového divadla v českých zemích a na Slovensku od vystopovatelné minulosti do roku 1950 I*, jejímž editorem je Milan Knižák.³⁰ Výborným zdrojem informací o salonních vozech, které Albert Jonáš navrhoval pro vagonku Ringhoffer, je publikace Ludvíka Lososa a Ivo Mahela *Salonní vozy Ringhoffer*.³¹ Autoři této knihy ovšem zapomněli nahlédnout do slovníku či encyklopedie výtvarných umělců a tvrdí, že o Albertu Jonášovi „se nám bohužel nedochovaly žádné životopisné údaje“.³²

²¹ Prokop Toman, *Nový slovník československých výtvarných umělců I*, Ostrava 1993, s. 442.

²² Vladimír Loyda, *Hlas domova. Antologie našeho Polabí*, Brandýs n/L - St. Boleslav - Čelákovice 1996, s. 38.

²³ Zbyšek Malý (ed.), *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 - 1999 IV*, Ostrava 1999, s. 300.

²⁴ Petr Štembera, Divadelní plakáty (dějiny) Albert Jonáš, Jízdní hlídka, *Divadelní noviny VI*, 1997, č. 10, 13. 5., s. 11.

²⁵ ist [Ivana Strnadová], Dvě stálice české reklamy, *Strategie*, 1997, č. 9, s. 45. – Článek napsala Ivana Strnadová s přispěním Petra Štembery.

²⁶ Marta Sylvestrová – Petr Štembera, *Veletržní a výstavní plakát* (kat. výst.), Moravská galerie v Brně 1998, nestr.

²⁷ Marta Sylvestrová (ed.), *Český filmový plakát 20. století* (kat. výst.), Moravská galerie v Brně 2004.

²⁸ Zdeněk Němeček, Albert Jonáš, *Architekt XXXIX*, 1993, č. 21, s. 2.

²⁹ Tyto informace se mi nepodařilo potvrdit.

³⁰ Milan Knižák (ed.), *Encyklopedie výtvarníků loutkového divadla v českých zemích a na Slovensku od vystopovatelné minulosti do roku 1950 I*, Praha 2005, s. 404.

³¹ Ludvík Losos - Ivo Mahel, *Salonní vozy Ringhoffer*, Praha 1999, s. 78-80, 129, 255.

³² *Ibidem*, cit. s. 78.

3. Zastoupení Alberta Jonáše na výstavách

Výstav děl Alberta Jonáše proběhlo pouze několik a zaměřovaly se ve většině na jeho plakátovou produkci. Další umělcova architektonická a výtvarná tvorba byla na výstavách opomíjená.³³

První výstava Jonášových reklamních prací proběhla už v roce 1935. Fotografie expozice otištěna v *Pestrém týdnu*³⁴ [2] zachycuje jednak plakáty, které jsou dnes deponovány ve sbírkách Uměleckoprůmyslového musea v Praze např. *Anna Karenina*, *Městské divadlo pražské*, ale také reklamy a plakáty menších rozměrů, které se nezachovaly. Přípisek k fotografii referuje o zajímavých ukázkách novodobě řešených prací, vzorně vytištěných uměleckými grafickými závody V. Neubert a synové na Smíchově. Dle článku měla celá grafická výstava ráz návrhářství francouzského. Expozice také sklídila mimořádný zájem tehdejšího ministra financí a dalších vysoce postavených mužů.

Další výstavy se Albert Jonáš dočkal téměř o třicet pět let později v roce 1969. Jednalo se o výstavu *50 let českého užitého umění a průmyslového výtvarnictví: mezníky vývoje v letech 1918-1968*. Autorem úvodního slova katalogu³⁵ byl Karel Hetteš, který si stěžuje na situaci, v níž se nachází užitě umění a design. Bohužel v katalogu není zaznamenáno, co přesně z Jonášovy tvorby bylo vystaveno, je zde pouze uvedeno jeho jméno a krátká poznámka, důležité ovšem je vyzdvihnutí Jonáše jako průkopníka moderní české propagační grafiky.

Jediná samostatná výstava byla Albertu Jonášovi uspořádána v toušeňské základní škole roku 1979. Výstava obsahovala celkem dvacet pět panelů, na kterých byly vystaveny kresby, plakáty,

³³ Výjimkou jsou dvě výstavy, a to výstava *Čelákovice ve výtvarném umění*, kde se objevily Jonášovy kresby a retrospektivní výstava mapující průřez umělcovy tvorby, která proběhla v roce 1979 v Toušeni.

³⁴ Krása techniky, *Pestrý týden* X, 1935, č. 37, 14. 9., s. 21.

³⁵ Karel Hetteš (ed.), *50 let českého užitého umění a průmyslového výtvarnictví: mezníky vývoje v letech 1918 – 1968* (kat. výst.), Mánes a výstavní síň na Betlémském náměstí 1969, nest.

nálepky a další výtvarné práce. Vernisáž se konala 30. dubna a úvodní slovo pronesl Bohuš Häckl. Katalog³⁶ připravil a graficky upravil Jan Králík. Bohužel katalog toušeňské výstavy není příliš rozsáhlý a není možné v něm vystopovat další údaje o umělcově díle.

Výstava *Čelákovice ve výtvarném umění*³⁷ z roku 1996 se soustředila na zobrazení Čelákovic a přilehlého okolí, proto se nemůžeme divit, že z díla Alberta Jonáše byly požitý pouze kresby zachycující přírodu u Toušeně. Názvy prací jsou natolik vypovídající, že o kresbách si můžeme udělat celkem jasnou představu – *Z lesíka v Toušeni, Cesta podél tůně v Toušeni, U Bejkovky*. Všechny práce byly provedeny tužkou na papír v roce 1940.

Plakátová tvorba Alberta Jonáše byla předvedena na výstavních projektech vedených Martou Sylvestrovou, *Výstavní a veletržní plakát*³⁸ v roce 1998 a *Svět hvězd a iluzí. Český filmový plakát 20. století*³⁹ v roce 2002. Na první ze jmenovaných výstav bylo prezentováno osm plakátů pro Pražské vzorkové veletrhy a na druhé, jak již název napovídá, bylo vystaveno kolem deseti Jonášových prací pro film. Poslední výstava, na které se objevil plakát Alberta Jonáše, měla název *Moc obrazů, obrazy moci*, uspořádala ji Galerie u Křížovníků v Praze.⁴⁰ Věnována byla politickému plakátu a propagandě. Autoři na ní použili umělcův plakát *Více vajec – vyšší životní úroveň*.

³⁶ Jan Králík (ed.), *Arch. A. Jonáš. Výstava grafických prací* (kat. výst.), Základní škola v Toušeni 1979, nestr.

³⁷ Jaroslav Špaček, *Čelákovice ve výtvarném umění* (kat. výst.), Městské muzeum v Čelákovících 1996, nestr.

³⁸ Sylvestrová – Štembera (pozn. 26).

³⁹ Sylvestrová (pozn. 27).

⁴⁰ Tomáš Bojar – Jan Třeštík – Jakub Zelníček, *Moc obrazů, obrazy moci. Politický plakát a propaganda* (kat. výst.), Galerie u Křížovníků v Praze 2005, s. 259.

4. I. Životopis Alberta Jonáše

4.1. Léta studií a první světová válka (1893–1920)

Albert Jonáš se narodil 7. března 1893 na Královských Vinohradech⁴¹ železničnímu úředníkovi, pozdějšímu vrchnímu inspektorovi a přednostovi vysočanského nádraží, Albertu Jonášovi⁴² a jeho manželce Josefě Jonášové, rozené Salačové [3].⁴³ Už v dětském věku kreslil, na co přišel. V osmi letech jej například velmi zaujaly baletky z Národního divadla,⁴⁴ které se pokoušel zachytit. Nakonec mu s figurami baletek musel pomoci otec, jenž byl velmi dobrý kreslíř. Výtvarný talent tedy Albert Jonáš mladší nepochybně zdědil po svém otci, který si častokrát při vysvětlování školního učiva synovi vypomáhal kresbou. Kromě kresby a malby získal Albert mladší též celkem dobré dovednosti ve hře na klavír, na který hrával se sestrou Blankou⁴⁵ čtyřručně i dost náročné kusy.⁴⁶

Od roku 1908 celá rodina jezdila pravidelně o prázdninách do lázní Toušen [4],⁴⁷ ležících v polabské krajině východně od Prahy a známých svými slatinnými koupelemi. Jak vzpomíná Albert Jonáš: *„Poprvé jsme přijeli v jednom z prvních mercedesů od Tauberů z Vysočan, dámy ve velkých kloboukách se závojem, aby na ně v otevřeném voze moc neprášilo. Jeli jsme sem kvůli mamince, které měla pomoci a pomohla železitá voda. První rok jsme bydleli u*

⁴¹ Archiv hlavního města Prahy, Magistrát hlavního města Prahy I., Referát IV, popisní, Soupis pražských domovských příslušníků 1830-1910 (1920), Pražané, pořadové číslo archiválie 369, krabice č. 118.

⁴² Albert Jonáš se narodil 13. října 1863 v Bělé pod Pradědem a přednostou stanice ve Vysočanech byl jmenován nejpozději roku 1909. 8. srpna roku 1909 byla otištěna v ranním vydání Národních listů zpráva o vyloupeném nákladním voze české severní dráhy, v které byl Albert Jonáš titulován jako vysočanský přednosta. - Vyloupený nákladní vůz české severní dráhy, *Národní listy* IL, 1909, č. 217, 8. 8., s. 3; Ibidem.

⁴³ Josefa Jonášová roz. Salačová se narodila 2. dubna 1871 v Mladé Boleslavi. – Ibidem.

⁴⁴ Do Národního divadla na představení Král a jeho harlekýn s Eduardem Vojanem jej vzal strýc Salač. Za strýcem a bratrancem Salačovými bude Albert Jonáš jezdit do Toušeně o prázdninách během studia na Akademii výtvarných umění.

⁴⁵ Blanka Winklerová roz. Jonášová se narodila 28. října 1898 v Loukově u Mnichova Hradiště. – Archiv hlavního města Prahy (pozn. 41).

⁴⁶ Jan Králík, Toušeň u klavíru, *Svoboda* LXXXIV, 1974, č. 194, 17. 8., příloha s. 11.

⁴⁷ Albert Jonáš jezdil na prázdniny do Toušeně po celý život. Od roku 1931 brával sebou i svou manželku, která ovšem zemřela v roce 1942. Poté už navštěvoval Toušeň sám nebo se sestrou.

rybníka u Králíků, druhý a třetí rok v kolárně u staré stodoly u Budských, čtvrtý rok u Walliánů a pak dvakrát u Živněstů.⁴⁸ Albert Jonáš si Toušeň s jejím okolím zamiloval a zažil zde nespočet klukovských dobrodružství.⁴⁹ Lázně patřily k vyhledávaným rekreačním místům, které navštívilo mnoho známých osobností, např. Leoš Janáček,⁵⁰ Viktor Ponrepo, Čeněk Vosmík, Bedřich Wachsman, Eduard Demartini.⁵¹ S těmi všemi měl Albert Jonáš možnost se setkat osobně.

Kreslení ovšem nadále zůstalo jeho vášní a během studií na karlínské reálce s chutí karikoval své profesory. V sextě jej profesor češtiny František Žákavec⁵² doporučil ke studiu na Akademii výtvarných umění v Praze. Zkoušky úspěšně složil a roku 1912 nastoupil do prvního ročníku spolu s Vlastimilem Radou, Vojtěchem Sedláčkem, Antonínem Pelcem, Janem (?) Rambouskem, Jaroslavem Liškou a Juliem (?) Moravcem. Albert Jonáš studoval u profesorů Josefa Loukoty⁵³ a Vlaha Bukovce⁵⁴ figurální malířství.

Po vypuknutí 1. světové války umělec narukoval k II. maďarskému regimentu, se kterým se roku 1915 dostal do Ruska. 21. května 1916 byla jeho jednotka zajata v Itálii. V té době už uměl obstojně maďarsky a rumunsky, později se díky tomuto zajetí naučil dobře italsky.⁵⁵ Postupem času byl zajatecký tábor několikrát

⁴⁸ Jan Králík, Povídaní s akad. arch. Arbertem Jonášem, *Tajný materiál & Document Universitatis Supercarolinae Tussyniana*, 7. 11. 1972, nestr. Materiál poskytnutý panem Janem Králíkem.

⁴⁹ Vzpomínky Alberta Jonáše publikované v příloze novin *Svoboda* v letech 1973-1979 uspořádané Janem Králíkem. - Králík (pozn. 3); Ptáčník od třetí tůně, *Svoboda* LXXXII, 1973, č. 196, 18. 8., příloha s. 13; Králík, (pozn. 46), Dvojí plátno, *Svoboda* LXXXV, 1975, č. 222, 20. 9., příloha s. 11; Jan Králík, Inspirace Trójou, *Svoboda* LXXXIX, 1979, č. 101, 29. 4., příloha s. 11.

⁵⁰ K setkání s Leošem Janáčkem došlo v roce 1910, kdy byl Janáček navštívit v Toušeni svou neteř Věru Janáčkovou, se kterou byl zasnouben Jonášův bratranec, Josef Salač. Nakonec se svatba ale neuskutečnila. - Králík, (pozn. 46)

⁵¹ Králík, Dvojí plátno (pozn. 49).

⁵² František Žákavec (23. února 1878 Kdyně – 25. prosince 1937), historik umění, kritik a překladatel. E. R. [Eva Reitharová], heslo Žákavec František, in: Emanuel Poche (ed.), *Encyklopedie českého výtvarného umění*, Praha 1975, s. 587-588.

⁵³ Josef Loukota (28. června 1879 Dobříš – 1967 Praha) působil na AVU v letech 1910 – 1939.

⁵⁴ Vlaho Bukovac (4. července 1855 Cavtat u Dubrovníka – 23. dubna 1922 Praha) vyučoval na AVU mezi lety 1903–1922.

⁵⁵ Jazykovou vybavenost získanou během války využil v budoucnosti při projektování mezinárodních výstav.

přemístěn, díky čemuž mohl Jonáš poznat téměř celý Apeninský poloostrov a vytvořit stovky kreseb a portrétů spolubojovníků [5] a civilistů.⁵⁶ Po kreslířské stránce jsou skici skvěle zvládnuty a je z nich patrné, že Jonášův výtvarný názor vycházel ze secese, která se projevuje v dekorativním pojetí některých portrétů [6]. Hrůzy války, které Albert Jonáš nepochybně zažil, odráží kresba kostlivce jedoucího na vychrtlém koni [7].

Během neustálých přesunů tábora se dostal do Castellana ležícím na severu Itálie. Vojáci směli opouštět tábor na potvrzenky, které se vydávaly na čestné slovo, že se vrátí a neuprchnou. Při jedné z takových procházek u vojáků zastavil kočár, z něhož se vyklonila hraběnka de Bellis a otázala se jich, zda nemluví německy. Vojáci přitakali, a nato byli pozváni do hraběččina zámku.⁵⁷ Pro značné stáří se tu totiž sesula jedna boční věžička zámku a v sutinách byla nalezena antická římská socha, podobná známé dárkyni chleba z Anzia, měla ovšem uražené pravé rameno. Na restaurování si hrabě de Bellis pozval německého experta, architekta Wilhelma Dörfelda, který nemluvil italsky. Překládání bylo pro rakousko-uherské vojáky hračkou a na mladého Alberta Jonáše události tohoto odpoledne silně zapůsobily, jelikož Wilhelm Dörfeld byl člověk, který s Heinrichem Schliemannem odkrýval třetí šachtu Tróje a zakresloval všechny vykopávky na Ankotinu, v Týrinsu u Mykén a v Tróji. Jak Albert Jonáš sám řekl: „*Setkání mne naplnilo úžasnou inspirací k tomu, nikdy se nevzdávat a jít za svým cílem, třeba by v cestě stála nekonečná mravenčí práce.*“⁵⁸

Ještě v Castellanu si proto rozkreslil, původně zcela náhodou, skici k Písni písní, Sulamit a k dalším i světským námětům [8], které měly secesně-symbolistní charakter. Ve volných chvílích je ze zábavy přenášel v technice klasické fresky do lunet klášterního

⁵⁶ Králík (pozn. 3).

⁵⁷ Patrně šlo o hrad Castellano u stejnojmenné vesnice.

⁵⁸ Králík, Inspirace Trójou (pozn. 49).

refektáře, kde byli zajatci ubytováni. Dle slov Alberta Jonáše: „*Moc to zrovna do kláštera nepasovalo, ale byl to špásek. To tam zůstalo dodnes.*“⁵⁹ Později během italského zajetí se domluvil s lékaři z lazaretní nemocnice a chodil k nim kreslit studie lidského těla jak živých, tak mrtvých lidí. Jednalo se o značně podrobné kresby s latinským popisem jednotlivým částí lidského těla.

Albert Jonáš se z války vrátil jako nadporučík. Protože se snažil po návratu z fronty dostihnout ztracený čas, ihned se dal zapsat na studium architektury na Akademii výtvarných umění k Janu Kotěrovi⁶⁰ a na stejný obor i na České vysoké učení technické v Praze. Architekturu si přál studovat již jeho otec, protože však pocházel z rodiny, v níž měl deset sourozenců a jeho otec zemřel, neměl ho na studiích kdo živit. Byl proto rád, že syn Albert se rozhodl pro vzdělání právě v tomto oboru. Po dvou letech Albert Jonáš studium na Českém vysokém učení technickém přerušil a podal si žádost o přijetí na Akademii výtvarného umění do grafické speciálky Maxe Švabinského.⁶¹ Švabinský jej okamžitě přijal k sobě do ateliéru na základě skic lunet a anatomických kreseb z Castellana. Během studia si Jonáše oblíbil jako málokterého ze svých žáků a bral jej dokonce do svého ateliéru.⁶²

4.2. Firma Matěj Blecha a spol., Karlín (1920–1930)

Po absolutoriu architektury na pražské Akademii výtvarných umění v roce 1920 začal Albert Jonáš pracovat jako konstrukční inženýr ve firmě Matěj Blecha,⁶³ ve které se již zakrátko stal

⁵⁹ Králík (pozn. 48).

⁶⁰ Na akademii výtvarných umění byla založena architektonická speciálka Jana Kotěry v roce 1910. Jan Kotěra na Akademii působil do roku 1923.

⁶¹ Grafická speciálka Maxe Švabinského byla na Akademii výtvarných umění založena v roce 1910. Švabinský na oboru grafiky vyučoval do roku 1926. Od roku 1926 do roku 1939 měl na starost obor malířství.

⁶² Králík (pozn. 48).

⁶³ Firma Matěj Blecha a spol., Karlín byla renomovaná stavitelská firma s vlastním projekčním ateliérem, kterou založil Josef Blecha na konci devatenáctého století. Vrcholu firma dosáhla pod vedením Matěje Blechy (1861 – 1919) v prvních dvou desetiletích dvacátého století, kdy vystavěla

vedoucím konstrukční kanceláře, protože byl ve firmě jediným akademickým architektem. Jednou z prvních staveb, které umělec vedl, byl palác *Rokoko* s průchodem do Lucerny. Následovala *Stieberova vila* navržena Emilem Králíčkem (1922) [9],⁶⁴ převážná část obytné zástavby v Ověnecké ulici v Praze 7, včetně hotelu *Splendid* (1923),⁶⁵ který navrhl Alois Krofta, a úřední budova pro továrnu Ringhoffer (1924).

Kolem roku 1924 získal Albert Jonáš dvě nabídky na stavbu lázeňských budov. První z nich byl projekt lázní Sliač, který se nakonec neuskutečnil, a druhou, také nerealizovanou, byl návrh vrchního hotelu v Jáchymově, ke kterému se Albert Jonáš, dle svých slov, dostal následovně: „*Generální ředitel Říha od Schönbernů, pro kterého jsem dělal přepychové desetipokojové zařízení do jeho vinohradského bytu, mne doporučil jáchymovskému Urbanovi.*“⁶⁶ J. Urban,⁶⁷ bratr pražského kavárníka Bohdana Urbana, dal ale nakonec přednost projektu Adolfa Loose. Albert Jonáš měl ale možnost, během pobytu v Jáchymově, strávit s Adolfem Loosem dva dny a přátelsky si s ním promluvit. Další slavnou osobností, se kterou se zde setkal, byla Marie Curie-Sklodovská.⁶⁸ Byla mu představena profesorem chemie Stoklasou⁶⁹ přednášejícím na Českém vysokém učení technickém v Praze.⁷⁰

Pro jáchymovského Urbana následně navrhoval hradecký Autoklub a na čas u něj působil jako expert. Z pozice předsedy mezinárodní unie hoteliérů mu J. Urban zadal u jáchymovského Radiumpaláce vyprojektovat regulaci okolí [10], velký park a bar

řadu činžovních a obchodních domů či bankovních paláců. Matěj Blecha na návrzích staveb spolupracoval s jinými architekty, především s Emilem Králíčkem. Po smrti Matěje Blechy podnik nadále fungoval pod jeho jménem a navazoval na činnost z předchozích let. - JiH (Jiří Hilmera), heslo Blecha Matěj, in: Anděla Horová (ed.), *Nová encyklopedie českého výtvarného umění - Dodatky*, Praha 2006, s. 109.

⁶⁴ Králík (pozn. 48).

⁶⁵ Němeček (pozn. 28).

⁶⁶ Králík (pozn. 48).

⁶⁷ Křestní jméno není známé.

⁶⁸ Maria Curie-Sklodowska se v Jáchymově v roce 1925 zabývala zkoumáním tamního smolince.

⁶⁹ Křestní jméno není známé.

⁷⁰ Králík (pozn. 48).

pro ruletu, jedinou v Československu, jejíž provozování ovšem prezident T. G. Masaryk nakonec nepovolil.

Největšími stavbami, které Albert Jonáš ve dvacátých letech stavebně vedl, byly dvě neobarokní vily pro rodinu Petschů v Bubenči,⁷¹ *Vila Otto Petschky* (1924 - 1929) a *Vila Bedřicha Petschky* (1927 - 1930), které projektoval architekt Max Spielmann.⁷² *Vila Otto Petschky* (dnešní rezidence velvyslance USA), jejíž půdorys má formu výseku kruhového prstence, byla navržena přísně symetricky s bohatým členěním, terasou a představeným portikem. Vnitřní prostory odpovídaly bohatému vnějšímu pojetí a byly vybaveny nábytkem ve stylu Ludvíka XV. Koncepce *Vily Bedřicha Petschky* (dnešní velvyslanectví Ruské federativní republiky) byla obdobná jako u *Vily Otto Petschky*, její půdorys byl ale pravoúhlý, nikoli zakřivený.

Kromě vedení realizace projektů těchto neobarokních vil navrhl a řídil v roce 1926 adaptaci prvního patra barokního Waldekova paláce na Václavském náměstí na *Kavárnu Urban* [11]. Přestavbu si objednal Bohdan Urban, bratr známého nájemce jáchymovských hotelů, který si přál vytvořit elegantní kavárnu s vybraným vkusem.⁷³ Kavárna měla tři ústřední místnosti, vybavené v rokokovém stylu, k nimž přiléhал dámský a pánský salón, karetní a šachová herna a tři klubové místnosti pro uzavřenou společnost. Tyto historizující prostory byly ovšem doplněny tehdy nejnovější technikou odvětrávání a moderním ústředním topením.⁷⁴

Následující zakázkou, kterou se Albert Jonáš zabýval, byl projekt na úpravu *Grabovy vily* v Praze-Libni [12] (1928-1929), která byla postavena v polovině devadesátých let devatenáctého

⁷¹ Petschekovi patřili k nejbohatším rodinám v zemi, jejich majetek pocházel především z vlastnictví uhelných dolů a z bankovnictví. Podobných paláců a sídel si příslušníci rodiny Petschkových nechali v Bubenči postavit ještě několik.

⁷² Max Spielmann (3. dubna 1881 Kroměříž - 1970 Wiesbaden). - Pavel Liška - Zdeněk Lukeš - Ivan Medek, *Splátka dluhu / Begleichung der Schuld. Praha a její německy hovořící architekti 1900-1938*, Praha 2002.

⁷³ ni, Ein Cafee, *Der Morgen*, 1926, č. 29, 29. 11., s. 2.

⁷⁴ -ta., Nová kavárna Urbanova (pozn. 5).

století pro velkopřemyslníka Hermanna Graba Josefem Blechou.⁷⁵ K původní jednopatrové vile menšího půdorysu bylo dostavěno druhé patro s podkrovím a budova byla v celé své podélné linii rozšířena směrem na sever. Jonáš prováděl i regulaci okolí.

Albert Jonáš o firmě Matěj Blecha a spol. mínil takto: „*Co do solidnosti provedení byl Blecha jedna z nejlepších firem.*“⁷⁶ Jako vedoucí konstrukčního oddělení v ní pracoval celých deset let až do jejího rozštěpení.⁷⁷

V osobním životě během dvacátých let prožil Albert Jonáš dvě zaznamenáníhodné události. Tou šťastnou byl bezesporu sňatek s učitelkou tance Josefínou Kateřinou („Kitty“) Bendlovou,⁷⁸ který byl uzavřen 14. února 1924.⁷⁹ Ta nešťastná se stala 26. dubna 1929 v odpoledních hodinách, kdy se do výtvarníkovy bytu na Rokycanově ulici č. 15 v Praze-Žižkově vloupal zloděj. Jak nás informuje policejní zpráva, pachatel „*odcizil kovový přenosný tesor, v němž byla vkladní knížka Živnostenské banky na 30.000 Kč na jméno Albert Jonáš a heslo, dvě vkladní knížky vinohradské záložny na 400 Kč a mnoho zlatých a stříbrných předmětů.*“⁸⁰ Po pachateli se pátralo, zda úspěšně, o tom už nás dobový tisk neinformuje.

4.3. Salónní vozy pro vagónku Ringhoffer (1926–1933)

V době působení ve firmě Blecha dostal Albert Jonáš roku 1926 další zajímavou zakázku od Ringhofferových závodů, a to na návrh salonního vozu. Je velmi pravděpodobné, že závod byl spokojený se stavbou úřední budovy, kterou jako dozor Albert Jonáš v roce 1924

⁷⁵ Josef Blecha (11. září 1841 Štítary - 13. července 1900). – Vladimír Sís, *Olšanské hřbitovy*, Praha 1929; Miroslav Tyč, *Osobnosti kultury. Kolínsko*, Kolín 2006.

⁷⁶ Králík (pozn. 48).

⁷⁷ Ibidem.

⁷⁸ Josefína Kateřina („Kitty“) Bendlová se narodila 19. listopadu 1908. - Knižák (pozn. 30).

⁷⁹ Ibidem.

⁸⁰ Drobné zprávy ze dne. Policejní a četnické zprávy. Neohlášená odpolední návštěva, *Národní listy* LXIX, 1929, č. 116, 27. 4., cit. s. 2.

vedl, a proto jej přizvali k další spolupráci. Jednalo se o návrh salonního vozu pro egyptského krále Fuada, který však nebyl nikdy proveden.⁸¹

Jonášovým realizovaným návrhem byl nakonec jiný salonní vůz, a to pro prezidenta T. G. Masaryka (1929–1930) [13].⁸² Vůz byl zároveň posledním salonním vozem meziválečné produkce Ringhofferových závodů na Smíchově. Objednalo si ho Ministerstvo železnic jako dar k prezidentovým osmdesátým narozeninám, proto obdržel číslo Aza 1-0080, z tohoto důvodu byl vůz téhož čísla, původně císařská jídelna, přečíslován na Aza 1-0083. Prezidentův vagon měl odpovídat mezinárodnímu standardu, to znamená, že měl mít celooceľovou skříň a pojezd [14], dovolující užití vyšších rychlostí při maximálně klidném chodu.⁸³

Z kanceláře prezidenta republiky byla v objednávce určena základní čtyřbodová koncepce. První bod se týkal prostorové skladby [15]. Vagón měl obsahovat salón [16], k němuž měly být připojeny dvě ložnice – pánská [17, 18] a dámská [19, 20]. U dámské ložnice měl být připojen oddíl pro dvě osoby dámského doprovodu. Na straně pánské ložnice měl být uspořádán oddíl pro tajemníka prezidenta, oddíl pro lékaře a oddíl pro služebnictvo. Dále měl obsahovat menší místnost, kde by bylo možné upravit jednoduchá jídla při dlouhých cestách. Druhým bodem byl požadavek na co nejklidnější chod. Třetí bod se týkal výzdoby, jež měla být co nejjednodušší, ale přece zase co nejvkusnější. Poslední bod nabádal, aby nebylo opomenuto na nic, co nová doba žádá v ohledu na pohodlí a zdravotnictví.

Na základě této směrnice navrhla konstrukční kancelář Ringhofferových závodů prostorové uspořádání, které se zkoušelo i pomocí modelů 1:1. Prostorového řešení a zařízení salonního vozu

⁸¹ Losos – Mahel (pozn. 31), s. 225.

⁸² T. G. Masaryk do té doby používal vůz Dr. Rudolfa Siegharta, důvěrníka arcivévody Františka Ferdinanda, vyrobený v roce 1913, který se ovšem po roce 1916 stal majetkem Buštěhradské dráhy.

⁸³ Losos – Mahel (pozn. 31), s. 78.

se již účastnil i Albert Jonáš, který byl vybrán na základě pohovoru.⁸⁴ Návrh Alberta Jonáše nepochybně vycházel z doposud užívaného vzoru salonního vozu bývalé Buštěhradské dráhy navrženého Ilse Dernburgovou a Jiřím Justichem, a to především v povrchové úpravě stěn a výběrem materiálů. Jonáš se také rozhodl pro klasicizující dekoraci s pečlivým zpracováním detailů.⁸⁵

Třebaže byl vůz proveden v nejvyšší tehdy dosažitelné kvalitě, vykazoval na svoji dobu již poměrně konzervativní stylové řešení, spojující variantu pozdního lousézního slohu (v ložnicích) s prvky českého chippendale (v salonu).⁸⁶

Toho, že vůz ve svém uspořádání i stylu nepřinášel nic nového, si všiml již dobový odborný tisk. Příspěvatel časopisu *Architekt SIA* se vyjádřil k vozu prezidenta republiky v tom smyslu, že: *„Technicky dokonalé dílo železničních dílen Ringhofferových zůstalo (arch. Jonášem) nepochopeno. Interiér, který p. architekt vytvořil, nijak neodpovídá požadavkům moderní výroby, ani duchu demokratické doby, ani novým snahám moderní světové architektury. Je to t. zv. „reprezentace“ pěstitele starých dob. Přes to, že vůz slouží prvnímu a nejlepšímu občanu republiky, má zůstatí moderním dopravním prostředkem a nikoli vyumělkovaným zátiším muzejního vnitřku.“*⁸⁷

Podobně konzervativní přístup použil Albert Jonáš i v nerealizovaném návrhu salonního vozu pro srbského krále Alexandra v roce 1933 [21]. Dále ještě projektoval vozy pro srbského generála a ministra obrany Petara Živkoviće a pro

⁸⁴ 22. ledna 1929 Ringhofferovy závody poslaly Albertu Jonášovi dopis, v němž mu oznamují, že jej na základě rozmluvy s ním navrhují pro vypracování plánů na vnitřní zařízení salonního vozu a žádají ho o sdělení ceny za příslušné plány. Dopis od Ringhofferových závodů Albertu Jonášovi. Materiál mi laskavě poskytl pan Jan Králík.

⁸⁵ Losos – Mahel (pozn. 31), s. 78.

⁸⁶ Ibidem, s. 78-80.

⁸⁷ *Architekt SIA* XXIX, 1930, č. 5-6, 6. (května), cit. s. 109.

rumunskou královnu,⁸⁸ které pravděpodobně také nebyly realizovány.

4.4. Filatelie a frankotypy (20. a 30. léta 20. století)

Od počátku dvacátých let se Albert Jonáš věnoval filatelii, ta jej přivedla ke sbírání výplatních otisků soustavy Frankotyp,⁸⁹ kterým se věnoval jako první v republice. Jeho zájem byl natolik hluboký, že v roce 1930 spolu s Jaroslavem Lešetickým,⁹⁰ Theodorem Františkem Winklerem⁹¹ a dalšími založil při Klubu českých filatelistů odbor sběratelů frankotypů, který také vedl.⁹² Pro sběratelské potřeby Albert Jonáš publikoval v roce 1933 a 1935 *Studii o otiscích čsl. frankotypů*,⁹³ kde se snažil vytvořit základní typologii a shrnout v ucelený přehled terminologii výplatních otisků.⁹⁴

Alberta Jonáše s Theodorem F. Winklerem, kteří si navzájem říkali Berry a Teddy, pojil nejen stejný zájem, ale také rodinná vazba, protože Theodor F. Winkler byl manželem Jonášovy sestry Blanky. Jonáš se svou manželkou Kitty a Jonášova sestra Blanka se svým manželem tvořili nerozlučnou čtveřici přátel, jež se často scházela s dalšími známými filatelisty tehdejší doby. Oba manželské páry dokonce bydlely v jednom domě v Ovenecké ulici 40 v Praze-Bubenči, Jonášovi ve 4. patře a Winklerovi ve 2. patře.⁹⁵

⁸⁸ Králík (pozn. 48).

⁸⁹ Pro rychlejší vyplácení poštovních zásilek známkami se používaly výplatní stroje. Od roku 1926 se v Československu používaly pouze výplatní stroje soustavy Frankotyp. Právě jejich otisky se staly předmětem Jonášova sběratelského zájmu, protože spojovaly dva objekty filatelistického zájmu: známku a denní razítko. - M. Bouška, Výplatní stroje a jejich otisky, *Filatelie* XXVI, 1976, č. 13, s. 398.

⁹⁰ Jaroslav Lešetický zemřel 6. října 1936 ve věku sedmdesáti let. -Václav Nebeský, *Kronika Klubu českých filatelistů v Praze: K 90. výročí 1887 – 1977*, Praha 1977, s. 7, 11, 12-13, 17, 29, 42.

⁹¹ Leiš (pozn. 19).

⁹² -iv-, Setkání sběratelů výplatních otisků, *Filatelie* XXVII, 1977, č. 4, s. 116; Nebeský (pozn. 90), s. 39.

⁹³ Albert Jonáš, *Studie o čsl. otiscích frankotypu I*, Praha 1933; Albert Jonáš, *Studie o čsl. otiscích frankotypu II*, Praha 1935.

⁹⁴ Ivan Leiš, Názvosloví otisku výplatního stroje, *Filatelie* XXVI, 1976, č. 16, s. 494-495.

⁹⁵ Leiš (pozn. 19), s. 175.

4.5. Architektura, scénografie, výstavní instalace a návrh interiéru (1930–1938)

Po rozštěpení firmy Matěj Blecha v roce 1930 Albert Jonáš z podniku odešel a soustředil se převážně na grafickou tvorbu. Z tohoto důvodu ve třicátých letech nenajdeme mnoho jeho architektonických projektů. Jedním z mála (možná jediným) návrhem je projekt pro Pražské vzorkové veletrhy, které musely pro vystavovatele rozšířit svůj Radiotrh, jelikož v každé další sezóně vykazoval větší zájem vystavovatelů a zákazníků než v předchozí, a to i přes hospodářskou krizi. Bylo rozhodnuto o výstavbě skleněného jednopatrového pavilonu podle projektu Alberta Jonáše. Na podzimním veletrhu v roce 1934 byla už převážná většina centrálních budov vystavena. Reprezentativní budova byla vybudována také pro Radiojournal, aby byl Radiotrh architektonicky jednotný.⁹⁶

Od třicátých let se Jonáš zabýval rovněž scénografií a instalacemi výstav. Nepochybně k tomu měl jako akademický architekt, který v době působení u firmy Matěj Blecha navrhoval interiéry bytů, velmi blízko. První scénografickou prací z roku 1930 byla dekorace ke hře *Doktor Faust*, kterou vytvořil pro Malou loutkovou scénu v Bubenči (Terronská 814). Dle dobového článku z časopisu *Loutkař* byly Jonášovy dekorace „*dokonale náladové a osobité*“.⁹⁷ Bohužel v článku nebyla otištěna fotografie, proto si nemůžeme o náladových a osobitých dekoracích udělat lepší představu. Stejně jako si ji nemůžeme udělat ani v případě celkem tří výstavních instalací pro Pražské vzorkové veletrhy, jelikož se nedochovaly fotografie, které by je dokumentovaly. Z článku pouze víme, že byly tvořeny panely s grafikou.⁹⁸ Vedle výstav pro

⁹⁶ Dobrá zaměstnanost radioprůmyslu (pozn. 6).

⁹⁷ -eah-, *Loutkař* XVI, 1929 – 1930, č. 10, cit. s. 262.

⁹⁸ Dobrá propagace P. V. V., *Národní listy* LXXVI, 1936, č. 10, 11. 1., s. 3.

Československo (Praha, Brno) instaloval výstavy i ve Švýcarsku, ve Francii, na Cejlonu, v Indii a v Koreji.⁹⁹

Roku 1937 navrhoval interiér cestovní kanceláře Československé letecké společnosti [22], umístěné v upravených a podstatně rozšířených prostorách domu číslo 38 ve Vodičkově ulici v Praze. Interiér se vyznačoval především jednoduchostí v detailu i v celku, který byl podpořen volbou barev i osvětlení.¹⁰⁰ Dle dobové fotografie bylo do kanceláře umístěno závěsné kruhové osvětlení obíhající kolem celého prostoru. Pod ním stál půlkruhový pult ukončený válci, na nichž byly upevněny glóby s menšími modely letadel. Na stěně za pultem visely zarámované plakáty Československé letecké společnosti, mezi nimi jeden navrhnutý Albertem Jonášem.

4.6. Protektorát Čechy a Morava (1939–1945)

Několik let po vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava zůstal Albert Jonáš vyhledávaným výtvarníkem. Především byl zájem o jeho plakátovou tvorbu, ale mimo to se věnoval nadále návrhům interiérů a instalacím výstav. K menší realizaci provedené v roce 1940 patří obrazy,¹⁰¹ jejichž podoba ovšem není známa, pro interiér bufetu „Šindelář“.¹⁰² Naopak mezi ty větší přísluší instalace výstavy Českomoravských drah [23],¹⁰³ jež byla součástí expozice Pražských vzorkových veletrhů v roce 1940. Albert Jonáš se při instalaci řídil dvěma základními koncepty. Prostřednictvím výstavy chtěl jednak ukázat historický vývoj železniční dopravy na území Čech a Moravy, jednak se snažil prezentovat vrcholné dobové technické novinky. V předsunuté části expozice nechal umělec vystavit

⁹⁹ Králík (pozn. 48).

¹⁰⁰ Československá letecká společnost má smysl pro propagaci, *Národní listy* LXXVII, 1937, č. 104, 15. 4., s. 2.

¹⁰¹ Není zcela jasné, zda je Albert Jonáš maloval sám nebo jen poskytl návrh pro jejich realizaci.

¹⁰² Volání jedné ulice, *Národní politika* LVIII, 1940, č. 348, 15. 12., s. 12.

¹⁰³ Dopravní výstava ČMD na letošním veletrhu, *Pestrý týden* XV, 1940, č. 38, 21. 9., s. 8-9.

modely strojů a na bočních stěnách poté rytiny a plány starých a nových budov, strojů a lokomotiv.

U příležitosti jubilejní výstavy *Poštovní známka 1840-1940*,¹⁰⁴ konané v Praze, dostal zvláštní uznání za ukázky krásné úpravy své sbírky frankotypů. Na diplomu, který obdržel, bylo vytištěno jeho autorské signum.

Obdobné téma, jako výstava Českomoravských drah, měla i následující výstava, která nesla název *Sto let železnice* a byla pořádána roku 1941 v Přerově.¹⁰⁵ Albert Jonáš výstavu rozčlenil do tří oddílů, přičemž v prvním se věnoval historii Severní dráhy císaře Ferdinanda, ve druhém zpracovával historii Přerova a jeho vztahu k železnici a ve třetím zachytil vývoj železnice za posledních sto let, který demonstroval pomocí četných technických ukázek.¹⁰⁶

Ve stejném roce se mu ještě podařilo připravit výstavu pro Zbrojovku Brno a. s. [24, 25], která byla pořádána při příležitosti podzimních Pražských vzorkových veletrhů. Albert Jonáš vytvářel pouze návrh vnějšího rámce výstavy, který zaujímal v mezaninu celou stranu Veletržního paláce do Heřmanovy ulice. Dle dobového článku „*exposice Zbrojovky [...] ukazuje na účelnost a pohotovost celkového řešení a vyhovuje ve všech směrech i estetickým požadavkům.*“¹⁰⁷ V instalaci využil Albert Jonáš umělou hmotu a slitinu kovů, oba materiály vyrobené v továrnách Zbrojovky. Zvlášť umělá hmota byla ceněna odborníky a těšila se velkému ohlasu vystavovatelů.

Za druhé světové války se Albert Jonáš musel vyrovnat se smrtí dvou blízkých lidí – manželky a švagra. 19. listopadu 1942 zemřela Jonášova manželka a krátce po ní Theodor František Winkler, manžel Jonášovy sestry Blanky. Koncem devětatřicátého roku byl

¹⁰⁴ od, Ceny a odměny na pražské výstavě, *Lidové noviny* XLVIII, 1940, č. 648, 20. 12., s. 4.

¹⁰⁵ ah, Přerovská jubilejní dopravní výstava, *Lidové noviny* IL, 1941, č. 443, 31. 8., s. 5.

¹⁰⁶ Ačkoli popis instalace se v dobovém tisku dochoval, fotografie nikoliv. - Jak se jezdívalo po dráze před stoletím, *Národní politika* LIX, 1941, č. 242, 31. 8., s. 3.

¹⁰⁷ Přehled koncernové výroby Zbrojovky Brno na PVV, *Pestrý týden* XVI, 1941, č. 37, 13. 9., cit. s. 11.

Winkler předvolán na gestapo a domů se již nevrátil. Rodina jej začala usilovně hledat, ale šest týdnů o něm nic nevěděli. Blanka Winklerová poté zjistila, že její manžel byl odvezen do věznice na Pankráci za pomoc osobě nepřátelské nacistickému režimu. Ve vězení František Winkler strádal a byl mučen. Nakonec byl ale z důvodu nedostatku důkazů propuštěn. Z vězení však odešel s podlomeným zdravím, chřádl, až 2. listopadu 1944 zemřel. Gestapo sebralo veškeré písemnosti, zabavilo i Winklerovu sbírku známek a výplatních otisků.¹⁰⁸ Albert Jonáš se sestrou zůstali sami. Tyto tragické události pravděpodobně vedly k tomu, že Albert Jonáš se v letech 1942 až 1945 stáhnul do ústraní a umělecké tvorbě se nevěnoval. Výjimkou jsou tři filmové plakáty z roku 1943.

4.7. Architektonické návrhy výstav - PRAGA a Tisíc chutí (1945–1959)

Útlum v tvorbě Alberta Jonáše, nejspíše z důvodu úmrtí v rodině, trvá až do roku 1949, přičemž mezi lety 1946-1949 navrhl několik reklamních a filmových plakátů.

Od roku 1949 žil Albert Jonáš se svou sestrou [26] ve čtvrtém patře bytu v Ověnecké ulici 37/104 v Praze-Bubenci. Jedna místnost byla vyhrazena pro Jonášovu pracovnu [27], dochovaly se dokonce informace o jejím uspořádání: „*Nad pracovní deskou, na níž zůstalo kreslířské náčiní společně s nedokouřenou krabičkou cigaret značky Florida, visí krásný fotografický portrét zesnulé manželky Josefiny Kateřiny – Kitty. Napravo na zdi je několik exotických motýlů, které věnoval architektu Jonášovi cestovatel Frič. Na velké skříni jsou rozestaveny různé umělecké předměty – dárky Jonášových blízkých přátel. Trnkova originální loutka, která si zahrála ve filmu „Špalíček“, dřevěná soška od Kitty, model letadla se značkou „OK-*

¹⁰⁸ Leiš (pozn. 19).

ČSL“. Na úplném okraji skříně vykukuje velryba s vousatým rybářem, který s udicí v ruce se nachází v tlamě velryby.“¹⁰⁹

Od poloviny roku 1949 se konaly přípravy k mezinárodní výstavě poštovních známek *PRAGA 1950*, kdy byl zvolen výstavní výbor, složený z významných československých filatelistických odborníků. Ti vybrali Alberta Jonáše jako architekta a grafika plánovaného výstavního projektu. Umělec navrhl instalační panely, propagační brožury a propagační známku [28]. Ústředí československých filatelistických spolků a výstavní výbor Celostátní výstavy poštovních známek *PRAGA 1950* tehdy za spolupráci na výstavě a propagaci československé filatelie udělilo Albertu Jonášovi čestné uznání. Sám výtvarník si v kruhu blízkých na sklonku života zavzpomínal a přiznal se, že *PRAGU 1950* dělal ze všech filatelistických výstav nejraději. Následně připravoval další dva ročníky výstavy *PRAGA* v roce 1953 a 1955.

V roce 1953 Albertu Jonášovi udělil Klub českých filatelistů k jeho narozeninám zlatou medaili za zásluhy o Klub a klubový časopis.¹¹⁰ Svůj čas ale věnoval umělec ještě filatelistické organizátorské práci, grafické tvorbě plakátů a diplomů pro filatelistické výstavy.

Roku 1959 prováděl architektonický návrh výstavy *Tisíc chutí* instalované ve výstavním domě u Hybernů. V přízemí výstavní haly byl umístěn taneční parket, na kterém se den co den tančilo, zatímco na galerii bylo možné si poslechnout hudbu a posedět při sklence nealkoholického nápoje. Celá výstava totiž propagovala tisíce chutí a tisíce radostí života bez alkoholu a jiných škodlivých zlovyků. Kromě toho bylo možné zdarma ochutnat vzorky osvěžujících nových nápojů, pobavit se při kvízech a hádankách, poučit se na přednáškách a výstavních panelech, hovořících na jedné straně o rozvoji sportu, lázeňství a rekreace, na druhé straně o důsledcích

¹⁰⁹ Leiš (pozn. 3), cit. s. 657.

¹¹⁰ Ibidem, s. 658.

alkoholismu. Právě protialkoholní soubor panelů vzbudil mimořádnou pozornost.¹¹¹

4.8. Návrhy známek a zápalkových nálepek (1945–1959)

Jak již bylo řečeno, známky za první republiky sbíral a vyměňoval, ale po válce je ve větší míře začal navrhovat.¹¹² Jonášovy návrhy známek vykazují svěžest a moderní rysy, často jsou také vypracovány velice detailně. Známky vytvářel například pro československou leteckou poštu [29]¹¹³ nebo k Měsíci československo-sovětského přátelství. Známky navrhoval nejen československé, ale i sérii pro Albánii a Srbsko [30, 31]. Tvořil ovšem také známky pro sebe a pro své přátelé. Se svým blízkým přítelem ing. Václavem Menclem z Řevnic vedl čilou korespondenci zhruba od roku 1945 do začátku padesátých let. Na obálky pro ing. Mencla vytvářel vlastní známky a orážel je vlastními razítky. Každá obálka byla jinak stylizovaná, ať už s čínskými znaky a s čínskými motivy [32] nebo např. s rybářskou tematikou [33]. Tyto obálky dokazují, jaký měl Albert Jonáš obrovský smysl pro humor.

Přitom vytvořil i nespočet zápalkových nálepek například zvláštní sérii pro světovou výstavu v Bruselu (1958), kterou pak ale nechtěl vytisknout, protože mu pro bruselskou výstavu nepřípadala dostatečně výtvarně zvládnutá. Nakonec o těch málo exemplářů nálepek pro Brusel, které Albert Jonáš vlastnil, byl velký zájem a kontaktovali ho lidé z celé Evropy, dokonce až z Austrálie. Dále vytvořil série pro ÚÚZO Praha *Alkohol žízeň nezažene!* (1959) [34, 35] a *Očkování vás ochrání proti tetanu* (1959) [36], které jsou pozoruhodné svou jednoduchou a nápaditou stylizací.

¹¹¹ *Zdravotnické noviny* VIII, 1959, č. 29, 18. 7., s. 2; *Zdravotnické noviny* VIII, 1959, č. 30, 25. 7., s. 2.

¹¹² Jeden z prvních návrhů známky pochází z roku 1940. Jedná se o známku v nominální hodnotě pět korun s nápisem Böhmen und Mähren.

¹¹³ K třicetiletému výročí čsl. letecké pošty v roce 1953 navrhl známku s letadlem při vykládání poštovních zásilek v nominální hodnotě 1 Kč s číslem Pof. 767.

4.9. Titul zasloužilého umělce a ilustrace učebnic (1960–1969)

V šedesátých letech byl Albert Jonáš členem různých komisí a sdružení, např. členem komise pro schvalování plakátů na ministerstvu kultury, a získal mnohá ocenění, např. v roce 1962 udělilo Albertu Jonášovi Ústředí československých filatelistů a ministerstvo dopravy a spojů čestné uznání za dlouholetou záslužnou činnost ve prospěch československé filatelie.¹¹⁴ V těchto letech se také stal význačnou osobností tehdejšího Svazu československých architektů.¹¹⁵

23. dubna 1968 ministr kultury a informací odevzdal ve Valdštejnském paláci v Praze dvanácti československým výtvarným umělcům a architektům vysoká státní vyznamenání. Mezi nimi byl i Albert Jonáš, který získal titul zasloužilého umělce za významné průkopnické dílo v propagační grafice a výstavní architektuře. Stejně vyznamenání obdrželi spolu s arch. Jonášem např. Hana Wichterlová, Ladislav Machoň a Josef Novák. Ačkoliv měl Albert Jonáš velmi negativní postoj k tehdejšímu režimu, titul zasloužilého umělce získal. Tuto skutečnost můžeme přičíst celkovému společenskému uvolnění ke konci šedesátých let před okupací vojsky Varšavské smlouvy.

Nadále ovšem pokračoval v umělecké tvorbě. Vytvářel znaky pro podniky, lázně a kanceláře (např. pro Badatelskou společnost pro cesty severské se sídlem v Norsku – „nakřápnuté“ Kolumbovo vejce) a interiérové studie. Jonášova tvorba šedesátých let vrcholí ilustrací učebnicemi *Z dávné minulosti lidstva. Dějepis pro 6. ročník* (1964) [37, 38, 39]¹¹⁶ a *Zoologie pro I. a II. ročník středních všeobecně vzdělávacích škol* (1968) [40],¹¹⁷ které opět dokazují Jonášův vynikající kreslířský talent. Učebnice vyšly celkem

¹¹⁴ Leiš (pozn. 3).

¹¹⁵ Němeček (pozn. 28).

¹¹⁶ Václav Michnovský, *Z dávné minulosti lidstva. Dějepis pro 6. ročník*, Praha 1966.

¹¹⁷ Gustav Daněk, *Zoologie pro I. a II. ročník středních všeobecně vzdělávacích škol*, Praha 1968.

v patnácti vydáních také ve slovenském, maďarském a ukrajinském jazyce.

4.10. Práce pro Toušeň (1970–1974)

V sedmdesátých letech vytvořil Albert Jonáš sběratelsky velmi oblíbené série zápalkových nálepek s tematikou architektonických památek gotiky, renesance, baroka a empíru [41, 42]. Propagační námětů uměleckých památek [43], dále pak figurálních a portrétních témat na sériích zápalkových nálepek vzbudil uznání a sběratelský zájem též v USA, Číně a Japonsku. Pro univerzity a školy navrhl panely stavebních slohů, které byly zároveň použity v cestovním ruchu a v menších formátech i v propagaci.

U příležitosti 80. narozenin byl Albert Jonáš z rozhodnutí Rady MNV jmenován prvním čestným občanem Toušene. Pro tamní lázně vytvořil i logo [44, 45], které v podobě glyptického reliéfu zdobí od roku 1976 vnější stranu západního průčelí lázeňských budov a od roku 1997 severní stěnu závětrí hlavních vchodů.¹¹⁸ Spolupracoval také s místními ochotníky na divadelní výpravě Jiráskovy hry *Otec*, pro TJ Sokol projektoval parkovou úpravu a vstupní bránu sportovišť, vypracoval projekty rozšíření budov lázní a reprezentativních staveb v obci a podílel se na grafické úpravě *Sborníku ke 200. výročí založení školy v Toušeni*.¹¹⁹

Jonáš velmi rád podporoval začínající výtvarníky.¹²⁰ Svůj vzkaz mladým grafikům formuloval takto: „*mé průkopnictví není zásluha [...] vyniknout v době, kdy propagační úhor vzdělávalo 5, 6 odborníků, bylo daleko lehčí než dnes [...] buďte pilní, skromní, sebekritičtí [...] nedejte se omráčit několika úspěchy [...] studujte, vzdělávejte se, perte se o nový projev [...] nebojte se prohry [...]*“

¹¹⁸ Jan Králík, *Městys Lázně Toušeň*, Lázně Toušeň 2009, s. 43.

¹¹⁹ Králík (pozn. 36).

¹²⁰ K výstavám Jindřicha Nováka *Kresby z Makedonie* (1969) a *Mrňavky* (1970) napsal Albert Jonáš úvodní slovo.

*nebojte se začínat znovu [...] stavte na solidní základy [...] získávejte slávu československé propagační tvorbě na světových soutěžích!*¹²¹

Albert Jonáš zemřel ve čtvrtek 30. května 1974 v Praze, ve věku 81 roků. Rozloučení s ním proběhlo v úterý 4. června ve velké obřadní síni strašnického krematoria, kde smuteční řeč pronesl Bohuš Häckl. Jeho ostatky byly uloženy na Olšanských hřbitovech.¹²²

¹²¹ Sedláček (pozn. 15), cit. s. 110.

¹²² Němeček (pozn. 28).

5. II. Plakátová tvorba Alberta Jonáše

5.1. Autorská značka

V počátcích tvorby používal Albert Jonáš jako signum velrybu, kterou můžeme spatřit na návrzích salonních vozů. Spojení velryby a jména Jonáš je jasné. Vychází z biblického příběhu, kdy prorok Jonáš neposlechl božího příkazu, aby kázal pokání hříšným obyvatelům města Ninive. Za trest byl během plavby na moři pozřen velrybou.

Znak velryby se časem proměnil ve znak žraloka, protože velryba prý nemůže člověka spolknout, její hrdlo je příliš úzké. Sám Albert Jonáš změnu vysvětlil takto: „*To bylo tak, udělal jsem si signum – když jako velryba sežrala Jonáše, tak jsem maloval žraloka, aby mě nemusel cedit skrz zuby. Říkaly se o něm vtípky, že se mrská podle nálady, někdy má ocásek dolů, někdy nahoru.*“¹²³ To je vskutku pravda, neboť podobu samotného žraloka výtvarník často měnil.

Na plakátové tvorbě už značku velryby nenajdeme, ale setkáme se pouze se značkou žraloka [46], a to v několika variantách. Kolem roku 1930 např. na reklamním plakátu *Destila a Děláte tohle doma?* jsou pod žraloka vepsána čísla 708-08, jedná se o telefonní číslo Alberta Jonáše. Kolem let 1932 a 1933 navrhoval plakáty pro firmu Telefunken, jež nesou výraznou barevnou nebo stínovanou značku žraloka. V roce 1935 spolupracoval na plakátech *I kámen se rozehřeje pro kožešinu fmy Junger* a *Pražský uhelný. Rytířská proti tržnici* s Leopoldem Richterm, ty jsou označeny žralokem v kroužku s nápisem arch. Jonáš a nad kruhem nápisem Richter.

Přibližně od roku 1935 začal návrhy svých plakátů číslovat, což velmi napomáhá v určení chronologie děl, potažmo jejich datace. Prvním dochovaným plakátem se žralokem a číslicí 21 jsou *Kúpele Sliach* z roku 1935, posledním s číslicí 118 *Der Fisch am Trocken*

¹²³ Králík (pozn. 48).

- *Ryba na suchu* z roku 1942. Během těchto let ale navrhl i plakáty bez číslice, které mají značku žraloka s nápisem arch. Jonáš (může a nemusí být v kroužku), mají pouze značku žraloka nebo nejsou značeny vůbec. Ojedinělou je potom značka na plakátu *Die Hülse für jeden Tabak Doppel-Filter Abadie* (1938), kde se objevuje obvyklá značka žraloka v kroužku s nápisem arch. Jonáš, ale navíc s nápisem Špin. Může se jednat o stejnou záležitost jako u plakátů s nápisem Richter, kde šlo o jméno spolupracovníka.

V letech 1942–1943 se vyskytuje daleko větší počet neznačených prací, přičemž díla z roku 1943 nejsou signována vůbec. Vynechání značky a následné ukončení činnosti po dobu tří let může souviset s rodinnou nebo politickou situací. Albertu Jonáši v té době zemřela žena a také se mohl stát nepohodlným z důvodu švagrova napomáhání odboji.

V roce 1946 se na plakátech znovu objevuje značka žraloka. Mezi lety 1946 a 1947 je k žralokovi připsána zkratka U.R.F., která pravděpodobně označovala reklamní ateliér, pro který Albert Jonáš v té době pracoval. Mají ji pouze dva plakáty *Zachraň zdraví svého dítěte* a *V českých zemích za jediný rok umírá přes 17. 000 kojenců*, oba pod heslem ministerstva zdravotnictví „Lid má právo na zdraví“. Po roce 1951 se v několika případech nad žralokem objevuje značka PT, která označuje družstvo Propagační tvorby,¹²⁴ se kterým Albert Jonáš spolupracoval v padesátých letech.

5.2. Plakátová tvorba let 1930-1939

5.2.1. Reklamní plakát (1930–1935)

Zatímco na přelomu devatenáctého a dvacátého století reklamu vytvářeli malíři, po 1. světové válce se stává průmyslovým odvětvím řízeným profesionály z reklamních agentur, ateliérů a

¹²⁴ V Propagační tvorbu se po roce 1948 proměnil reklamní ateliér BaR (Burjanek a Remo), založený v roce 1947.

kanceláři. K nejnvlivnějším ve dvacátých letech u nás patřili PIRAS, Atelier Pacold,¹²⁵ Richter, UR-Praga, Dec Art arch. J. Masáka, Kohler, Ušák Otto Ušáka¹²⁶ a Atelier Otto Ottmar.¹²⁷ V počátcích těchto let byla výtvarná úroveň plakátů značně nízká, Československo zaostávalo především za Francií, kde byly plakáty nabitě svěžestí, razancí, životností a uplatňovaly se v nich veškeré typické vlastnosti moderního umění – znakovost, zkratka, plošnost a monumentalita tvarů.

Kvalita československých plakátů se začala zlepšovat až od poloviny dvacátých let, což si vynutily samy okolnosti. Po poválečném nedostatku zboží nastala v mnohých odvětvích nadvýroba. Po období velkého hladu po zboží bylo najednou obtížné hledat kupce. Zákazník se stal vzácnější a reklama se stala dobrým pomocníkem v těchto obtížích. Racionalizace výroby i prodeje, sdružování reklamních pracovníků, vznik časopisů, které se věnovaly reklamě, a posléze utvoření Reklamního klubu československého, tzv. Reklubu, pomáhalo vybudovat základnu pro lepší reklamu, potažmo plakát.¹²⁸

Dvacátá léta byla charakteristická svým neutuchajícím nadšením ze života. Na plakát v té době působilo mnoho faktorů, mezi které patřila moderní poezie – Marinettiho *Osvobozená slova*,¹²⁹ Apollinairovy *Kaligramy*¹³⁰ a Birotova výstava typografické

¹²⁵ Josef Kroutvor, *Sláva kabaretů v dějinách plakátu* (kat. výst), Východočeská galerie v Pardubicích 1990, s. 19.

¹²⁶ Otto Ušák (28. prosinec 1892 – 3. září 1957 Praha) - malíř a ilustrátor. Byl autorem reklam a plakátů, včetně řady filmových ze začátku třicátých let. - Petr Štembera, heslo Ušák Otto, in: Sylvestrová (pozn. 27), s. 484.; Prokop Toman, *Nový slovník československých výtvarných umělců*, Praha 1936, s. 713.

¹²⁷ Otto Otmar (1886 Plzeň - ?) byl malířem a reklamním výtvarníkem. Ve svém ateliéru Otto Otmar (Hradešinská 30, Praha-Vinohrady) navrhoval reklamní, filmové, turistické, společenské a legionářské plakáty. – Petr Štembera, heslo Ottmar Otto, in: Sylvestrová (pozn. 27), s. 479.

¹²⁸ M. Sutnar, *Reklama u nás a v cizině, Za lepší reklamu, Ročenka Noviny*, 1931, s. 43–51.

¹²⁹ Marinettiho koncept tzv. „osvobozených slov“ spočíval v odmítnutí gramatických pravidel, ve zrušení syntaktických vztahů mezi slovy, v důrazu kladeném na analogické vztahy a na nové souvislosti vyplývající ze struktury díla (např. z typografické kompozice textu). – Ivo Pospíšil (ed.), *Světová literatura 20. století v kostce*, Praha 1999, s. 97.

¹³⁰ V Apollinairově sbírce *Kaligramy* (1918) kromě předválečných veršů a básní, které byly inspirovány válečnou zkušeností, byly rovněž obsaženy grafické hříčky, kdy texty básní byly

poezie.¹³¹ Zde všude se objevovala hra ve spojení obrazu s písmem. Báseň se už nečetla jako slova srovnaná v řádku, ale jako soustava znaků a podobně se začal chovat i plakát.¹³²

Nové obrazové schéma také vycházelo ze zrychleného tempa moderního života, které vytvářelo novou řeč bezprostředně působících grafických znaků, barev, hudebních tónů a filmových záběrů. Rychlejší doba totiž vedla i k rychlejšímu, ale zároveň i povrchnějšímu vnímání. Moderní grafický znak musel být lépe zpracovatelný, rychleji čitelný než dřívější bohatá a složitá ornamentika. Plakát neměl zaujmout svou krásou a složitostí motivů, ale vtipem, nadsázkou a výtvarnou zkratkou, které vedou k cíli reklamy – prodeji. „*Krása reklamy záleží jedině v dokonalém dosažení jejího účelu.*“¹³³

Na formální podobě plakátu zanechávaly stopy i soudobé styly: kubismus, expresionismus, konstruktivismus, neoklasicismus, sociální realismus, art deco a další. Vliv mělo především sovětské návrhářství, zejména práce El Lisického, holandský De Stijl a německý Bauhaus. „*Přesto,*“ jak píše Josef Kroutvor, „*se nedá mluvit o plakátu kubistickém, expresionistickém, ba ani konstruktivistickém, neboť to všechno jsou z hlediska dějin plakátu epizody, eseje a někdy i parafráze moderních směrů. Moderní český plakát se nevyvíjí v těchto kategoriích, pouze se jich dotýká.*“¹³⁴ Zatím také chyběla v českém prostředí zkušenost a vlastní estetické a sociální sebevědomí. Teprve s osobnostmi Františka Zelenky a Ladislava Sutnara ke konci dvacátých let se zrodil grafický design.

Albert Jonáš přichází na pole plakátové tvorby v době, kdy moderní český plakát vstupuje do druhé fáze svých dějin. Ve

komponovány do tvarů obrazů. – Jaroslav Fryčera (ed.), *Slovník francouzsky píšících spisovatelů*, Praha 2002, s. 78.

¹³¹ Pierre Albert Birot (1876-1967) nenalezl pro své knihy nakladatele, proto si je tisknul sám ve své domácí tiskárně. Aby si zjednal širší publicitu, uspořádal v roce 1922 výstavu svých básní v galerii Weil, kde vystavil své stručné lyrické záznamy psané velkým písmem na papíře.

¹³² Josef Kroutvor, *Poselství ulice. Z dějin plakátu a proměn doby*, Praha 1991, s. 61.

¹³³ Josef Šíma, *Reklama, Život, Sborník nové krásy*, Praha 1922, cit. s. 102.

¹³⁴ Josef Kroutvor, *Pražský chodec. Dějiny českého plakátu 1890–1945*, Praha 1985, cit. s. 97.

třicátých letech skončil individualismus plakátu a místo něj nastoupily nové formy grafické vizuální komunikace, jejichž základními prvky byly barva, písmo, popřípadě fotografie. Od třicátých let začaly vycházet reklamní časopisy jako *Typ* a ročenka *Noviny*, ve kterých vedoucí reklamních kanceláří popisovali konkrétní reklamní strategie.

Na atmosféru třicátých lét měl určující vliv krach na newyorské burze 24. října 1929, jehož následky vyvrcholily v Československu v roce 1933, kdy byl v zemi asi jeden milión nezaměstnaných. Na jedné straně se nabízely obrovské možnosti moderní techniky a vědy, na druhé straně lidé zápasili o holý život. Z těchto nerovností a konfliktů se zrodil mimo jiné funkcionalismus. Který se snažil překonávat anarchii -ismů dvacátých let syntetizujícím duchem.

Touto dobou v Praze po vzoru západních firem vznikaly specializované reklamní kanceláře, z nich je třeba zmínit Atelier Burjanek Josefa Burjanka,¹³⁵ ateliér UR (Universální reklama) L. Guby, AUR (Ateliér uměleckých reklam) Petra Flenyky,¹³⁶ Vodičkovu reklamu (L.) A. Vodičky,¹³⁷ Atelier Hofbauer-Pokorný,¹³⁸ REMO Jiřího Jelínka¹³⁹ a Atelier Rotter Viléma Rottera.¹⁴⁰

Práci ateliérů charakterizovala střízlivá věcnost, nicméně i zde se pracovalo na bázi odbornosti s rozvinutým systémem reklamních prostředků, zejména s účinností opakovaného slova (sloganu, hesla, dvojverší) a opakovaného vizuálního motivu s charakterem symbolu nebo znaku. Každá firma si vytvořila vlastní charakteristický

¹³⁵ Josef Burjanek (27. prosinec 1913 – 1. leden 1992). - Petr Štembera, heslo Atelier Burjanek, Burjanek Josef, in: Sylvestrová (pozn. 27), s. 469.

¹³⁶ Petr Flenyko (28. leden 1900 Užhorod –?). - Prokop Toman, *Dodatky ke slovníku československých výtvarných umělců*, Praha 1955.

¹³⁷ (L.) A. Vodička (křestní jméno a data neznámá). - Petr Štembera, heslo Vodička (L.) A., Vodičkova reklama, in: Sylvestrová (pozn. 27), s. 484.

¹³⁸ Atelier Hofbauer-Pokorný byl pražský reklamní ateliér, který je doložen v letech 1930-1936 v Benediktinské 2, v roce 1937 ve Vodičkově 33. - Petr Štembera, heslo Atelier Hofbauer-Pokorný, in: *Ibidem*, s. 473.

¹³⁹ Jiří Jelínek (18. srpen 1901 Dvůr Králové – 30. prosinec 1941 koncentrační tábor Mauthausen). – HR [Hana Rousová], heslo Jelínek Jiří (Remo), in: Anděla Horová (ed.), *Nová encyklopedie českého výtvarného umění I*, Praha 1995, s. 319.

¹⁴⁰ Vilém (Willy) Rotter (28. květen 1903 Brno – zemřel někdy v šedesátých letech v Londýně). - Petr Štembera, heslo Atelier Rotter, Rotter Vilém, in: Sylvestrová (pozn. 27), s. 473.

arzenál prostředků na první pohled identifikovatelných a snadno vstupujících do obecného povědomí.

Profesionální tvůrci jako Emil Weiss,¹⁴¹ Libuše Lepařová,¹⁴² Leo Heilbrunn,¹⁴³ Zdeněk Rykr,¹⁴⁴ Josef Čejka,¹⁴⁵ Jiří Jelínek,¹⁴⁶ Antonín Erhardt¹⁴⁷ pracovali pro velké reklamní ateliéry, kanceláře a agentury¹⁴⁸ (Pacold a spol., PIRAS atd.), ale také samostatně jako např. Albert Jonáš, který se k reklamním profesionálům připojil na počátku třicátých let dvacátého století. S propagační grafikou se blíže seznámil jako poradce grafických závodů V. Neubert.¹⁴⁹ Následně začal reklamu také navrhovat [47].

Mezi první plakáty Alberta Jonáše patří *Dutinky s filtrem Destila* (kolem 1930) [48] (kat. č. 1), stylově velmi blízký plakátu *Děláte tohle doma?* [49] (kat. č. 2), také z období kolem roku 1930. Už na nich se objevuje umělcova charakteristická technika, americká retuš. Americká retuš stejně jako ofset patřily ve třicátých letech v Československu k nejnovějším technologiím. Barvy se při americké retuši nanášely pomocí stříkací pistole umožňující přechody barevných škál. Technika byla velmi oblíbená a intenzivně využívána francouzskými návrháři jako Damour nebo Cassandre od konce dvacátých let. Albert Jonáš si americkou retuš osvojil do té míry, že se stal pionýrem jejího využití v reklamě u nás, stejně jako

¹⁴¹ Emil Weiss (1896 Olomouc – 1964 New York). - Petr Štembera, heslo Weiss Emil, in: *Ibidem*, s. 485.

¹⁴² Libuše Lepařová (20. září 1896 - ?). – Toman (pozn. 126), s. 374.

¹⁴³ Leo Heilbrunn (1891 Praha – asi 30. říjen 1944 koncentrační tábor Osvětim). - Petr Štembera, heslo Heilbrunn Leo, in: Sylvestrová (pozn. 27), s. 472.

¹⁴⁴ Zdeněk Rykr (20. říjen 1900 Chotěboř – 15. leden 1940). - FŠ [František Šmejkal], heslo Rykr Zdeněk, in: Anděla Horová (ed.), *Nová encyklopedie českého výtvarného umění II*, Praha 1995, s. 704.

¹⁴⁵ Josef Čejka (1886 Klatovy – 26. březen 1933 Praha). – Toman (pozn. 126), s. 32.

¹⁴⁶ Rousová (pozn. 139).

¹⁴⁷ Antonín Erhardt (16. prosinec 1889 - ?). – Toman (pozn. 21), s. 45.

¹⁴⁸ Petr Štembera, Plakát, in: Jana Horneková (ed.), *České art deco 1918-1938* (kat. výst.), Obecní dům v Praze 1998, s. 202.

¹⁴⁹ Grafické závody V. Neubert založil knihkupec Václav Neubert v roce 1877 na Smíchově. Od roku 1921 podnik rozvíjel činnost pod jménem V. Neubert a synové, přičemž Václav Neubert jej vedl se svými syny Oldřichem, Miroslavem, Václavem a Karlem. Neubertovy závody patřily v Československu ke špičce a získaly si pověst i v zahraničí, zejména ve výrobě světlotisku, hlubotisku a zinkografie. Vydávaly náročná kartografická díla a atlasy a vedle toho také populární časopis *Pestrý týden*. Právě v *Pestrém týdnu* se nejčastěji objevují přetisky plakátů a reklam Alberta Jonáše, kromě toho se v závodech V. Neubert a synové tisklo mnoho výtvarnických plakátů.

Vilém Rotter. Plakáty *Dutinky s filtrem Destila* a *Děláte tohle doma?* ovšem z pozdější výtvarnickovy tvorby vybočují svou narativností, přemírou detailů a nedostatkem údernosti.

Albert Jonáš se velice rychle prosadit, neboť už kolem roku 1932 začal spolupracovat se známou firmou Telefunken. Jednalo se o německou společnost založenou v roce 1903 v Berlíně vyrábějící televizní a rádiové přijímače. Od roku 1931 byla Telefunken v Československu zastoupena firmou Krešl a spol. Přičemž radiopřijímače, radiolampy a součástky se vyráběly v továrně Radiotechna Přelouč. Po řadu let byl Albert Jonáš oficiálním grafikem propagačních prostředků této firmy.

První plakáty se dochovaly z let 1932/1933, jde celkem o čtyři reklamy, propagující různé modely rádií značky Telefunken. Na prvním z nich, s nápisem *Telefunken 250* [50] (kat. č. 3), je největší důraz kladen na samotný výrobek, který zabírá největší část obrazové plochy. Plakát můžeme označit bližším pojmem „věcný plakát“. Prvním plakátem tohoto typu byla reklama na zápalky Priester [51] z roku 1905, kterou navrhl Lucian Bernhard.¹⁵⁰ Nejvíce jej ale proslavil Němec Ludwig Hohlwein.¹⁵¹ Návrhy plakátů obou umělců vycházely ze zjištění, že když se výrobek, jeho detail, nebo dokonce jen nápis umístí do popředí, upoutá daleko více pozornosti. Označení „Sachplakat“ – „věcný plakát“ vzniklo později a typ byl rozšířen ve třicátých letech dvacátého století.¹⁵² Nový způsob reklamy vytlačil tzv. „krásný plakát“, později nazvaný art deco - plakát, který vznikl v polovině dvacátých let.

Další dva plakáty pro Telefunken také z let 1932/1933 se vyznačují nadsázkou. *System Telefunken Duplex 270* [52, 53] (kat. č. 3, 4), provedený ve dvou barevných variantách, a *Superhet 600*

¹⁵⁰ Lucian Bernhard (15. březen 1883 – 29. květen 1972) – německý grafik, typograf, návrhář interiérů a výtvarník. – Karl Bernhard – René Grohnert – Hubert Riedel, *Lucian Bernhard. Werbung und Design im Aufbruch des 20. Jahrhunderts*, Stuttgart 2004.

¹⁵¹ Ludwig Hohlwein (27. červenec 1874 – 15. září 1949). – Volker Duvigneau-Norbert Götz (ed.), *Ludwig Hohlwein 1874-1949. Kunstgewerbe und Reklamekunst*, Mnichov 1996.

¹⁵² Jana Přichystalová, Česká reklama mezi válkami, *Strategie*, 1997, č. 3, s. 45.

System Telefunken [54] (kat. č. 6) v sobě mají obrazový vtip, pro Alberta Jonáše příznačný. První vyjadřuje prostřednictvím zobrazeného rádia a hudebníků na pružinách, že vlastnit rádio značky Telefunken je jako mít doma živou kapelu. Na druhé reklamě bůh Atlas místo zeměkoule drží na svých bedrech radiopřijímač.

Pro Telefunken navrhoval Albert Jonáš v průběhu celých třicátých let nejen plakáty ale také mnohé inzertní reklamy, propagační letáky, a dokonce byl i autorem designu některých aparátů. Nejmladší plakáty pocházející z let 1939 mají nápis: *Za novými objevy / "Co radio - to Paudera", TELEFUNKEN* [55] (kat. č. 53) a *Za novými objevy / Radiotechna, TELEFUNKEN* [56] (kat. č. 59). Na prvně zmíněném plakátu je zobrazena socha Svobody a mrakodrapy. Druhý jmenovaný plakát v kompozici a ztvárnění ústředního motivu cituje velmi známý plakát francouzského výtvarníka Adolpha Mourona Cassandre¹⁵³ *Normandie* (1935) [57], na němž je zepředu zobrazen zaoceánský parník, stejným způsobem jako plachetnice na plakátu Alberta Jonáše.

Adolph Mouron Cassandre patřil k modernistům, kteří se začali uplatňovat po roce 1925. Inspirováni byli současným uměním, především kubismem, futurismem a abstrakcí, ve třicátých letech pak i surrealismem. Kromě zmíněného Cassandre k modernistům patřil Leonetto Cappiello,¹⁵⁴ Paul Colin¹⁵⁵ a Jean Carlu.¹⁵⁶ Zvlášť ale Cassandrovy plakáty jako *Nord-Express*, *Chemin de fer du Nord* a

¹⁵³ Adolphe Jean-Marie Mouron, pseudonym Cassandre (24. leden 1901 – 17. červen 1968). – Henri Mouron, *A. M. Cassandre: affiches, arts graph., théâtre*, Mnichov 1985.

¹⁵⁴ Díky Leonettu Cappiellovi se secesní plakát přelomu století posunul k modernímu pojetí a dvacátá a třicátá léta dvacátého století se stala druhou významnou dobou francouzského plakátu. Leonetto Cappiello se zaměřil na vytvoření jediné postavy či objektu, který byl často směšný a bizarní, čímž dokázal okamžitě získat divákovu pozornost. Jeho afíše charakterizuje výrazná linka, velké plochy kontrastních barev, potlačení detailu, pohyb figur, vtip a humor. Tyto znaky se ujaly už před první světovou válkou. Když Leonetto Cappiello zaměnil tento grafický projev za malířtější, získal kolem roku 1920 řadu následovníků, z nichž někteří se drželi jeho stylu i v průběhu třicátých let dvacátého století.

¹⁵⁵ Paul Colin (27. červen 1892 – 18. červen 1985). – Jack Rennert, *100 posters of Paul Colin*, New York 1977.

¹⁵⁶ Adolph Mouron Cassandre, Leonetto Cappiello, Paul Colin a Jean Carlu (1900-1997) byli nazýváni „4 C“ nebo také „Tři mušketýři“.

L'Oiseau bleu znamenaly definitivní rozloučení s realismem a přesun ke komunikaci pomocí znaku a symbolu. Mezi Cassandrovými následovníky vynikli Charles Loupot,¹⁵⁷ Edmond Maurus,¹⁵⁸ Paolo Federico Garetto,¹⁵⁹ Pierre Fix – Masseau,¹⁶⁰ Robert Falcucci,¹⁶¹ Villemot Bernard.¹⁶²

Albert Jonáš musel nepochybně znát jak Cassandrovu tvorbu, tak tvorbu zmíněných modernistů, neboť jeho reklamy silně vychází z francouzského reklamního umění. V meziválečné době byl vliv francouzského plakátu na české prostředí mohutný,¹⁶³ neboť francouzské plakáty byly běžně vylepovány na pražské zdi.

S francouzskými modernisty se mohl setkat nejen na pražských ulicích ale také na výstavách. V roce 1933 proběhla výstava moderní reklamy v rámci Pražských vzorkových veletrhů, kde část kolekce byla věnována francouzskému plakátu. Mezi vystavenými pracemi byla klasická díla A. M. Cassandra. Soudobý francouzský plakát dále pak představil ještě Francouzský ústav v roce 1934 a na konci roku 1936 Uměleckoprůmyslové museum v Praze.¹⁶⁴

Kromě toho francouzští výtvarníci pracovali pro československé firmy, jako například Jean Walter kreslil reklamní

¹⁵⁷ Charles Loupot (1892-1962). - Christophe Zagrodzki, *Ch. Loupot, 1892-1962*, Paříž 1998.

¹⁵⁸ Edmond Maurus (data neznámá). - Allain Weill, *The poster: a worldwide survey and history*, New York 1985, s. 214.

¹⁵⁹ Paolo Federico Garetto (1903-1991). - Walter Amstutz, *Who's who in graphic art*, Curych 1962, s. 310.

¹⁶⁰ Pierre Fix-Masseau (1905-1994). - Walter Amstutz, *Who's who in graphic arts: an illustrated world review of the leading contemporary graphic and typographic designers, illustrators and cartoonists ; with a short illustrated history of the graphic arts*, Curych 1982, s. 333.

¹⁶¹ Robert Falcucci (1900-1989). - Marcel Catillon - Roland Conilleau, *Robert Falcucci (1900-1989): magicien de la peinture*, Paříž 2001.

¹⁶² Bernard Villemot (1911-1989). – Amstutz (pozn. 159), s. 142.

¹⁶³ Francouzský plakát se stal nedostižným vzorem už v polovině devadesátých let devatenáctého století, kdy začaly vycházet v pražských časopisech první větší články o plakátech vůbec. Tyto články vyzdvihovaly francouzský plakát nad anglický, německý či rakouský. Francouzský, víceméně pařížský plakát prožil své první vrcholné období už před rokem 1900, kdy začal ovlivňovat svým vytříbeným stylem celý svět, zvláště pak střední Evropu. Mnoho českých umělců záhy odjelo do Francie pracovat s tímto novým výrazovým prostředkem. Nejznámější jsou plakáty Alfonse Muchy pro herečku Sáru Bernhadrtovou. Mezi Čechy působící v Paříži v těchto letech patřili Luděk Marold nebo Emanuel Staněk.

¹⁶⁴ Petr Štembera, Francouzský meziválečný plakát (kat. výst.), Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze 1997, s. 9-10.

plakáty pro leteckou společnost ČSA, kdežto Edmond Mourus¹⁶⁵ pro české cestovní kanceláře. Na oplátku se Čechoslováci jezdili do Paříže vzdělávat v grafickém designu. V období dvacátých let to byl především Vilém Rotter, který pracoval pro pařížský obchodní dům Le Printemps a reklamní agenturu Damour neboli Agence de publicité DAM. Mezi další patřili Heřman Němeček¹⁶⁶ a Bedřich Feuerstein.¹⁶⁷ Čeští a francouzští návrháři plakátů se hojně stýkali také na veletrzích, na nichž se pravidelně představovaly práce jedněch i druhých.¹⁶⁸

Také Albert Jonáš pracoval pro francouzskou společnost, a to pro Air France. Právě zahraniční úspěchy mu přinesly státní zakázky. S jeho plakáty, se značkou žraloka a s telefonním číslem 708-08, se bylo možné setkat v evropských metropolích například v metru v Paříži u Cooka v Londýně, ve vídeňském Pratu či v zahraničních kulturních a osvětových institucích. Zadavatelem byla československá ministerstva a organizace mezinárodního charakteru.¹⁶⁹ Kromě prestižních zakázek nadále zpracovával běžnější reklamy, jako *Poděbradka léčí, osvěžuje* (kol. r. 1933) [58] (kat. č. 7) a *Kde polievka tam Graf* (kol. r. 1933) [59] (kat. č. 8). Obě tyto reklamy vycházející z pravidel „věcného plakátu“.

Jak již bylo řečeno, ve třicátých letech se plakátové tvorby velmi silně dotýkal především funkcionalismus, který se výrazně projevil v architektuře. Do afišistické tvorby prosakoval, jelikož mezi tvůrci plakátu byla celá řada architektů. Příkladem může být práce Alberta Jonáše a Leopolda Richtera pro firmu Junger z roku 1935 *I kámen se rozehřeje pro kožešinu fmy Junger Mor. Ostrava, Nádražní 9.* [60] (kat. č. 24), na které se projevuje barevné zjednodušení na tři barvy: červenou, modrou a bílou.

¹⁶⁵ Weill (pozn. 158).

¹⁶⁶ Heřman Němeček (18. leden 1877 v Komárově u Hořovic - ?). – Toman (pozn. 126), s. 485.

¹⁶⁷ Bedřich Feuerstein (15. leden 1892 Dobruška – 10. květen 1936 Praha). – RŠ [Rostislav Švácha], heslo Feuerstein Bedřich, in: Horová (pozn. 139), s. 175.

¹⁶⁸ Štembera (pozn. 164), s. 9-11.

¹⁶⁹ Sedláček (pozn. 15).

Jonášova praxe architekta měla také vliv na stavbu písma, v němž Albert Jonáš vyniká. Jeho písmo je vždy výrazné a charakteristické. Ve třicátých letech se silně prosazovalo „nové typó“, tedy typografie. Ve dvacátých letech byla ještě typografie zábavnou hrou s písmeny, ale ve třicátých letech podle Karla Teigehe to měla být téměř věda. Grafik měl být projektantem stejně jako architekt. Ideálu Karla Teigehe se nejvíce přiblížil Ladislav Sutnar, díky němuž se pojetí typografické kultury výrazně proměnilo. Dvojměrná typografie byla posunuta po typické diagonále do prostoru.¹⁷⁰ Albert Jonáš tento nový přístup ve svých pracích často využívá, například i v reklamě pro firmu Junger.

Plakát *Pražský uhelný. Rytířská proti tržnici* (kolem 1935) [61] (kat. č. 23) vznikl také v rámci spolupráce s Leopoldem Richterem, koně jsou na něm podáni hyperrealistickým způsobem. Z roku 1935 pochází první plakát značený číslicí - *Kúpele Sliach* (1935) [62] (kat. č. 11), který nejen že formálně z funkcionalismu vychází, ale navíc zachycuje funkcionalistickou stavbu.

V roce 1935 Albert Jonáš ještě vytvořil plakáty pro sportovní akci *VII. Zlatá přilba Československa 15. IX. 1935 Pardubice* (1935) [63] (kat. č. 17) a *VIII. Zlatá přilba Československa 27. IX. 1936 Pardubice* (1935) [64] (kat. č. 18), které se liší pouze barevností provedení. Dále pak plakáty *Karbon* (1935) [65] (kat. č. 22) a *Baterie Karbon* (1935) [66] (kat. č. 15) soustředující se především na nabízený výrobek.

5.2.2. Reklamní plakát (1936–1939)

Ačkoli Jonášova tvorba má svým stylem nejbližší k francouzskému plakátu, nesmíme zapomínat na jeho studijní cestu v roce 1936 do Itálie a Rakouska, kde soukromě studoval grafiku.¹⁷¹

¹⁷⁰ Josef Kroutvor, *Moderní český plakát 1918-1945* (kat. výst.), Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze 1984, nestr.

¹⁷¹ Toman (pozn. 11).

Mezi válkami byl italský plakát na vrcholu. Významnými představiteli italského plakátu byli Federico Seneca¹⁷² a Severo Pozzati.¹⁷³ Nejvýznamnějšími italskými zadavateli reklamy pak byly Fiat a Campari. V meziválečné době byl Fiat největší automobilkou v Evropě a jako první otevřel reklamní oddělení, pro které pracoval například Giuseppe Riccobaldi¹⁷⁴ a Plinio Codognato.¹⁷⁵ Pro Campari pracovali Leonetto Cappiello,¹⁷⁶ Enrico Sacchetti,¹⁷⁷ Marcello Nizzoli,¹⁷⁸ Fortunato Depero¹⁷⁹ a Bruno Munari.¹⁸⁰

Dalším významným klientem pro italské výtvarníky byl samozřejmě stát, který zadával plakáty na výstavy, konference, přehlídky a k dalším propagačním účelům. Vynikající byly jednoduché letecké plakáty Umberta di Lazzaro¹⁸¹ a Luigiho Martinati.¹⁸² V roce 1933 bylo italské propagační umění ve znamení otevření Studia Boggeri v Miláně. Jeho nejslavnější umělec byl Xanti Schawinsky¹⁸³ využívající poznatky Bauhausu při návrhu plakátů pro Princeps a Illy. Albert Jonáš navštívil Itálii v době, kdy Benito Mussolini začal potlačovat uměleckou avantgardu, podobně jako Adolf Hitler v Německu a Josif Vissarionovič Stalin v Sovětském svazu.

¹⁷² Federico Seneca (1891-1976). - Steven Heller - Louise Fili, *Italian Art Deco: Graphic Design Between the Wars*, San Francisco 1993, 83.

¹⁷³ Severo (Sepo) Pozzati (1895-1983). - Dante Forni - Romeo Forni, *Sepo: settant'anni con l'arte*, Swindon 2008.

¹⁷⁴ Giuseppe Riccobaldi (1887-1976) - Heller - Fili (pozn. 172), s. 61.

¹⁷⁵ Plinio Codognato (1878-1940). - Giovanni Fanelli - Ezio Godoli, *Art nouveau postcards*, Rizzoli 1987, s. 19, 32, 332.

¹⁷⁶ Leonetto Cappiello (1875-1942). - Jack Rennert, *Cappiello: The Posters of Leonetto Capiello*, New York, 2007.

¹⁷⁷ Enrico Sacchetti (1877-1969). - Caterina Zappia, *Enrico Sacchetti: ritratti, moda, illustrazioni* (kat. výst.), Villa Renatico-Martini v Itálii 1989.

¹⁷⁸ Marcello Nizzoli (1887 - 1969). - Ivan Cantoni, *Marcello Nizzoli*, Parma 2009.

¹⁷⁹ Fortunato Depero (1892-1960). - Dawn Ades - Robert K. Brown - Mildred S. Friedman, *Posters: the 20th-century poster: design of the avant-garde*, New York 1990, s. 196.

¹⁸⁰ Bruno Munari (1907-1998). - Günter Berghaus, *Futurism and the Technological Imagination*, New York, 2009, s. 315-336.

¹⁸¹ Joanne M. Gernstein London, *Fly now!: a colorful story of flight from hot air balloon to the 777 "Worldliner" : the poster collection of the Smithsonian National Air and Space Museum* (kat. výst.), National Air and Space Museum ve Washingtonu DC 2007, s. 104.

¹⁸² Luigi Martinati (1893-1983). - Ibidem.

¹⁸³ Xanti Schawinsky (1904-1979). - Hans Heinz Holz, *Xanti Schawinsky*, Toronto 1981.

Na poli reklamy nezaostávalo ani Rakousko. Významnými tvůrci moderního plakátu dvacátých a třicátých let v Rakousku byli Joseph Binder,¹⁸⁴ Hermann Kosel,¹⁸⁵ Otto Exinger¹⁸⁶ (jeho plakáty pro Meinla visívaly i v Praze),¹⁸⁷ Viktor Slama,¹⁸⁸ a reklamní ateliery Cosl Frey¹⁸⁹ a Hans Neumann.¹⁹⁰ Alberta Jonáše musela tato studijní cesta velmi inspirovat a přiblížit ho světovému dění.

Po návratu z cest vytvořil Albert Jonáš plakáty *Počůvajte rozhlas* (1936), [67] (kat. č. 26) *Kdyby žaludek mluvil, žádal by PODĚBRADKU* (1936) [68] (kat. č. 29). Oba dva plakáty se zaměřují na zobrazení výrobku, který je doplněn hyperrealisticky provedenou částí figury (hlava, polopostava). Velice kvalitním je plakát *New York, Buenos Aires, Beyruth via Radio Praha* (1936) [69] (kat. č. 30) upoutávající pozornost modrou diagonálou v podobě vysílací věže. Věž obklopují postavy, které znázorňují jednotlivé obyvatele měst.

Ve třicátých letech celá řada velkých výrobních a obchodních firem začala zřizovat vlastní reklamní ateliéry, například Waldes, Orion, Setuza a zvláště Baťa, v jehož reklamním oddělení pracovalo přes šedesát zaměstnanců, mezi nimi i přední fotografové. V této době vznikají též první rozsáhlé kampaně na jednotlivé výrobky, jako například Elida, Alpa, a firmy Škoda, Praga a obchodní dům Prokop a Čáp. Ani Albert Jonáš nezůstal stranou a vytvořil několik reklamních kampaní - pro již zmíněnou firmu Telefunken, dále pak například pro firmu Kulík a OTTA.

¹⁸⁴ Joseph Binder (1898-1972). - Carla Binder, *Joseph Binder: an artist and a lifestyle*, New York 1976.

¹⁸⁵ Hermann Kosel (1896-1983). - Amstutz (pozn. 160), s. 145, 152.

¹⁸⁶ Otto Exinger (1897-1957). - Bernhard Denscher, *Tagebuch der Straße: Geschichte in Plakaten*, Vídeň 1981, s. 172.

¹⁸⁷ Petr Štembera, *Plakát v Evropě. Evropa na plakátech* (kat. výst.), Uměleckoprůmyslové museum v Praze 2009, s. 9 – 10.

¹⁸⁸ Victor Slama (1890-1973). - Rainer Schoch, *Politische Plakate der Weimarer Republik: 1918-1933* (kat. výst.), Hessisches Landesmuseum v Darmstadtu 1980, s. 73, 74, 106.

¹⁸⁹ Steven Heller - Seymour Chwast, *Graphic style: from Victorian to post-modern*, New York 1994.

¹⁹⁰ Hans Neumann (1888-1960). - Eva Flicker, *Hans Neumann: Pionier Der Werbeagenturen ; Pioneer of Advertising Agencies* (kat. výst.), Österreichisches Museum für angewandte Kunst ve Vídni 2009.

Firma Kulík se pokoušela uspět na poli prodeje čaje a kávy, který byl už delší čas ovládaný vídeňským Meinlem. Přes drobné odlišnosti byla reklamní strategie Kulíkovy firmy podobná Meinlově a jistě z ní čerpala. Kulík, stejně jako Meinl, rád zdůrazňoval orientální původ svého zboží. Tudiž se na jeho reklamách často setkáme s Araby, černochoy a Indy, jako na příklad na Hönsově plakátu *Čaj Kulík* se stylizovanou hlavou Čiňana.¹⁹¹

Albert Jonáš se ale na svých plakátech pro firmy Kulík nesoustřeďuje na orientální tematiku, ale všímá si něčeho jiného. Plakát *Káva Kulík* [70] (kat. č. 16) z roku 1935 bychom mohli zařadit opět pod pojem „věcný plakát“. Ústředním motivem je v něm šálek horké kávy s podšálkem položeným na mapě Československa, čímž výtvarník zdůrazňuje český původ kávy. Nápis je velmi výrazný a podtrhuje jasnost a jednoduchost plakátu. Naproti tomu Jonášova reklama z roku 1936 *Káva Kulík* [71] (kat. č. 31), navozuje příjemnou atmosféru, která se pojí s pitím kávy. Mladá žena sedí v křesle, přičemž zrak diváka je soustředěn do výřezu kruhu, v němž se nachází ženino poprsí a její ruce držící šálek a podšálek. Zbytek postavy v křesílku je naznačen pouze siluetou. Výrazně je opět provedeno písmo.

V letech 1937 – 1938 Albert Jonáš prováděl hned několik reklam pro rakovnickou Ottovu továrnu, která byla založena roku 1875, ale na českém trhu se začala prosazovat až od dvacátých let dvacátého století. Firma vyráběla široké spektrum zboží: hrubé mýdlo na praní v kostkách, jemné toaletní mýdlo, prací prášky (Omýr, Mydlík, Otamýr). Od roku 1933 vyráběla umělé tuky Otana (název Otana měla i zubní pasta) a Jedlík, od roku 1933 kosmetické přípravky pro ženy (krémy především pod názvem Otima) a pro muže holicí tyčinky.¹⁹²

¹⁹¹ ist [Ivana Strnadová], Meinl kontra Kulík?, *Strategie*, 1997, č. 10, s. 48-49.

¹⁹² Strnadová (pozn. 25).

V první polovině dvacátých let dvacátého století navrhoval pro Ottovu továrnu reklamy například Antonín Erhardt a od druhé poloviny třicátých let to byl Albert Jonáš. První reklamou byl plakát *Ku praní látek vlněných jemných i hedvábných Ottovo mýdlo rakovnické* (1937) [72] (kat. č. 34). Reklama na *Ottův Otamýr. Pere, bělí, šetří prádlo – Otta* (1938) [73] (kat. č. 45) s hyperrealisticky provedenými ženami má velmi blízko americké reklamě. Na plakátu *Mydlík – pění, mydlí, neubývá* (1938) [74] (kat. č. 46) se objevuje stejná ženská postavy pradeny jako na předchozí reklamě. Zde ovšem dochází ke hře s perspektivou, kdy se obrovská kostka mýdla vztyčuje z vody v neckách. Hra s perspektivou byla velice oblíbená, neboť dodávala reklamě potřebnou dynamiku, hravost a vtip.

Reklama na parfumerii a kosmetiku patřila ve dvacátém století mezi výtvarně nejzdařilejší reklamy vůbec. Albert Jonáš vytvořil dvě reklamy tohoto typu na krém Onyx a Oris.¹⁹³ Krém Onyx patřil k sortimentu výrobků rakovnické firmy Otta. Plakát *Oris krém* je nedokončený, ale podle podobné figury ženy, jako v případě Onyxu, lze soudit, že se jednalo o krém též vyrobený firmou Otta. Oba plakáty můžeme stylově přiřadit k hyperrealistickému proudu druhé poloviny třicátých let, kdy se výrazně projevila hospodářská krize a art deco slábne. Objevily se abstrahované siluety, hyperrealismus. Tento směr se snažil zdokonalit kresbu na úroveň fotografie.¹⁹⁴

Hlavním motivem obou plakátů *Onyx* [75] (kat. č. 51) a *Oris* [76] (kat. č. 52) je žena-sportovkyně v bílých plavkách a plavecké čepici. Její tělo se nijak nepodobá unylým, štíhlým dívkám z art decových plakátů na kosmetiku. Dívka má naopak plné tělesné tvary a opálenou pleť, která silně kontrastuje se světlou barvou plavek. Na reklamě *Onyx na opalování* je nad dívkou v kruhu značka firmy

¹⁹³ ist [Ivana Strnadová], Elegantní reklama na dekorativní kosmetiku a parfumerii, *Strategie*, 1997, č. 12, s. 58-59.

¹⁹⁴ Přichystalová (pozn. 152), s. 44-45.

Otta s jinou dívčí hlavou. I v tomto případě je nápis dosti výrazný. V případě *Oris krému* značka firmy zcela chybí, ale podle prázdného kruhu vedle dívčiny postavy se měla nacházet právě zde. Název výrobku není vysázen až tak tučným písmem jako v případě předchozího plakátu.

Pro Parfumerii Otta vytvořil Albert Jonáš také inzertní reklamy, které těží z funkcionalismu. Funkcionalismus úzce navazoval na výtěžky konstruktivistické typografie počátku dvacátých let, působil celá třicátá léta, ačkoliv od roku 1934 jeho vliv ochaboval. Vyznačoval se racionalistickou konstrukcí a organizací jednotlivých prvků. Pro funkcionalistický plakát byl rozhodující osobností Ladislav Sutnar a Zdeněk Rossmann.

S funkcionalismem se pojilo tzv. „nové typó“ a fotomontáž, která ve třicátých letech přesáhla hranice výtvarné koláže a stala se praktickým prostředkem sdělení. Velmi čistě s fotografií pracoval například Josef Kaplický,¹⁹⁵ jako výtvarný doplněk ji používali Ladislav Sutnar a Zdeněk Rossmann. V druhé polovině třicátých let se fotografický plakát stal běžnou věcí. Další funkcionalistickou inovací byl i tvar protáhlého ležatého plakátu, jenž umožňoval lepší četbu spěchajícím chodcům.¹⁹⁶

Nejčistším funkcionalistickým inzertem navrhnutým Albertem Jonášem je *Pod pudr polomastný vitamínový denní krém Otima* (1938) [77],¹⁹⁷ na němž se uplatňují charakteristické znaky funkcionalismu – fotomontáž a využití diagonál. Je zajímavé, že Albert Jonáš v takové míře neaplikoval funkcionalistickou estetiku na větších pracích, pouze na několika menších inzertech pro Parfumerii Otta. Další velmi kvalitní reklamou je *Otima denní krém, noční krém, pudr, kolínská voda, mýdlo* (1938) [78].¹⁹⁸ Písmo na

¹⁹⁵ Josef Kaplický (19. března 1899 Vysoké Mýto – 1. února 1952 Praha). – MJu [Magda Juříková], heslo Kaplický Josef, in: Horová (pozn. 139), s. 337-338.

¹⁹⁶ Kroutvor (pozn. 170).

¹⁹⁷ Reklama Parfumerie Otta, *Pestrý týden* XIII, 1938, č. 9, 26. 2., s. 25.

¹⁹⁸ Reklama Parfumerie Otta, *Pestrý týden* XIII, 1938, č. 2, 8. 1., s. 25.

Jonášových inzertech pro výrobky z oblasti parfumerie s využitím fotografie je uměřenější, decentnější, ne tak křiklavé a techničtější, než na jeho jiných reklamách.

Pro Českou poštu začal Albert Jonáš pracovat v roce 1937. K propagaci poštovních služeb se používala celá řada prostředků, včetně těch nejmodernějších – rozhlasu a filmu. Častého využití se dostávalo ale hlavně plakátům a letákům. Výtvarník pro poštu vytvořil letáky propagující autopoštu [79] a leták *Vkladní knížka v boji proti škodlivé thesauraci* [80]. Byl také autorem obrazových dopisnic ze série *Poznejte svoji vlast – propagujte její krásy* s vytištěnou zelenou známkou s podobiznou Tomáše Garrigua Masaryka v hodnotě 50 halířů.¹⁹⁹ Jediný dochovaný plakát Alberta Jonáše pro českou poštu je nedokončený [81] (kat. č. 48). Reklama měla propagovat různé dopravní možnosti pošty. Jde o velmi dobrou práci z roku 1938.

Do roku 1938 ještě vytvořil několik reklam, například pro kulturní událost plakát *Národopisná scéna československá. 23. 24. května 1937 v Praze* (1937) [82] (kat. č. 39), který byl vyvěšen jak v Praze, tak v zahraničí a propagoval národopisnou slavnost uspořádanou na sokolském stadionu na Strahově.²⁰⁰

Ne příliš kvalitními pracemi jsou *Pražská domácí mast hojí a čistí rány* (1937) [83] (kat. č. 41) a *Gratulieren Sie telegraphisch* (1938) [84] (kat. č. 42). V případě první je reklamní sdělení rozdrobeno do mnoha obrazů a nápisů, čímž plakát ztrácí na intenzitě. Nedostatek druhé práce tkví v příliš „sladké“ ilustraci dětí. Občasnou kvalitativní nevyváženost může pravděpodobně přičítat přání zákazníka či firmy, jejíž výrobek měl plakát nabízet.

Reklama na tabákové výrobky je v tvorbě Alberta Jonáše zastoupena těmito dvěma pracemi: *Die Hülse für jeden Tabak*

¹⁹⁹ Leiš (pozn. 3).

²⁰⁰ Celostátní národopisné slavnosti v Praze 22. – 24. května, *Národní politika* LV, 1937, č. 126, 8. 5., s. 5

Doppel-Filter Abadie (1938) [85] (kat. č. 50) a *Pro náš tabák naše dutinky Weka – Wekafilt – Triofilt* (1938 nebo 1939) [86] (kat. č. 54). Na reklamě pro firmu Abadie jsou zobrazeny dvě cigarety s filtrem na tabákových listech a krabička na dutinky. Plakát má velice příjemnou barevnost postavenou na modrých a oranžových tónech, které nejsou v tomto případě tak ostré, jak je pro Alberta Jonáše typické. Hlavním motivem druhého plakátu jsou dvě siluety profilů hlav kouřící cigarety s dutinek značky Weka.

5.2.3. Veletržní plakát

Albert Jonáš navrhoval veletržní plakát pouze pro Pražské vzorkové veletrhy (dále jen PVV), jejichž založení po I. světové válce bylo vyvoláno snahou povzbudit poválečný obchod, jelikož Československo zdědilo tři čtvrtiny průmyslové kapacity Rakousko-Uherska. PVV se pravidelně konaly od roku 1920 na jaře a na sklonku léta, nejprve na pražském výstavišti a poté ve Veletržním paláci budovaném v letech 1924–1928. Plakáty Alberta Jonáše pro PVV pochází z let 1934 – 1940 a vynikají svým modernistickým pojetím. Právě období mezi lety 1934 – 1938 bylo pro PVV „zlatým věkem“, především co se týkalo vztahu vůči veřejnosti.²⁰¹

První plakát²⁰² navrhnutý pro podzimní veletrh v roce 1934 [87] (kat. č. 10) nese zeměkouli, do níž v místech, kde se nachází Československo, je zapíchnuta Merkurova hůl. Po jejím obvodu se ovíjí páska s nápisem „Made in Czechoslovakia“. Merkur, bůh obchodu, se na plakátech PVV objevuje poměrně často, ať už jeho celá postava, zejména ve dvacátých letech, například u Františka Xavera Naske²⁰³ v roce 1926. Ve třicátých letech se používají pouze Merkurovy atributy, hůl nebo křídla. Motiv zabodnuté jehly nebo hole do glóbu už použili mnozí výtvarníci před Albertem Jonášem,

²⁰¹ Miroslav Moutvic, *Pražské vzorkové veletrhy 1920 - 1951*, Praha 2000.

²⁰² Stejný plakát byl použit i pro jarní PVV v roce 1935.

²⁰³ František Xaver Naske (2. červen 1884 Praha - ?). – Toman (pozn. 126), s. 475.

např. Josef Čejka²⁰⁴ v roce 1928, Miroslav Hanák v roce 1932 a mnoho dalších. Námětově se tedy plakát nijak neliší od prací jiných výtvarníků pro PVV.

Naopak mezi námětově a formálně velice kvalitní práce patří plakáty pro jarní veletrhy v roce 1936²⁰⁵ [88] (kat. č. 20) a 1937 [89] (kat. č. 33). Na obou se objevuje polopostava nahého muže, podána v silných barevných kontrastech. Obě práce vyznívají monumentálně díky podání figur z pohledu. Plakáty jsou velmi dobře zvládnuté i co do čistoty kompozice, v níž převládají tři barvy – bílá, červená a modrá.

V roce 1939 se Pražské vzorkové veletrhy snažily přesvědčit celý obchodní svět, že nové Česko-Slovensko zůstává i nadále průmyslově exportním státem. Bylo vyrobeno okolo milionu plakátů, prospektů a letáků v 21 jazycích, které byly rozvezeny do mnoha států Evropy, ale i do zámořských zemí. Také v tomto případě byl autorem plakátu Albert Jonáš. Plakát *Pražské vzorkové veletrhy 12. -19. března 1939* [90] (kat. č. 55) měl demonstrovat světu, že Česko-Slovensko se po těžkých zkouškách, které prodělalo, opět zapojuje do hospodářské výstavby světa, což je znázorněno mírovou holubicí, držící v zobáčku pásku s nápisem „Made in Czecho-Slovakia“, jež roztáčí ozubené kolo. Plakát byl proveden v pěti barvách. Stejně velká péče byla věnována hlavnímu prospektu, který byl spolu s letáky přikládán k dopisům.²⁰⁶

Na pozadí plakátu pro podzimní veletrh 1939 [91] (kat. č. 58) a jarní veletrh 1940 [92] (kat. č. 66) je Veletržní palác podán ve výrazné perspektivní zkratce. Podobně znázorněnou budovu Veletržního paláce Albert Jonáš použil už při navrhování prospektů podzimních PVV 1935 [93] a jarních PVV v roce 1936 [94]. Na plakátu s nápisem *3. – 10. září 1939 Pražské vzorkové veletrhy* je

²⁰⁴ Josef Čejka (1886 v Klatovy – 26. březen 1933 Praha). - Ibidem, s. 32.

²⁰⁵ Pro podzimní PVV 1935 a jarní PVV 1936 navrhoval Albert Jonáš také prospekty.

²⁰⁶ PVV propagují v celém světě vysokou jakost našich výrobků, *Národní politika* LVII, 1939, č. 35, 4. 2., s. 9.

kromě Veletržního paláce zobrazen průvod kupců s krytými vozy proudící ke Staroměstské mostecké věži. Plakát má zachycovat historii a současnost obchodu. Na reklamě *Pražské vzorkové veletrhy 31. III. – 7. IV. 1940* se před Veletržním palácem tyčí hladký sloup, na jehož vrcholu je usazen bůh obchodu Hermes s holí a znakem.

5.2.4. Turistický plakát

Vznik turismu bychom mohli časově umístit do druhé poloviny devatenáctého století v souvislosti s rozmachem železnice. Daleko masovějšího charakteru nabyl koncem osmdesátých let díky rozvoji automobilové a letecké dopravy. Turistický boom podnítil potřebu propagace rekreačních míst, měl přimět návštěvníky ke zhlédnutí památek, přírody a folklóru v příslušném regionu.²⁰⁷

Průkopníky turistického plakátu byli francouzští návrháři, kteří se na tento typ plakátu specializovali, a jejich díla se stala vzorem pro autory v okolních zemích. Francouzský plakát se stal normou nejen svou formou, i co se týkalo velikosti a výlepu. Plakáty o rozměru 100×65 cm byly umísťovány do speciálních vitrín na nádraží, do cestovních kanceláří a do prodejen jízdenek. Kromě drobných výjimek nebyly tyto plakáty určeny pro výlep na sloupy, nároží a plakátovací stěny. I z tohoto důvodu bývají decentnější. První české turistické plakáty vznikaly v Paříži mezi lety 1885-1905. Nejstarším českým plakátem, který zároveň plnil úlohu pozvánky na cestu, byl plakát Zemské jubilejní výstavy z roku 1891 od Vojtěcha Hynaise.²⁰⁸

Speciálním typem turistických plakátů byly reklamy na lázně a lázeňská města. Nejznámější je kolekce plakátů z rozmezí let 1905-1910, kdy lázně hojně vznikaly nebo se postupně rozšiřovaly.

²⁰⁷ Maria Morawinska Brzezicka – Janina Fijałkowska – Wiesława Królak, *Plakat Turystyczny w świecie* (kat. výst.), Muzeum Sportu i turystyki a Muzeum Plakatu w Wilanowie 1973, nestr.

²⁰⁸ ist [Ivana Strnadová], *Reklama s vůní dalek*, *Strategie*, 1998, č. 1, s. 40-41.

Jediný plakát Alberta Jonáše s lázeňskou tematikou pochází až z roku 1935 a jde o reklamu *Kúpeľí Sliach* [62] (kat. č. 11). Lázeňská budova je zobrazena sice realisticky, ale v přehnané perspektivní zkratce. Pohled na budovu je zároveň rámován velkým červeným srdcem, což nepochybně odkazuje ke specializaci lázní na srdeční choroby.

Do 1. světové války neměly turistické plakáty valnou úroveň, šlo většinou o romantické zpodobení krajiny s modrým nebem a mořem, neboť turistický plakát zastával čistě utilitární funkci – nalákat návštěvníky. Po roce 1918 se ale situace začala měnit, protože do turistického plakátu, víceméně obrazů krajín, měst či letovisek, podávaných dosti konzervativně, byť tu a tam lehce zmodernizovaně,²⁰⁹ vtrhlo art deco s grafičtějším projevem v dílech George Dorivala,²¹⁰ Leona Benigniho,²¹¹ Rogera Broderse²¹² i kubismem ovlivněného Leona Dupina.²¹³ O největší průlom se zasloužil Adolphe Mouron Cassandre, který zcela změnil pravidla plakátové reklamy.

Po vzniku Československa měl nový stát touhu se reprezentovat a nalákat turisty. Ačkoli se mladé Československo rychle stalo jedním z průmyslově nejmodernějších a nejvýkonnějších států v celé Evropě, turistická propagace tomu vůbec neodpovídala. Plakáty byly navrhované v duchu národního dekorativismu s alegorickými postavami a nesměly chybět národní barvy (červená, modrá a bílá). Někdy bylo ke spatření i trocha folklóru.

Přesně v tomto duchu navrhl Albert Jonáš plakát *Radost, klid a zotavení na Slovensku* (kol. r. 1933) [95] (kat. č. 9) s mužem v národním kroji hrajícím na housle před velkým slovenským

²⁰⁹ Štembera (pozn. 164), s. 8.

²¹⁰ Georges Dorival (1879-1968). - Joseph Darracott - Belinda Loftus, *First World War posters* (kat. výst.), Imperial War Museum v Londýně 1972, s. 20.

²¹¹ Leon Benigni (nar. 1892). - Madeleine Ginsburg, *Paris fashions: the art deco style of the 1920s*, New York 1989, s. 175.

²¹² Roger Broders (1883-1953). - Agamemnon Maverick, *Roger Broders*, New York 2011.

²¹³ Léon Dupin (1898-1971). - Bevis Hillier - Stephen Escritt, *Art deco style*, Londýn 2003, s. 123.

křížem. Naopak *Československo – Park Evropy* (1936) [96] (kat. č. 28) útočí na diváka svou sladkostí prostřednictvím děvčátka s květy v ruce a sedící na rozkvetlé louce představující území Československa. Všechny jmenované nedostatky jsou přítomny také na plakátu *Visit the Czechs! Bohemia-Moravia The country of living art* (1939) [97] (kat. č. 57). Socha Bruncvíka je vyobrazena vedle barokního anděla a v popředí je umístěna kraslice s pentlí v národních barvách.

Podobně jako v Evropě i v Československu měly nejlepší reklamu dopravní společnosti, právě ty přispěly ke změně reklamního přístupu.²¹⁴ Velký vliv na kvalitu reklamy mělo založení první velké státní letecké společnosti, České letecké společnosti (ČSL), na konci dvacátých let dvacátého století. Česká letecká společnost zajišťovala od počátku roku 1928 lety mezi Vídní a Berlínem a od dubna 1928 z Prahy do Rotterdamu.

Koncem dvacátých let a na počátku třicátých let navrhoval reklamu pro ČSL například Atelier Rotter - *Československá letecká společnost Praha. Pohodlně. Rychle. Bezpečně* (1930) - pracující se stejnými prvky jako o pět let později Albert Jonáš na plakátu *Čsl. Letecká Společnost. Expresní velkoletadla* (1935) [98] (kat. č. 35). Letadlo se na něm řítí nad zemí, na níž jsou vyznačeny liniemi a body letecké trasy společnosti. Další plakát Alberta Jonáše *Čsl. letecká společnost* (1937) [99] (kat. č. 38) spojuje prvky reálné (vrtule) s abstraktními (křídlo) a vytváří nový organický celek na pomezí reality a abstrakce. Zato hyperrealisticky provedenou propagací je plakát Alberta Jonáše *Čsl. letecká společnost* [100] (kat. č. 47) z roku 1938 s perfektně provedeným letícím letadlem a třepotající se vlajkou.

²¹⁴ Špatnou propagací Československa se začalo zaobírat v polovině třicátých let dvacátého století ministerstvo obchodu, které požádalo o spolupráci Zdeňka Rykra, reklamního profesionála a malíře. Zdeněk Rykr vytvořil desítky plakátů, z nichž asi nejlepší je *Golf v Československu*, jímž vyznačil cestu dalším tvůrcům. – Strnadová (pozn. 208), s. 41.

Další velkou společností dbající na reklamu a propagaci svých služeb byly Československé dráhy, pro které Albert Jonáš vytvořil celkem čtyři plakáty. *For visitors to Czechoslovakia 50-66 2/3 per cent.*²¹⁵ (1937) [101] (kat. č. 37) má až surreální nádech díky vlaštovkám, které jsou pokryty státními vlajkami cizích zemí²¹⁶ a nacházejí se za realisticky vykreslenou závorou se znakem Československa – českým lvem. Prostředí je jakoby reálné a přitom snové, což byl výborný vizuální trik, poměrně málo využívaný v české reklamě.

Naopak ve francouzských reklamách se tento trik objevuje častěji. Právě ve třicátých letech ve Francii, se kromě ovlivnění plakátů aerodynamickým leskem, začíná objevovat neoklasicismus, někdy spojený se surrealistickými prvky v dílech Cassandra,²¹⁷ Jeana Carlua²¹⁸ i Leonetta Capiella.²¹⁹

Oblíbenou Jonášovou výtvarnou metodou bylo také slučování stylizovaných až plošně pojatých prvků s hyperrealistickými figurami nebo předměty, jak to můžeme vidět na reklamě *Do hors ČSD* (1937) [102] (kat. č. 40), v níž se dvě postavy sjíždějících lyžařů ocitají na pozadí modrobílého okřídleného kola – znaku ČSD. Na reklamě *Visit Czechoslovakia* (1938) [103] (kat. č. 44) je zobrazena antikizující polopostava ženy představující republiku, která stojí před okřídleným kolem, tentokrát složeným ze soustředných kruhů v národních barvách.

5.2.5. Divadelní plakát

Divadlo vždy patřilo k bohatému zdroji námětů plakátů, a to už od přelomu patnáctého a šestnáctého století, kdy tiskový plakát

²¹⁵ Zadavatelem této reklamy bylo ministerstvo železnic. - Z domova i ciziny, *Pestrý týden* XXII, 1937, č. 18, 1. 5., s. 5.

²¹⁶ Podobný motiv použil Kling Konecni na plakátu *Hongrie*, na kterém pokryl státními vlajkami motýla.

²¹⁷ Adolphe Jean-Marie Mouron (pozn. 153).

²¹⁸ Jean Carlu (1900-1997). - *Rétrospective Jean Carlu* (kat. výst.), Musée de l'Affiche v Paříži 1980.

²¹⁹ Rennert (pozn. 155)

vznikal jako jakási informativní jednostranně tištěná grafika-vývěska. V první polovině devatenáctého století měl plakát spíše typografickou – písmovou podobu. První moderní litografické plakáty Julese Chéreta²²⁰ z šedesátých let devatenáctého století, byly vesměs vytvořeny pro pařížská divadla. Pravděpodobně nejznámějším divadelním plakátem je *Gismonda* (1864) Alfonse Muchy pro slavnou herečku Saru Bernhardtovou. Divadelní plakát se řadil mezi to nejzajímavější z plakátové tvorby a vždy patřil k oblíbeným plakátovým disciplinám svých tvůrců, protože spojení plakátu a divadla přináší takřka neomezené výrazové možnosti vizuálního ztvárnění a umožňuje v pravém slova smyslu tvůrčí přístup k tvorbě plakátu.

Albert Jonáš navrhoval několik plakátů pro Městské divadlo pražské na Královských Vinohradech, jelikož se znal s tehdejšími režisérem Janem Borem,²²¹ který zde působil v letech 1924–1939.²²² Spolupráce Alberta Jonáše s Vinohradským divadlem trvala celkem tři roky, od roku 1935 do roku 1937, kdy umělec pro divadlo vytvořil stylově ucelený soubor šesti plakátů - *Anna Karenina, Městské divadlo pražské* (1935) [104] (kat. č. 12), *M. Šolochov: Rozrušená země, Městské divadlo pražské* (1935) [105] (kat. č. 14), *František Langer: Jízdní hlídka, Městské divadlo pražské* (1935) [106] (kat. č. 19),²²³ *Eugene O'Neil: Pramen věčného mládí, Městské divadlo pražské* (1935/1936) [107] (kat. č. 21), *F. Zavřel: Jan Žižka z Trocnova, Městské divadlo pražské* (1936) [108] (kat. č. 25), *F. Hebbel: Judita, Městské divadlo pražské* (1936) [109] (kat. č. 27).

²²⁰ Jules Chéret (1836-1932). - Amy Katherine Kazee, *Jules Chéret: The Father of Color Lithography: a Study of Chéret's Posters Considering His Role as an Advertiser and Artist*, Louisville 1998.

²²¹ Králík (pozn. 48).

²²² Od roku 1930 byl Jan Bor uměleckým šéfem Městského divadla pražského na Královských Vinohradech, později se funkce vzdal a v letech 1936 až 1938 působil jen jako režisér. V lednu 1939 byl jmenován šéfem činohry Národního divadla v Praze.

²²³ Legendární legionářskou hru Františka Langera *Jízdní hlídka* režíroval a vypravil Jan Bor, v hlavních rolích se objevili Jiří Plachý a Otomar Korbelář.

Soubor spojuje několik prvků - monumentalizující polopostavy nebo jenom hlavy nikoli určitých herců, ale spíše divadelních postav, jako Anny Kareniny, Jany Žižky nebo Judity. Tyto figury jsou hyperrealistické, byť lehce zdeformované. Dalším charakteristickým prvkem jsou přechody barevných škál umožněné technikou americké retuše, inspirace fotografií a výrazné charakteristické písmo.²²⁴ Barevnost plakátů se omezuje maximálně na tři barvy, jež jsou použity lokálně, stínování je provedeno tóny jedné barvy.

Plakát *Passeur: Vlajka hoří, Městské divadlo pražské* (1937) [110] (kat. č. 35) se od tohoto souboru odlišuje absencí figury, je ale naopak stylově nejpokročilejší. V pozadí je zobrazena továrna, před níž stojí mřížka, celý výjev se směrem do dálky perspektivně zkracuje. Plakát *Balalajka* (1938) [111] (kat. č. 49) propagoval stejnojmennou operetu,²²⁵ není ovšem zcela jasné, pro jaké divadlo byl určen.

5.2.6. Filmový plakát

Na začátku němé éry filmu naprostou většinu filmových plakátů tvořily plakáty textové nebo je také můžeme označit za typografické. Někdy byly doplněny ornamentem ve stylu doznívající secese nebo „národního dekorativismu“. Mezi nimi se stále častěji vyskytovaly obrazové plakáty. Jejich charakteristickým rysem je, že jsou tvořeny jednolitou kresbou nebo malbou s minimálním množstvím textových informací: titul, firma, která film vyrobila, a distributor (výjimečné je uvedeno jméno režiséra nebo herce).

Na konci dvacátých let ovšem éra těchto velkoformátových litografických plakátů končí. Na přelomu dvacátých a třicátých let nahradil totiž litografii levnější ofset, který kombinoval

²²⁴ Štembera (pozn. 24).

²²⁵ Opereta *Balalajka* vznikla podle předlohy Erica Maschwitz. Hudbu složil George Posford a Bernard Grün.

překreslenou fotografii s malbou a kresbou a velkými plochami čistých barev.

Plakáty mnoha českých filmů byly v průběhu třicátých let navrhovány modernisty, držícími krok s avantgardou, ale přeci jen střízlivějšími, a proto přijatelnějšími, jako byli Atelier Rotter, Vodičkova reklama, Albert Jonáš a další. Albert Jonáš začal filmové plakáty navrhovat od roku 1936 pro AB film,²²⁶ který patřil Miloši Havlovi.

Pro AB film vytvořil umělec celkem tři plakáty - první dva z nich *Jízdní hlídka* (1936) [112] (kat. č. 32) a *Mravnost nade vše* (1937) [113] (kat. č. 36) si jsou formálně velice blízké a vykazují značnou dávku stylizace figur. Autor se nesoustřeďuje na podobu herců, jak tomu bude časté v pozdějších letech, ale vytváří obecné typy. Na plakátu *Jízdní hlídka* předkládá nespecifikovaného vojáka na koni, na plakátu *Mravnost nade vše* jde zase o pouhé siluety hereckých hvězd, o jejichž identitě nás informuje text. Na tomto plakátě se také objevuje motiv, který Jonáš velmi rád opakovaně využíval. Ženské torzo nebo anonymní ženská figura, kterou využívá v několika variacích. Na plakátu *I kámen se rozežře pro kožešinu fmy Junger* stojí socha ženské postavy na ionském sloupku, na plakátu *Ku praní látek vlněných jemných i hedvábných Ottovo mýdlo rakovnické* je ženská figura ovíjena textovou páskou a na plakátu *Housle a sen* (1947) se objevuje ženské antické torzo. Spojení prvků všech jmenovaných plakátů se objevuje právě na filmovém plakátu *Mravnost nade vše*.

Plakát ještě pod hlavičkou AB film *Včera neděle byla* (1938) [114] (kat. č. 43) představuje obrazové schéma, které s menšími

²²⁶ Akciová společnost AB, která vznikla v roce 1921 spojením dvou distribučních filmových společností American film a půjčovny filmů Biografía, založil Miloš Havel. Bratr Miloše Václav Havel poté začal s výstavbou vilové čtvrti na Barrandově, kde nechal vybudovat ateliéry pro výrobu filmů Lucerny. Díky jejich kvalitě dosáhla společnost A-B ve třicátých letech pod vedením Miloše Havla ve filmovém průmyslu téměř monopolního postavení. Ateliéry této filmové společnosti byly budovány na Barrandově od 28. listopadu 1931 a jejich architektem byl Max Urban. V únoru 1933 byl v nich zahájen provoz. – Pavel Jiras, *Barrandov. I, Vzestup k výšinám*, Praha 2012.

odchytkami odpovídá tradičnímu pojetí plakátu zvukového filmu. Plocha plakátu pro zvukový film bývala často poskládaná z několika výjevů, portrétů apod. a vyplňovaly ji velké plochy barev (mizí malované pozadí). V centru byl do popředí vysunutý detail hlav či polopostav hlavních hrdinů, za nimi býval vidět jeden či více menších záběrů z filmu. Jméno distributora, firmy, režiséra případně ostatních spolutvůrců se objevovalo běžně. Mezi jmény dominovala filmová hvězda, která byla uváděna velkým písmem, někdy i větším než titul filmu. Předlohami většiny plakátů se stávaly fotografie z filmů, často překreslené až hyperrealistickým způsobem. Plasticita forem budována pomocí stínu ustoupila ve prospěch plošnosti. Toto uvedené schéma se neuplatňovalo hned na začátku třicátých let dvacátého století, ale postupně během třicátých let vykryštovalo.²²⁷

5.3. Plakátová tvorba let 1939–1943

Vývoji plakátu v této době není nijak přáno. Fašismu, který systematicky likviduje avantgardní i moderní umění, nakonec podlehne také Československo. Navzdory této situaci zůstal Albert Jonáš vyhledávaným výtvarníkem ještě po vyhlášení Protektorátu Čechy a Moravy.

Jednou z prvních reklam tohoto období je *Obé na plotny dvojblok* (1939) [115] (kat. č. 56). V centru kompozice plakátu se nachází šedý nápis Obé, který je protnut bleskem. Nad nápisem se nachází plechovka s cididlem a ve spodní části běžící postavička s velkou kulatou hlavou. Reklama ještě silně vychází z prvorepublikové tvorby, v případě dalších prací se už objevují jiné tendence.

²²⁷ Petr Štembera, Český filmový plakát od počátku do prvních let druhé světové války, in: Sylvestrová (pozn. 27), s. 14–24.

Jonášovým největším zadavatelem zakázek v této době byly Československé dráhy, během války přejmenované na Protektorátní. Pro ně byl určen plakát *Fahren sie mit uns. Pojed'zte s námi* (1939) [116] (kat. č. 63), který představoval párek mladých lyžařů jdoucích na nádraží. Reklama propagovala zvláštní vlak pro zimní sportovce do Sušice-Volyně.²²⁸ Tématiku zimních sportů dále pak odráží ještě plakát *Winterfreuden in Böhmen u. Mähren* (1939) [117] (kat. č. 60) s lyžařem sjíždějícím svah. Stylově je velmi blízký předchozímu plakátu, kdy hlava figury je provedena velmi detailně, zato zbytek těla je schematizován a stylizován, pozadí je plošné bez obvyklých hladkých přechodů a je zde použito ostřejší šrafování.

Styl Alberta Jonáše zvláště na dalších protektorátních plakátech, *Vaše pracovní místo je vaším druhým domovem. Pomáhejte i Vy, aby bylo účelné a příjemné* (kolem 1939) [118] (kat. č. 61), *Die Vollkommenste Verpackung der Behälter/Nejdokonalejší obal – přepravní skříň* (1939) [119] (kat. č. 64), *Spart mit Eisenbahnwagen. Šetřte železniční vozy* (1940/1941) [120] (kat. č. 68), je daleko plošnější, kdy přechody barev a stínování není tak plynulé.

Z veškeré dosavadní výtvarníky tvorby se vymyká plakát *Böhmen und Mähren die Länder der Arbeit. Čechy a Morava země práce* (1940/1941) [121] (kat. č. 69). Nenajdeme na něm prvky stylizace nebo zploštění, jedná se o realistický výřez skutečnosti. Albert Jonáš na svých plakátech většinou používá abstraktní pozadí, zde je ovšem realistická scéna zasazena do skutečného prostředí, jehož představu nám dodávají tovární komíny v pozadí a naplnění prostoru párou, která zatemňuje další výhled.

V rozmezí let 1939 – 1943 Albert Jonáš pracoval pro filmovou společnost Miloše Havla Lucernafilm,²²⁹ v té době už ale Miloš

²²⁸ Drobné zprávy. Pojed'zte s námi – na Šumavu!, *Národní politika* LVIII, 1940, č. 58, 26. 1., s. 6.

²²⁹ Filmová produkční společnost Lucernafilm vznikla v roce 1912. V letech 1937–1945 společnost řídil Miloš Havel. V její produkci byla natočena řada úspěšných filmů třicátých a čtyřicátých let dvacátého století.

Havel neměl většinový podíl ve společnosti. Připravili jej o něj němečtí okupanti, avšak vedení ateliéru mu nechali. Během těchto let se výtvarný projev Alberta Jonáše zklidňuje a akademizuje a Jonáš se stává jedním z nejvyhledávanějších filmových afišistů a zařazuje se mezi stejně střídme, nijak výbojné a prakticky nemnohé, možno říci monopolní, návrháře těch let, jako byli Josef Burjanek,²³⁰ František Příbyl,²³¹ Miroslav Zikán.²³² Pro Lucernafilm vytvořil tyto plakáty: *Das Mädchen im blau / Dívka v modrém* (1939) [122] (kat. č. 62), *Dívka v modrém* (1940) [123] (kat. č. 65), *Glück für Zwei / Štěstí pro dva* (1940) [124] (kat. č. 67), *Präludium / Preludium* (1941) [125] (kat. č. 70), *Die Bezauberte / Okouzlená* (1942) [126] (kat. č. 71), *Der Fisch am Trockenem / Ryba na suchu* (1942) [127] (kat. č. 72), *Goldener Boden / Zlaté dno* (1942) [128] (kat. č. 74), *Ich komme gleich / Přijdu hned* (1942) [129] (kat. č. 76), *Männer altern nicht / Muži nestárnou* (1942) [130] (kat. č. 77), *Die Tänzerin / Tanečnice* (1943) [131] (kat. č. 78) a *Glückliche Reise / Šťastnou cestu* [132] (kat. č. 79).

Podlouhlý formát plakátů se uplatňoval už ve třicátých letech, v době války se ale s podlouhlými plakáty setkáváme mnohem častěji, díky nedostatku papíru. V tvorbě Alberta Jonáše to jsou plakáty: *Der Fisch am Trockenem / Ryba na suchu* (1942) [133] (kat. č. 73), *Goldener Boden / Zlaté dno* (1942) [134] (kat. č. 75) a *Nebel über dem Moor / Mlhy na Blatech* (1943) [135] (kat. č. 80).

5.4. Plakátová tvorba od roku 1946 do ledna 1948

Albert Jonáš stejně jako ostatní výtvarníci navazoval po druhé světové válce na vývoj předválečné tvorby. Umělec zůstal věrný své hyperrealistické kresbě a v roce 1947 navrhl pro Ministerstvo

²³⁰ Štembera (pozn. 135).

²³¹ František Příbyl (data neznáma). - Petr Štembera, heslo Příbyl František, in: Sylvestrová (pozn. 27), s. 480.

²³² Miroslav Zikán (16. červen 1907 Blatná - 10. duben 1981 Praha). - Petr Štembera, heslo Zikán Miroslav, in: Ibidem, s. 485.

zdravotnictví celkem dva plakáty s tematikou předčasného úmrtí kojenců - *Péči podle pokynů lékařských záchraň zdraví svého dítěte* (1946–1948) [136] (kat. č. 82) a *V českých zemích za jediný rok umírá přes 17. 000 kojenců* (kolem 1947) [137] (kat. č. 89). Oba vykazují velmi realistické zobrazení figur, přičemž doplňující prvky, jako dveře na prvním plakátu a kolébka na druhém, jsou znázorněny pouze schematicky a získávají charakter znaku.

V poválečném období byla jako jedno z prvních hospodářských odvětví znárodněna kinematografie dekretem prezidenta Edvarda Beneše o zestátnění československého filmu z 11. srpna 1945.²³³ Způsob propagace filmové tvorby prostřednictvím plakátu zůstal ale nadále stejný, v krátkém tříletém poválečném období jej zajišťovala privátní grafická studia a výtvarníci na volné noze, jichž se první vlna znárodnění, vycházející z ustanovení Košického vládního programu z 5. dubna 1945, nijak nedotkla.

Filmové plakáty z tohoto stylově nevyhraněného období vycházely většinou z fotografie pořízené při natáčení a jako dříve zobrazovaly především hlavní hrdiny filmu v nějakém dramatickém okamžiku, jimž chtěly diváky přilákat do kina. Tento charakter mají i plakáty Alberta Jonáše *Právě začínáme* (1946) [138] (kat. č. 81), *Jan Roháč z Dubé* (1947) [139] (kat. č. 83) a *Siréna* (1947) [140] (kat. č. 86). Naopak figura zcela chybí na plakátech *Muzikant* (1947) [141] (kat. č. 85) a *Housle a sen* (1947) [142] (kat. č. 87), které jsou tvořeny zátiším. Na prvním plakátu je zátiší složeno z akordeonu, houslí a drapérie a na druhém jsou kromě houslí zachyceny ještě noty, antické torzo a květ.

K filmům *Jan Roháč z Dubé* (1947) [143] (kat. č. 84) a *Housle a sen* (1947) [144] (kat. č. 88) vznikly kromě plakátů standardního formátu A1 i úzké podlouhlé plakáty, používané ve filmové propagaci od třicátých let. Filmové plakáty v přechodném období let

²³³ Marta Sylvestrová, Český filmový plakát od roku 1945 do současnosti, in: Sylvestrová (pozn. 27), s. 35.

1945-1948 nebyly dosud formátově sjednoceny a objevují se ještě výjimečně velké plakáty k důležitým českým filmům (např. *Krakatit* – 123×84 cm).

Po únoru 1948 nastala další vlna znárodňování na základě ústavy z 5. května 1948. Znárodnění v této etapě přivedilo kromě zestátnění veškerého tiskárenského průmyslu i zánik dřívějších privátních grafických firem, které doposud zajišťovaly vybavení nového filmu všemi reklamními prostředky, včetně plakátu. Československý státní film zřídil své oddělení na Národní třídě číslo 28 v centru Prahy, kde zaměstnával výtvarníky na stálý pracovní úvazek. V propagaci filmové tvorby se socialistický realismus objevoval zejména na plakátech k sovětským a československým budovatelským filmům. V tomto období však již Albert Jonáš filmový plakát netvořil.

5.5. Plakátová tvorba od února 1948 do roku 1954

Po roce 1948 dochází k odsouzení modernismu jako elitářství a součásti předválečné buržoazní kultury. Cílem se stalo vymýcení předválečných národních tradic a mezinárodního jazyka předválečného umění ve jménu socialistického realismu. Pravidla socialistického realismu byla definována v Sovětském svazu už v roce 1948 pod heslem „*národní forma, socialistický obsah*“. V Československu byly tyto nové normy vyhlášeny ministrem informací Václavem Kopeckým na IX. sjezdu KSČ v roce 1949 a staly se tvůrčí metodou závaznou pro české umělce, přičemž národní bylo myšleno jako lidové. Tento výtvarný proud se vracel k estetice realistických plakátů devatenáctého století a samozřejmě se řídil také tehdejšími sovětskými vzory. Šlo o striktně figurativní směr, který používal přehnané perspektivy a zkreslená měřítka a vytkl si

za cíl zobrazovat „typický“ život, ne jaký byl, ale jak měl vypadat.²³⁴

Po komunistickém puči v Československu začal Albert Jonáš tvořit ve stylu socialistického realismu. Není jasné, z jakého důvodu se umělec přiklonil k tomuto stylu, zda z ideologického přesvědčení nebo mu šlo o to, zůstat činným na poli plakátové tvorby.

Za plakát, který nejvíce naplňuje doktrínu socialistického realismu, můžeme považovat *Ženy a dívky. Staňte se železničářkami!* (po roce 1949) [145] (kat. č. 90). Jasně reflektuje program, kdy komunistická strana podporovala ženskou emancipaci. Plakáty tohoto typu z konce čtyřicátých a začátku padesátých let vyzývaly ženy do budování socialismu. Nedostatek pracovní síly si žádal práci žen. Ženské emancipace mělo být dosaženo osvobozením žen od práce v domácnosti a jejich zapojení do pracovního procesu. Velmi výrazným, kromě perfektně realisticky zobrazených tří ženských postav - výpravčí, průvodčí a lampářky, je znak pětiletky v levém horním rohu.

Stejně tak na plakátu *Železniční přejezd - zvýšené nebezpečí!* (1951) [146] (kat. č. 91) je kladen největší důraz na realistické zobrazení scény, kdy železničář v uniformě stojí u závory, za ním v řadě čeká muž na traktor a lidé v autobusu. Zvláště muž na traktor má schematičnost mnohokrát používaného typu na plakátu padesátých let.

Tři plakáty Albert Jonáš navrhoval pod hlavičkou ateliéru Propagační tvorby, výtvarného družstva založeného v roce 1951, které své práce signovalo značkou PT. Družstvo Propagační tvorby sdružovalo několik desítek výtvarníků, kteří působili v oboru užité grafiky, výstavnictví a věnovali se volnému a užitému umění. Tento ateliér vznikl transformací družstva Tvar a bývalého soukromého

²³⁴ James Aulich – Marta Sylvestrová, *Znamení doby. Plakát střední a východní Evropy 1945 – 1995* (kat. výst.), Moravská galerie v Brně, Pražákův palác 1999-2000, s. 9.

ateliéru BaR (Josef Burjáněk a Remo – Reklama a móda).²³⁵ Poprvé své práce představilo veřejnosti na výstavě konané 10. – 25. dubna 1953 ve výstavním sále Domu uměleckého průmyslu v Praze na Národní třídě 36. Výstava posloužila komunistické straně jako příklad správného politicky angažovaného plakátu.²³⁶

Práce Alberta Jonáše *Více vajec – vyšší životní úroveň. Výkup nadsmlyvních vajec*²³⁷ (kol. r. 1951) [147] (kat. č. 92) se značkou PT má opět ráz socialistického realismu, zde jsou ovšem realistické figury umístěny ve stylizovaném prostředí, umělec se nesnažil vytvořit realistické prostředí, ale spokojil se stylizovanými vejci. *Správné vybavení, bezpečná práce* (kol. r. 1951) [148] (kat. č. 93) se přece jenom od stylu socialistického realismu trochu odklání. Postava i prostředí výtvarník více stylizuje. Plakát *Výstava vynálezů a zlepšovacích námětů* (1954) [149] (kat. č. 94) si zachovává dostatek výtvarného vtipu a vynalézavosti a nijak se nepodbízí dominujícímu stylu, což zapříčil i námět.

Po Stalinově smrti následovalo období estetické liberalizace, kdy byl socialistický realismus kritizován z důvodu své nepřesvědčivosti. Začala se dokonce tolerovat i abstrakce, pokud byla v souladu s cíli strany a měla požadovaný politický obsah. Velký význam měla výstava polské plakátové tvorby uspořádaná v Domu uměleckého průmyslu v Praze v červnu 1954, kde bylo představeno dílo hlavních osobností polské plakátové školy: Wojciecha Fangora,²³⁸ Tadeusze Gronowského,²³⁹ Jana Lenicy,²⁴⁰

²³⁵ Josef Burjáněk založil Atelier Burjáněk ve třicátých letech dvacátého století. V roce 1941 se Burjáněkův ateliér spojil s reklamním ateliérem Remo (zkratka z názvu „Reklamní a modní kresba“) Jiřího Jelínka a vznikla nová firma B a R (Burjáněk a Remo). Josef Burjáněk za druhé světové války ochotně sloužil nacistům (vytvořil nejznámější protikomunistický plakát *Zachvátí-li tě, zahyneš!*), po válce stejně ochotně sloužil nastupujícím, a pak již vládnoucím komunistům. –Štembera (pozn. 135).

²³⁶ Sylvestrová (pozn. 233), s. 38-39.

²³⁷ Bojar –Třeštík – Zelníček (pozn. 40).

²³⁸ Wojciech Fangor (nar. 1922). – Amstutz (pozn. 159), s. 386.

²³⁹ Tadeusz Gronowski (1894-1990). – Anna Agnieszka Szablowska, *Tadeusz Gronowski: sztuka plakatu i reklamy*, Varšava 2005.

²⁴⁰ Jan Lenica (1929-2001). – Frederic P. Miller – Agnes F. Vandome – John McBrewster, *Jan Lenica*, Saarbrücken 2010.

Juliana Palka²⁴¹ a dalších. Výstava ukázala mezinárodní grafický styl, který nebyl závislý na sovětských vzorech a pracoval s výtvarnou zkratkou a obrazovou metaforou.

Od roku 1956 styl socialistického realismu slábnul, díky politickým událostem v Maďarsku a potřebou Československa prezentovat se v zahraničí moderně a progresivně. Plakát sice měl být i nadále v souladu s principy socialistického realismu, ale zároveň měl představovat užitekový předmět určený pro masovou spotřebu. Byla to pragmatická reakce, neboť se už nedalo příliš bránit prosakování Západu do socialistických zemí.

Poslední plakátovou reklamou tedy Albert Jonáš vytvořil v roce 1954, po tomto roce už žádné plakáty nenavrhoval. Důvod není zcela jasný, pravděpodobně už nezískával tolik zakázek a zřejmě mu nevyhovoval ani způsob práce, kdy byl výtvarníkem zaměstnaným v družstvě Propagační tvorby.

²⁴¹ Julian Palka (1923 – 2002). - Krzysztof Dydo, *Polski plakat filmowy: 100-lecie kina w Polsce: 1896-1996* (kat. výst.), Galeria Plakatu v Krakově 1996, s. 33.

6. Závěr

Již v úvodu bylo řečeno, že Albert Jonáš [150] zasáhl do mnoha výtvarných oborů. Svůj profesní umělecký život ve dvacátých letech započal jako projektant u firmy Matěj Blecha. Architektonická tvorba tohoto období má povětšinou historizující charakter, jako neobarokní stavby pro rodinu Petschků, interiér *Kavárny Urban* (také v neobarokním duchu) nebo *Grabova vila* v Praze-Libni. U stavebních projektů není zcela jasné, do jaké míry šlo o návrh provádějícího architekta a kde můžeme spatřovat invenci Alberta Jonáše jako hlavního vedoucího stavby.

Výtvarníkům konzervativní přístup je zřetelný také na návrzích interiérů vlaků, které nejsou ovlivněny modernou. Stylově daleko pokročilejší práci v té době vyprojektoval umělec profesor z Akademie výtvarných umění Jan Kotěra. Je třeba ovšem ocenit výborné technické kvality těchto staveb i interiérů. Předložená diplomová práce se obdobím dvacátých let v tvorbě Alberta Jonáše příliš nevěnuje, přesto by si tato umělcova etapa zasloužila důkladnější zmapování, jelikož výtvarník s největší pravděpodobností realizoval daleko více stavebních projektů.

Počátek kariéry Alberta Jonáše v oboru propagační grafiky zapadá do dobového kontextu třicátých let, kdy začínají pracovat specializované reklamní kanceláře a profesionální tvůrci, kteří si vytvářejí svůj charakteristický projev. Umělcova produkce je v této etapě z formálního hlediska tvorby nesmírně kvalitní.

Umělec vycházel z pravidel moderního plakátu, jeho práce neusilovaly být krásnými grafickými listy, krásu nahrazoval razancí, jasností a vtípem. V umělcově tvorbě můžeme spatřovat stylové tendence plakátového umění jako „věcný plakát“, hyperrealistický proud, ovlivnění moderním uměním, zvláště funkcionalismem atd. Tyto styly a prvky se neobjevují programově, ale mají sloužit ve prospěch prodávaného zboží či služby. Umělec kombinací prvků

jednotlivých výtvarných proudů vytváří svůj vlastní modernistický „styl“.

Při mapování umělcovy plakátové produkce jsem vycházela nejen z dochovaných prací, ale také z reprodukcí prací v dobových časopisech. Přesto ve vývoji plakátové tvorby stále zůstávají bílá místa. Zvláště z let 1930 až 1935 se příliš děl nezachovalo.

Afišistickou tvorbu Alberta Jonáše lze díky formálním znakům rozdělit do několika příbuzných skupin, v nichž autor používá podobné výtvarné prvky a prostředky. V první skupině ještě doznívá narativnost a detailní provedení. Jako zástupce jmenujme plakáty *Dutinky s filtrem Destila* (kol. r. 1930) a *Děláte tohle doma?* (kol. r. 1930).

Ve druhé skupině Albert Jonáš vychází z pravidel tzv. „věčného plakátu“, které aplikuje přibližně do roku 1935. Takovými plakáty jsou *Kde polievka tam Graf* (kol. r. 1933), *Telefunken 250* (1932 nebo 1933), *Baterie Karbon* (1935) a *Káva Kulík* (1935).

Velkou skupinu tvoří plakáty, na kterých se objevuje hyperrealisticky ztvárněná figura. Tento druh plakátů umělec navrhoval po roce 1935, přičemž nejpočetnější soubor vytvořil pro Městské divadlo pražské na Královských Vinohradech. Dále do skupiny přísluší plakát *Národopisná scéna československá. 23. 24. května 1937 v Praze* (1937), *Ottův Otamýr. Pere, bělí, šetří prádlo – Otta* (kol. r. 1938), *Onyx na opalování – krém pro pleť v každé době* (kol. r. 1938), *Oris krém* (kol. r. 1938) a další.

Působivou skupinou jsou plakáty rozvíjející surrealistickou poetiku, kdy prostředí působí reálně a přitom snově jako na plakátech *For visitors to Czechoslovakia 50-66 2/3 per cent.* (1937) nebo *Pění, mydlí, neubývá – Otta* (1938).

V další skupině se propojují stylizované a hyperrealistické prvky. Pro příklad lze uvést plakáty *Čsl. Letecká Společnost. Expresní velkoletadla* (1935), *Káva Kulík* (1936), *ČSL letecká společnost* (1937), *Do hor s ČSD* (1937).

Za nejkvalitnější soubory se dají považovat reklamní plakáty pro firmy Telefunken a rakovnickou firmu Otta, rovněž divadelní plakáty pro Městské divadlo pražské na Královských Vinohradech. Jako samostatné práce poté *I kámen se rozehřeje pro kožešinu fmy Junger Mor. Ostrava, Nádražní 9. (1935), 8.-15. III. 1936 Pražské vzorkové veletrhy (1936), New York, Buenos Aires, Beyruth via Radio Praha (1936), Pražské vzorkové veletrhy 7. – 14. III. Palác: 5. – 14. III. 1937 (1937), Visitez la Tchecoslovaquie (1938) a Böhmen und Mähren die Länder der Arbeit / Čechy a Morava země práce (1940/1941).*

Ačkoli Albert Jonáš vycházel z avantgardních přístupů, jejichž představiteli v československém grafickém designu byli Zdeněk Rossmann, Zdeněk Rykr, Ladislav Sutnar, František Zelenka, jeho projev bychom spíše mohli označit za modernistický a zařadili ho vedle návrhářů jako Josef Čejka, Antonín Erhardt, Höns,²⁴² Leo Heilbrunn, Hanns Jakesh, Jiří Jelínek, Libuše Lepařová, Vilém Rotter či Emil Weiss.

Plakátová tvorba Alberta Jonáše tedy vrcholila ve třicátých letech, kdy vykazuje vysokou úroveň a zázemí v autorově povědomí o dobovém plakátovém umění, obzvláště francouzském, na které ve svých pracích několikrát odkazuje. Albert Jonáš dokázal velice úspěšně aplikovat formální prostředky i estetiku vedoucích německých a pařížských návrhářů – Ludwiga Hohlweina a Adolpha Mourona Cassandre. Uměl dát také plakátu výtvarný vtíp, lehkost, jednoduchost, schopnost pozitivně dotvářet barevnost moderního města.

Ve třicátých letech umělec kromě návrhů plakátů vytvořil scénografii ke hře *Doktor Faust*, interiér cestovní kanceláře Československé letecké společnosti a projektoval výstavy jak v Československu, tak i výstavní plány v zahraničí. Bohužel u velké

²⁴² Přestože Höns byl jedním z nejžádanějších reklamních profesionálů dvacátých a počátku třicátých let, nemáme údaje o jeho životě ani jeho křestní jméno není známo.

části těchto realizací chybí fotografický záznam, a proto se jen těžko určuje výtvarná kvalita. Této oblasti výtvarnickovy tvorby se diplomová práce rovněž příliš nevěnovala, přesto by si zasloužila více pozornosti.

Během čtyřicátých a padesátých let zakázek na návrhy plakátů postupně ubývalo a Albert Jonáš se čím dál víc soustřeďoval na architektonické návrhy výstav a na drobnější práce, jako návrhy známek, zápalkových nálepek a firemních odznaků. Přesto po druhé světové válce ještě vytvořil několik plakátů, které ovšem nedosahují kvalit meziválečné tvorby a silně vychází z estetiky socialistického realismu let padesátých.

Šedesátá a sedmdesátá léta se pro Alberta Jonáše nesla v duchu získání mnohých ocenění a také účasti v nejrůznějších komisích. Nadále navrhoval zápalkové nálepkové, ale také například ilustroval učebnice.

K výborné úrovni především meziválečné plakátové tvorby Alberta Jonáše přispěl nejenom jeho talent a nadání, ale i neobyčejná houževnatost a cílevědomost s jakou pracoval. Ta se u něj projevovala už od dětství. Později, když už byl uznávaným architektem a grafikem, plnil důkladně své povinnosti. Pokud si to termín vyžadoval, byl schopný pracovat dvanáct, šestnáct ale i dvacet čtyři hodin denně.

Kromě toho, že byl vynikajícím výtvarníkem, tak „*byl člověkem vzdělaným, citlivým, uvážlivým a ohleduplným, s dobrým srdcem a pevným charakterem. Člověkem přátelským, který se vždy snažil nalézat hodnoty čistého lidství.*“²⁴³ Jeho celoživotním krédem bylo „*naplnit život plodnou prací, bohatou tvůrčí činností a krásou uměleckého díla, pokaždé prolutého jemným výtvarným citem, vytríbeným vkusem a ušlechtilostí obsahu i formy. Tak, jak to odpovídalo celé osobnosti jeho tvůrce.*“²⁴⁴

²⁴³ Bohuš Häckl, Architekt Jonáš, in: Králík (pozn. 36).

²⁴⁴ Ibidem.

7. Použité prameny a literatura

7.1. Prameny

Archiv hlavního města Prahy, Magistrát hlavního města Prahy I., Referát IV, popisní, Soupis pražských domovských příslušníků 1830-1910 (1920), Pražané, pořadové číslo archiválie 369, krabice č. 118.

Soukromý archiv Jana Králíka, dokumenty z pozůstalosti Alberta Jonáše: dobové fotografie, dopisy, kresby, návrhy atd.

7.2. Literatura

James Aulich – Marta Sylvestrová, *Znamení doby. Plakát střední a východní Evropy 1945 – 1995* (kat. výst.), Moravská galerie v Brně, Pražákův palác 1999-2000.

Miloš Bloch, *Fotografie v reklamě a Neubertův hlubotisk*, Praha 1933.

Tomáš Bojar – Jan Třeštlík – Jakub Zelniček, *Moc obrazů, obrazy moci. Politický plakát a propaganda* (kat. výst.), Galerie u Křížovníků v Praze 2005, s. 259.

Jürgen Born - Diether Krywalski - Petr Štembera et al., *Německojazyčná literatura z Prahy a českých zemi knižní umění a plakát 1900-1939* (kat. výst.), Uměleckoprůmyslové museum v Praze, Praha 2006.

Maria Morawinska Brzezicka – Janina Fijałkowska – Wiesława Królak, *Plakat Turystyczny w świecie* (kat. výst.), Muzeum Sportu i turystyki a Muzeum Plakatu w Wilanowie 1973, nestr.

Gustav Daněk, *Zoologie pro I. a II. ročník středních všeobecně vzdělávacích škol*, Praha 1968.

Libor Gronský, *Flashback: Český a slovenský filmový plakát 1959-1989* (kat. výst.), Muzeum umění Olomouc 2004.

Karel Hetteš (ed.), *50 let českého užitého umění a průmyslového výtvarnictví: mezníky vývoje v letech 1918 – 1968* (kat. výst.), Mánes a výstavní síň na Betlémském náměstí 1969, nestr.

Jana Horneková (ed.), *České art deco 1918-1938* (kat. výst.), Obecní dům v Praze 1998.

Anděla Horová (ed.), *Nová encyklopedie českého výtvarného umění II*, Praha 1995.

Anděla Horová (ed.), *Nová encyklopedie českého výtvarného umění - Dodatky*, Praha 2006.

Zuzana Kopcová, *Atelier Rotter 1928–1939* (bakalářská diplomová práce), Katedra dějin umění FF UP, Olomouc, 2007.

Iva Janáková (ed.), *Ladislav Sutnar – Praha – New York – design in action*, Praha 2003.

Jan Králík (ed.), *Arch. A. Jonáš. Výstava grafických prací* (kat. výst.), Základní škola v Toušeni 1979, nestr.

Jan Králík, *Městys Lázně Toušeň*, Lázně Toušeň 2009, s. 43.

Josef Kroutvor, *Moderní český plakát 1918-1945* (kat. výst.), Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze 1984, nestr.

Josef Kroutvor, *Poselství ulice. Z dějin plakátu a proměn doby*, Praha 1991.

- Josef Kroutvor, *Pražský chodec. Dějiny českého plakátu 1890–1945*, Praha 1985.
- Maria Lafont, *Soviet posters: the Sergo Grigorian collection*, Mnichov 2007.
- Vojtěch Lahoda et al. Zdeněk Rykr 1900-1940 (kat. výst.), Galerie hlavního města Prahy 2000.
- Ludvík Losos - Ivo Mahel, *Salonní vozy Ringhoffer*, Praha 1999, s. 78-80, 129, 255.
- Radana Melková, *Filmový plakát do roku 1945 ve sbírkách Moravské galerie v Brně*, Olomouc 2002, s. 53.
- Peter Mänz - Christian Maryška, *Das Ufa-Plakat. Filmpremier 1918 bis 1943* (kat. výst.), Goethe-Institut Berlin 1998.
- Václav Michnovský, *Z dávné minulosti lidstva. Dějepis pro 6. ročník*, Praha 1966.
- Miroslav Moutvic, *Pražské vzorkové veletrhy 1920 - 1951*, Praha 2000.
- Václav Nebeský, *Kronika Klubu českých filatelistů v Praze: K 90. výročí 1887 – 1977*, Praha 1977, s. 39, 41, 48, 50.
- Emanuel Poche (ed.), *Encyklopedie českého výtvarného umění*, Praha 1975.
- Pavel Rajčan - Michał Poniz, *Konfrontace: československý a polský filmový plakát* (kat. výst.) Muzeum kinematografie v Lodži 2010-2011.
- M. Sutnar, Reklama u nás a v cizině, *Za lepší reklamu, Ročenka Noviny*, 1931, s. 43–51.
- Marta Sylvestrová (ed.), *Český filmový plakát 20. století* (kat. výst.), Moravská galerie v Brně 2004.
- Marta Sylvestrová – Petr Štembera, *Veletržní a výstavní plakát* (kat. výst., nestránkováno), Moravská galerie v Brně 1998.
- Josef Šíma, Reklama, *Život, Sborník nové krásy*, Praha 1922.
- Petr Štembera, Francouzský meziválečný plakát (kat. výst.), Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze 1997.
- Petr Štembera, *Plakát v Evropě. Evropa na plakátech* (kat. výst.), Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze 2009.
- Tomáš Vlček, *Český plakát 1890-1914*, Praha 1971.
- Tomáš Vlček, *Současný plakát*, Praha 1979.

7.3. Literatura pojednávající nebo zmiňující se o Albertu Jonášovi

1926

ni, Ein Cafee, *Der Morgen*, 1926, č. 29, 29. 11., s. 2.

-ta., Nová kavárna Urbanova, *Hostimil*, 1926, č. 48, s. 612.

eg, Nová kavárna v Praze, *Lidové noviny XXXIV*, 1926, č. 536 (ranní vydání), 23. 10., s. 6.

1929

-eah-, *Loutkař XVI*, 1929 – 1930, č. 10, s. 262.

Drobné zprávy ze dne. Policejní a četnické zprávy. Neohlášená odpolední návštěva, *Národní listy LXIX*, 1929, č. 116, 27. 4., s. 2.

1930

Architekt SIA XXIX, 1930, č. 5-6, 6. 5., s. 109.

Nový salonní vůz čs. st. drah, *Pestrý týden V*, 1930, č. 10., 7. 3., s. 10.

1931

Nádherný salonní vůz presidentův, *Polední list*, 1931, č. 111, 21. 4., s. 5.

1932

Tribuna filatelistů (reklama), *Lidové noviny XL*, 1932, č. 29, 17. 1., s. 16.

1933

Filatelie. Katalog čsl. otisku frankotypu vyšel, *Český deník XXII*, 1933, č. 142, 24. 5., s. 6.

Filatelie. Sběratelé frankotypů, *Český deník XXII*, 1933, č. 334, 6. 12., s. 6.

Miloš Bloch, *Fotografie v reklamě a Neubertův hlubotisk*, Praha 1933.

Albert Jonáš, *Studie o čsl. otiscích frankotypu I*, Praha 1933.

1934

Dobrá zaměstnanost radioprůmyslu, *Český deník XXIII*, 1934, č. 216, 8. 8., s. 4.

Významné události československé/Zahraniční aktuality, *Pestrý týden IX*, 1934, č. 22, 2. 6., s. 11.

1935

Filatelie. Katalog čsl. otisků frankotypů vyšel, *Český deník XXIV*, 1935, č. 194, 17. 7., s. 5.

Pěkná propagace P. V. V. čs. vývozu, *Národní listy LXXV*, 1935, č. 222, 14. 8., s. 6 (3. vydání).

Reklama Telefunken, *Pestrý týden X*, 1935, č. 10, 9. 3., s. 23.
Poslední významné události Československé, *Pestrý týden X*, 1935, č. 24, 15. 6., s. 3.
Krása techniky, *Pestrý týden X*, 1935, č. 37, 14. 9., s. 21.
Jízdní hlídka Dr. Fr. Langra, *Pestrý týden X*, 1935, č. 43, 26. 10., s. 4.
Pestrý týden X, 1935, č. 51, 21. 12., s. 20.
Albert Jonáš, *Studie o čsl. otiscích frankotypu II*, Praha 1935.

1936

Dobrá propagace P. V. V., *Národní listy LXXVI*, 1936, č. 10, 11. 1., s. 3.
jr., Veselý krejčíř, *Národní listy LXXVI*, 1936, č. 300, 2. 11., s. 2.
Československo – park Evropy, *Pestrý týden XI*, 1936, č. 13, 28. 3., s. 2.
Káva Kulík, *Pestrý týden XI*, 1936, č. 36, 5. 9., č. 22.

1937

Československá letecká společnost má smysl pro propagaci, *Národní listy LXXVII*, 1937, č. 104, 15. 4., s. 2.
Rozvoj čsl. letecké dopravy, *Národní listy LXXVII*, 1937, č. 104, 15. 4., s. 3.
Celostátní národopisné slavnosti v Praze 22. – 24. května, *Národní politika LV*, 1937, č. 126, 8. 5., s. 5.
Pestrý týden XII, 1937, č. 1., 2. 1., s. 5.
Z domova i ciziny, *Pestrý týden XXII*, 1937, č. 18, 1. 5., s. 5.
Čs. dopravní letectví, *Pestrý týden XII*, 1937, č. 24, 12. 6., s. 15.
J. Býk, Deset let Č. S. L., *Pestrý týden XII*, 1937, č. 45, 6. 11., s. 19.

1938

PVV. propagují v celém světě vysokou jakost našich výrobků, *Národní politika LVII*, 1939, č. 35, 4. 2., s. 9.
Reklama Parfumerie Otta, *Pestrý týden XIII*, 1938, č. 2, 8. 1., s. 25.
Reklama Parfumerie Otta, *Pestrý týden XIII*, 1938, č. 6, 5. 2., s. 25.
Reklama Parfumerie Otta, *Pestrý týden XIII*, 1938, č. 7, 12. 2., s. 25.
Reklama Parfumerie Otta, *Pestrý týden XIII*, 1938, č. 9, 26. 2., s. 25.
Reklama Parfumerie Otta, *Pestrý týden XIII*, 1938, č. 10, 5. 3., s. 21.
Aktuality týdne, *Pestrý týden XIII*, 1938, č. 11, 12. 3., s. 3.
Reklama Parfumerie Otta, *Pestrý týden XIII*, 1938, č. 12, 19. 3., s. 25.
Reklama Parfumerie Otta, *Pestrý týden XIII*, 1938, č. 13, 26. 3., s. 23. Reklama Parfumerie Otta, *Pestrý týden XIII*, 1938, č. 14, 2. 4., s. 21.
Reklama Parfumerie Otta, *Pestrý týden XIII*, 1938, č. 52, 24. 12., s. 23.
Umění do reklamy. Ročenka Noviny 1938, Praha 1938, s. 70.

1939

Filatelie. Frankotypy, *Český deník* XXVIII, 1939, č. 93, 3. 4., s. 4.

Aktuality týdne, *Pestrý týden* XIV, 1939 č. 9, 4. 3., s. 3.

Různé zajímavosti z domova a ciziny, *Pestrý týden* XIV, 1939, č. 20, 20. 5., s. 6.

1940

od, Ceny a odměny na pražské výstavě, *Lidové noviny* XLVIII, 1940, č. 648, 20. 12., s. 4.

Drobné zprávy. Pojeďte s námi – na Šumavu!, *Národní politika* LVIII, 1940, č. 58, 26. 1., s. 6.

Volání jedné ulice, *Národní politika* LVIII, 1940, č. 348, 15. 12., s. 12.

Jubilejní výstava „Poštovní známka 1840 – 1940“ v Umělecko-průmyslovém museu v Praze, *Národní politika* LVIII, 1940, č. 351, 18. 12., s. 5.

Dopravní výstava ČMD na letošním veletrhu, *Pestrý týden* XV, 1940, č. 38, 21. 9., s. 8-9.

1941

Filatelie. Dopravní výstava „100 let železnice“ v Přerově, *Český deník* XXX, 1941, č. 240, 1. 9., s. 4.

ep, Tisková oprava, *Lidové noviny* IL, 1941, č. 147, 21. 3., s. 4.

ab, Denní zprávy, Přípravy k velké železniční výstavě v Přerově, *Lidové noviny* IL, 1941 č. 313, 22. 6., s. 5.

Dopravní výstava „100 let na železnici v Přerově“, *Lidové noviny* IL, 1941, č. 427, 22. 8., s. 4.

ah, Přerovská jubilejní dopravní výstava, *Lidové noviny* IL, 1941, č. 443, 31. 8., s. 5.

Výstava 100 let na železnici, *Našinec* LXXVII, 1941, č. 132, 29. 8., s. 3.

vjk, Ceny a odměny na pražské výstavě, *Národní listy* LXXXI, 1941, č. 9, 9. 1., s. 2.

Jak se jezdívало po dráze před stoletím, *Národní politika* LIX, 1941, č. 242, 31. 8., s. 3.

Přehled koncernové výroby Zbrojovky Brno na PVV, *Pestrý týden* XVI, 1941, č. 37, 13. 9., s. 11.

1947

Prokop Toman, *Nový slovník československých výtvarných umělců* I, Praha 1947, s. 442.

1949

Soutěž na standardní symbolickou značku CHIRANA, *Lidové noviny* LVII, 1949, č. 155, 3. 7., s. 11.

Malý oznamovatel. Soutěž na standardní symbolickou značku CHIRANA, *Rudé právo* XXIX, 1949, č. 157, 7. 7., s. 4.

Filatelistův notýsek. Praha 1950, *Rudé právo* XIX – XXX, 1949, č. 172, 24. 7., s. 4.

1953

Filatelie III, 1953, č. 20, s. 1.

–ko–, A. Jonáš šedesátiletý, *Výtvarná práce*, 1953, 1. 4., s. 7. (VKOL)

1955

Prokop Toman, *Dodatky ke slovníku československých výtvarných umělců*, Praha 1955, s. 87.

1959

Zdravotnické noviny VIII, 1959, č. 30, 25. 7., s. 2.

1963

Albert Jonáš, *Kulturní tvorba* I, 1963, č. 10, 7. 3., s. 2.

František Sedláček, Albert Jonáš, *Propagace* IX, 1963, č. 5, s. 109-110.

1968

Vysoký vyznamenání výtvarných umělců a architektů, *Rudé právo* XLVIII-IL, 1968, č. 113, 24. 4., s. 1.

1969

Karel Hetteš (ed.), *50 let českého užitého umění a průmyslového výtvarnictví: mezníky vývoje v letech 1918 – 1968* (kat. výst.), Mánes a výstavní síň na Betlémském náměstí 1969, nestr.

Karel Hetteš, *50 Jahre der Tschechischen angewandten Kunst und industrial Design: Meilensteine der Entwicklung in den Jahren 1918-1968* (kat. výst.), In Prag: Verband der tschechischen bildenden Künstler : Kunstgewerbe-Museum, 1969.

Albert Jonáš, úvodní slovo, *Jindřich Novák. Kresby z Makedonie* (kat. výst.), Galerie hl. m. Prahy ve Staroměstské radnici 1969.

Albert Jonáš, V dubnu 1969, *Jindřich Novák. Mrňavky* (kat. výst.), Galerie hl. m. Prahy ve Staroměstské radnici 1970.

1971

Žebříček nejlepších nálepek, *Pravda* LII, 1971, č. 71, čtvrtek 25. 3., s. 7.

vre, Nová série známek Renesance, *Pravda* LII, 1971, č. 83, 8. 4., s. 7.

Uvítali jsme čtenářskou anketu, *Pravda* LII, 1971, č. 100, 29. 4., s. 7.

1972

Zvítězila Sluna Praha, *Pravda* LIII, 1972, č. 71, 24. 3., s. 2.

kra, Čtenářská anketa Pravdy, *Pravda* LIII, 1972, č. 76, 30. 3., s. 7.

kra, Náš rozhovor... Baroko je už v tiskárně, *Pravda* LIII, 1972, č. 163, 13. 7., s. 7.

Žebříček nejlepších zápalkových nálepek roku 1971, *Pravda* LIII, 1972, č. 81, 6. 4., s. 7.
Rudé právo LII-LIII, 1972, č. 13, 1. 4., s. 13.

1973

rr, Vítězné zápalkové nálepky, *Pravda* LIV, 1973, č. 103, 2. 5., s. 7.
Jan Králík, Potkáte ho u Labe, *Svoboda* LXXXII, 1973, č. 55, 6. 3., s. 5.
-j-, Ptáčník od třetí tůně, *Svoboda* LXXXII, 1973, č. 196, 18. 8., příloha s. 13.

1974

Jaroslav Kunc, *Kdy zemřel.... Přehled českých spisovatelů a publicistů zemřelých v letech 1971-1974*, Praha 1974, s. 100.
Pravda LVI, 1975, č. 5, 7. 1., s. 7.
Jan Králík, Toušeň u klavíru, *Svoboda* LXXXIV, 1974, č. 194, 17. 8., příloha s. 11.

1975

(jvk), Dvojí plátno, *Svoboda* LXXXV, 1975, č. 222, 20. 9., příloha s. 11.

1976

M. Bouška, Výplatní stroje a jejich otisky, *Filatelie* XXVI, 1976, č. 13, s. 397-399.
Ivan Leiš, Názvosloví otisku výplatního stroje, *Filatelie* XXVI, 1976, č. 16, s. 494-495.
Ivan Leiš, Frankotypové opojení arch. A. Jonáše, *Filatelie* XXVI, 1976, č. 21, s. 657-659.

1977

-iv-, Setkání sběratelů výplatních otisků, *Filatelie* XXVII, 1977, č. 4, s. 116-118.
Václav Nebeský, *Kronika Klubu českých filatelistů v Praze: K 90. výročí 1887 – 1977*, Praha 1977, s. 39, 41, 48, 50.

1978

Jan Králík (ed.), *Arch. A. Jonáš. Výstava grafických prací* (kat. výst.), Základní škola v Toušeni 1979, nestr.
Ivan Leiš, Patero setkání a překvapení nakonec, *Filatelie* XXVIII, 1978, č. 6, s. 174-175.
Jan Králík, Marie Hartmanová, *Toušeň*, Toušeň 1978, s. 39.

1979

Jaroslav Kunc, *Kdy zemřeli...? (Přehled českých spisovatelů a publicistů zemřelých v letech 1971 - 1974 a doplňky k rokům 1935 - 1970)*, Praha 1979, s. 100.
-Ko-, Průřez dílem A. Jonáše, *Propagace* XXV, 1979, č. 7, s. 24.

Jan Králík, Inspirace Trójou, *Svoboda LXXXIX*, 1979, č. 101, 29. 4., příloha s. 11.

1984

1974 zemřel zasloužilý umělec Albert Jonáš, průmyslový výtvarník (narodil se 7. 3. 1893), *Pochodeň LXXIII*, 1984, č. 126, 30. 5., s. 7.

1993

Zdeněk Němeček, Albert Jonáš, *Architekt XXXIX*, 1993, č. 21, s. 2.

Prokop Toman, *Nový slovník československých výtvarných umělců I*, Ostrava 1993, s. 442.

1995

Jan Králík, Lázně Toušeň - Historie a současnost, *TOK IV*, 1995, č. 1, s. 9.

1996

Jaroslav Špaček, *Čelákovicko ve výtvarném umění* (kat. výst.), Městské muzeum v Čelákovících 1996, nestr.

Vladimír Loyda, *Hlas domova. Antologie našeho Polabí*, Brandýs n/L - St. Boleslav - Čelákovice 1996, s. 38.

1997

Jana Přichystalová, Česká reklama mezi válkami, *Strategie*, 1997, č. 3, s. 45.

Petr Štembera, Divadelní plakáty (dějiny) Albert Jonáš, Jízdní hlídka, *Divadelní noviny VI*, 1997, č. 10, 13. 5., s. 11.

ist (Ivana Strnadová), Dvě stálice české reklamy, *Strategie*, 1997, č. 9, s. 45.

ist (Ivana Strnadová), Meinel kontra Kulík?, *Strategie*, 1997, č. 10, s. 49.

ist (Ivana Strnadová), Elegantní reklama na dekorativní kosmetiku a parfumerii, *Strategie*, 1997, č. 12, s. 59.

1998

Karin Pátrová, Kalendárium, *Muzejní listy OM Praha-východ*, 1998, č. 4, s. 8.

ist (Ivana Strnadová), Reklama s vůní dále, *Strategie*, 1998, č. 1, s. 41.

Marta Sylvestrová – Petr Štembera, *Veletřní a výstavní plakát* (kat. výst., nestránkováno), Moravská galerie v Brně 1998.

1999

Ludvík Losos - Ivo Mahel, *Salonní vozy Ringhoffer*, Praha 1999, s. 78-80, 129, 255.

Zbyšek Malý (ed.) *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 - 1999 IV*, Ostrava 1999, s. 300.

Jan Králík, Vzpomínka na architekta Jonáše, *TOK VIII*, 1999, č. 5, s. 5.

2000

Milan Němeček (rec.), Ludvík Losos, Ivo Mahel, Salonní vozy Ringhoffer, *Architekt XLVI*, 2000, č. 5, s. 80.

Jiří Sedláček, Salonní vůz TGM - vzácná technická a historická památka, *ČD pro Vás 7*, 2000, č. 2, s. 24-25.

Vladimír Loyda – Jaroslav Špaček, *Hlas domova 2. Výtvarné umění a architektura našeho Polabí*, Čelákovice 2000, s. 42.

2001

Kateřina Bačová, Probíhá poslední výstava, *Polabský týdeník TOK II*, 2001, č. 50, 12. 12., s. 9.

2002

Radana Melková, *Filmový plakát do roku 1945 ve sbírkách Moravské galerie v Brně*, Olomouc 2002, s. 53.

2003

Jan Králík, Kalendárium. Akademický architekt Albert Jonáš, *Polabský týdeník TOK IV*, 2003, č. 10, 5. 3., s. 3.

Čestní občané Lázní Toušeně, *Polabský týdeník TOK IV*, 2003, č. 45, 5. 11., s. 7. (VKOL)

2004

Marta Sylvestrová (ed.), *Český filmový plakát 20. století* (kat. výst.), Moravská galerie v Brně 2004.

ink, Prezident jel do Lán v Masarykově voze, *Právo XIV*, 2004, č. 57, 8. 3., s. 1.

2005

Milan Knižák (ed.), *Encyklopedie výtvarníků loutkového divadla v českých zemích a na Slovensku od vystopovatelné minulosti do roku 1950 I*, Praha 2005, s. 404.

Tomáš Bojar – Jan Třeštík – Jakub Zelníček, *Moc obrazů, obrazy moci. Politický plakát a propaganda* (kat. výst.), Galerie u Křižovníků v Praze 2005, s. 259.

2009

Jan Králík, *Městys Lázně Toušeň*, Lázně Toušeň 2009, s. 43.

8. Katalog plakátů Alberta Jonáše

Tento katalog je pokusem o soupis plakátové tvorby Alberta Jonáše z českých sbírek. Jmenovitě z Uměleckoprůmyslového musea v Praze, Národního filmového archivu v Praze, Moravské galerie v Brně a Severočeského muzea v Liberci. Kromě prací deponovaných v těchto institucích, zahrnuje souhrnný katalog i několik děl ze soukromých sbírek a nezvěstné práce, jejichž přetisky se objevily v dobových časopisech.

Katalog je sestaven chronologicky (1930-1954). Pokud je na plakátu datace či číslice (Albert Jonáš od roku 1935 začal návrhy svých plakátů číslovat) nebo je doba vzniku plakátu potvrzena literaturou, je letopočet uveden přímo. Předpokládaná datace je uvedena v závorce. Plakát s přibližnou datací je poté zařazen až na konec každého roku, v němž se vznik dotyčného díla předpokládá.

Jelikož některé plakáty Alberta Jonáše vznikly v několika jazykových verzích (týká se to především prací pro Pražské vzorkové veletrhy) a mají stejné technické parametry (technika, rozměry), jsou uvedeny pod stejnou katalogovou položkou.

SEZNAM ZKRATEK

A)	Veřejné sbírky
MG	- Moravská galerie Brno
NFA	- Národní filmový archiv Praha
SČM	- Severočeské muzeum Liberec
UPM	- Uměleckoprůmyslové museum Praha

B)	Bibliografické poznámky
č.	- číslo
inv. č.	- inventární číslo
kat. výst.	- katalog výstavy
kol. r.	- kolem roku
lit.	- literatura
nestr.	- nestránkováno
neznač.	- neznačeno
prov.	- provenience
př. č.	- přírůstkové číslo
repr.	- reprodukce, reprodukováno
soukr. sb.	- soukromá sbírka
vyst.	- vystaveno
znač.	- značeno

ZKRÁCENÉ CITACE VÝSTAV

Česká reklama mezi válkami 1996 - *Česká reklama mezi válkami*, Středočeské muzeum v Rožtokách u Prahy 1996.

Reklama I. republiky 1997 - *Reklama I. republiky*, Severočeské muzeum v Liberci, 1997.

Veletržní a výstavní plakát 1998 - *Veletržní a výstavní plakát*, 1. října – 22. listopadu 1998, Moravská galerie v Brně, Pražákův palác.

Z historie praní 2000 - *Z historie praní*, Regionální muzeum K. A. Polánka v Žatci 2000.

Svět hvězd a iluzí - Český filmový plakát 20. století 2002 - *Svět hvězd a iluzí - Český filmový plakát 20. století*, 18. června – 20. října 2002, Moravská galerie v Brně, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze.

Média 2006 - *Média*, Národní muzeum v Praze 2006.

ZKRÁCENÉ CITACE PUBLIKACÍ (KNIŽNÍCH I ČASOPISECKÝCH)

- Bloch 1933** - Miloš Bloch, Fotografie v reklamě a Neubertův hlubotisk, Praha 1933, nestr.
- Bojar 2005** - Tomáš Bojar – Jan Třeštlík – Jakub Zelníček, *Moc obrazů, obrazy moci. Politický plakát a propaganda* (kat. výst.), Galerie u Křižovníků v Praze 2005, s. 259.
- Pestrý týden 1934** - Významné události československé - Zahraniční aktuality, *Pestrý týden IX*, 1934, č. 22, 2. 6., s. 11.
- Pestrý týden č. 24 1935** - Poslední významné události Československé, *Pestrý týden X*, 1935, č. 24, 15. 6., s. 3.
- Pestrý týden č. 37 1935** - Krása techniky, *Pestrý týden X*, 1935, č. 37, 14. 9., s. 21.
- Pestrý týden č. 43 1935** - Jízdní hlídka Dr. Fr. Langra, *Pestrý týden X*, 1935, č. 43, 26. 10., s. 4.
- Pestrý týden č. 51 1935** - *Pestrý týden X*, 1935, č. 51, 21. 12., s. 20.
- Pestrý týden č. 13 1936** - Československo – park Evropy, *Pestrý týden XI*, 1936, č. 13, 28. 3., s. 2.
- Pestrý týden č. 36 1936** - Káva Kulík, *Pestrý týden XI*, 1936, č. 36, 5. 9., č. 22.
- Pestrý týden č. 18 1937** - Z domova i ciziny, *Pestrý týden XXII*, 1937, č. 18, 1. 5., s. 5.
- Pestrý týden č. 24 1937** - Čs. dopravní letectví, *Pestrý týden XII*, 1937, č. 24, 12. 6., s. 15.
- Pestrý týden č. 11 1938** - Aktuality týdne, *Pestrý týden XIII*, 1938, č. 11, 12. 3., s. 3.
- Pestrý týden č. 9 1939** - Aktuality týdne, *Pestrý týden XIV*, 1939, č. 9, 4. 3., s. 3.
- Pestrý týden č. 58 1940** - Drobné zprávy. Pojeďte s námi – na Šumavu!, *Národní politika LVIII*, 1940, č. 58, 26. 1., s. 6.
- Sedláček 1963** - František Sedláček, Albert Jonáš, *Propagace IX*, 1963, č. 5.
- Uchalová 1996** - Eva Uchalová, *Česká móda 1918-1939* (kat. výst.), Uměleckoprůmyslové museum v Praze 1996, s. 108.
- Přichystalová 1997** - Jana Přichystalová, Česká reklama mezi válkami, *Strategie*, 1997, č. 3, s. 45.
- Strnadová č. 9 1997** - ist (Ivana Strnadová), Dvě stálice české reklamy, *Strategie*, 1997, č. 9, s. 45.
- Strnadová č. 10 1997** - ist (Ivana Strnadová), Meinl kontra Kulík?, *Strategie*, 1997, č. 10, s. 49.
- Strnadová č. 12 1997** - ist (Ivana Strnadová), Elegantní reklama na dekorativní kosmetiku a parfumerii, *Strategie*, 1997, č. 12, s. 59.
- Sylvestrová - Štembera 1997** - Marta Sylvestrová – Petr Štembera, *Veletržní a výstavní plakát* (kat. výst.), Moravská galerie v Brně 1998, nestr.
- Štembera 1997** - Petr Štembera, Divadelní plakáty (dějiny) Albert Jonáš, Jízdní hlídka, *Divadelní noviny VI*, 1997, č. 10, 13. 5., s. 11.
- Strnadová 1998** - ist (Ivana Strnadová), Reklama s vůní dále, *Strategie*, 1998, č. 1, s. 41.
- Melková 2002** - Radana Melková, *Filmový plakát do roku 1945 ve sbírkách Moravské galerie v Brně*, Olomouc 2002, s. 21.
- Sylvestrová 2004** - Marta Sylvestrová (ed.), *Český filmový plakát 20. století* (kat. výst.), Moravská galerie Brno 2004.

1) Dutinky s filtrem Destila

(kol. r. 1930)

Ofset, 95 × 63 cm.

Tisk: Unie Praha.

Znač. vlevo dole: žralok 708-08.

MG, inv. č. 18 531.

UPM, inv. č. GP-2685, GP-15151, GP-17785, GP-17786

Muž otočený zády kouří cigaretu a dívá se na plakát propagující dutinky s filtrem Destila. Různobarevný text na bílohnědém pozadí. Plakát se vyznačuje přesností detailů, což bylo pro ranou plakátovou tvorbu Alberta Jonáše typické.

2) Děláte tohle doma?

(kol. r. 1930)

Ofset, 94 × 63 cm.

Tisk: V. Neubert a synové, Praha XVI.

Znač. vlevo dole: žralok 708-08.

UPM, inv. č. GP-17802.

Lit.: Sedláček 1963, s. 110 (repr.).

Muž sedící na lavičce je kárán železničářem, protože odhodil odpadky na zem. V zadním plánu lokomotiva. Při dolním okraji šedobílý text. Šedo-bílo-hnědé pozadí. Plakát má znaky rané plakátové tvorby Alberta Jonáše – narativnost a detailnost.

3) Telefunken 250

(1932 nebo 1933)

Ofset, 116 × 85 cm.

Tisk: není uveden.

Znač. vpravo dole: barevný žralok.

UPM, inv. č. GP-17716.

Rádio přijímač značky Telefunken na modrém obdélníku. Celá kompozice je umístěna na žlutém pozadí. Hnědý text. Důraz je kladen na samotný výrobek, který zabírá největší část obrazové plochy. Práci můžeme označit bližším pojmem „věcný plakát“.

4) System Telefunken Duplex 270

(1932 nebo 1933)

Ofset, 114 × 85 cm.

Tisk: V. Neubert a synové, Praha XVI.

Znač. vpravo dole: barevný žralok.

UPM, inv. č. GP-17711, 17712.

Lit.: Bloch 1933 (repr.).

Vedle rádio přijímače jsou nakresleny tři postavy na pružinách (trumpetista, zpěvačka a harmonikář), které vyskakují z kulaté cenovky. Na modrém pozadí červený a hnědý text. V UPM se nachází ještě další varianta tohoto plakátu s bílým pozadím (inv. č. GP-17713 a 17714).

5) System Telefunken Duplex 270

(1932 nebo 1933)

Ofset, 114, 5 × 84, 5 cm.

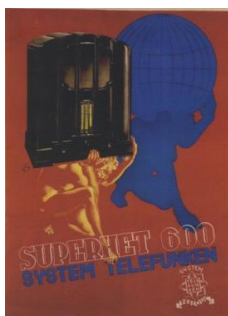
Tisk: V. Neubert a synové, Praha XVI.

Znač. vpravo dole: barevný žralok.

UPM, inv. č. GP-17713, 17714.

Lit.: Bloch 1933, (repr.).

Vedle rádio přijímače jsou nakresleny tři postavy na pružinách (trumpetista, zpěvačka a harmonikář), které vyskakují z kulaté cenovky. Na bílém pozadí červený a hnědý text. V UPM se nachází ještě další varianta tohoto plakátu s modrým pozadím (inv. č. GP-17711 a 17712).

6) Superhet 600 System Telefunken

(kol. r. 1933)

Ofset, 114 × 85 cm.

Tisk: V. Neubert a synové, Praha XVI.

Znač. vlevo uprostřed: stínovaný žralok.

UPM, GP-17715.

Vyst.: Česká reklama mezi válkami 1996. - Reklama I. republiky 1997. - Média 2006.

V popředí postava Atlase podpírá přístroj značky Telefunken. Za figurou se objevuje modrý stín, který ovšem drží zeměkouli. Na tmavě červeném pozadí červenobílý a modrý text.

7) Poděbradka léčí, osvěžuje

(kol. r. 1933)

Ofset, 95 × 63 cm.

Tisk: Unie.

Neznač.

UPM, inv. č. GP-2117.

Dvě láhve Poděbradky na táčech nesou dvě malé postavy ošetřovatelky a číšníka. V horní a spodní části červený text na bílém pozadí. Práci můžeme označit jako „věcný plakát“.

8) Wo Suppe dort Graf

(kol. r. 1933)

Ofset, 94 × 61 cm.

Tisk: není uveden.

Znač. vlevo nahoře: žralok.

UPM, inv. č. GP-17787.

Sklenice značky Graf stojí na páscích s červeným nápisem. Na pozadí velké žluté R v zeleném kruhu se žlutým okrajem. Bílé pozadí. Plakát se v UPM nachází i ve slovenské jazykové verzi (inv. č. GP-17788, GP-17789). Práci můžeme označit také bližším pojmem „věcný plakát“.

9) Radost, klid a zotavení na Slovensku

(kol. r. 1933)

Ofset, 83, 5 × 59 cm.

Tisk: Slovenská ľudová kníhtlačiareň, Bratislava.

Znač. vlevo nahoře: žralok.

UPM, inv. č. GP-17806; č. 17805.

Muž ve slovenském lidovém kroji hraje na housle před znakem Slovenska, ve kterém je zachycena obloha a hory, pod křížem je horská krajina se srubem. Ve spodní části tmavě modrý text, bílé pozadí. UPM vlastní plakát i ve verzi bez textu (inv. č. 17805).

10) Mehuarodni veliky sajam u Pragu od 2. do 9. septembra 1934

1934

Ofset, 95 × 53 cm.

Tisk: V. Neubert a synové, Praha XVI.

Znač. vpravo dole: žralok v kroužku s nápisem arch. Jonáš.

UPM, GP-17767, GP-17768.

Lit.: Pestrý týden 1934 (repr.)

V centru je zeměkoule, kterou protíná v místě, kde se nachází Československo, Merkurova hůl. Glóbu ovíjí nápisová páska s textem „Made in Czechoslovakia“. Červený text, bílé pozadí. Tento plakát se nachází ve sbírkách UPM i v další jazykové verzi (GP-17768). Identický plakát byl použit i na jarních PVV v roce 1935, pouze s obměnou textu.

11) Kúpele Sliach. Léčí choroby: srdeční, ženské, nervové 1. V. – 30. IX.
 1935
 Ofset, 61 × 45 cm.
 Tisk: V. Neubert a synové, Praha XVI.
 Znač. vpravo dole: 21 žralok v kroužku s nápisem *arch. Jonáš*.
 UPM, GP-17755.
 Lit: Pestrý týden č. 37 1935 (repr.).

Lázně jsou sice zobrazeny realisticky, ale s přehnaně zdůrazněnou perspektivou. Pohled na budovu je zároveň rámován velkým červeným srdcem, což nepochybně odkazuje ke specializaci lázni na srdeční choroby. Žlutý text. Na jednom archu jsou natisknuté dva plakáty, které mají rozměry 61 × 45 cm.

12) Anna Karenina, Městské divadlo pražské
 1935
 Ofset, 125 × 95 cm.
 Tisk: V. Neubert a synové, Praha XVI.
 Znač. vlevo dole: 22 žralok v kroužku s nápisem *arch. Jonáš*.
 UPM, GP-17754, 17746.
 Lit: Pestrý týden č. 37 1935 (repr.).

Stylizovaná polopostava ženy v krajkovém šátku, která představuje hlavní hrdinku hry – Annu Kareninu. Větší část obrazové plochy plakátu zabírá oranžový blok text.

13) Čsl. Letecká Společnost. Expresní velkoletadla
 1935
 Ofset, 121 × 85, 5 cm.
 Tisk: Melantrich.
 Znač. vpravo dole: žralok 23 *arch. Jonáš*.
 UPM, GP-17754.
 Vyst.: *Česká reklama mezi válkami 1996. - Reklama I. republiky 1997.*
 Lit.: Pestrý týden č. 37 1935 (repr.). - Strnadová 1998 (repr.).

Šedý jednoplošník nad stylizovaným znázorněním leteckých tras z Prahy. Motivy jsou z každé strany uzavřeny oranžovým pruhem. Modrý a oranžový text. Plakát je také proveden v menší verzi, která se nachází v UPM pod inv. č. GP-14564.

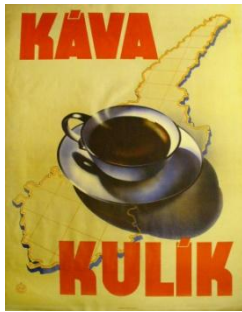
14) M. Šolochov: Rozrušená země, Městské divadlo pražské
 1935
 Ofset, 125 × 95 cm.
 Tisk: V. Neubert a synové na Smíchově.
 Znač. vlevo dole: žralok 26 *arch. Jonáš*.
 UPM, GP-17749, GP-17750.
 Lit.: Pestrý týden č. 24 1935 (repr.). - Pestrý týden č. 37 1935 (repr.).

Hlavy mužů a žen provedeny hyperrealistickým způsobem jsou řazeny do jedné linie na bíločerveném pozadí. Spodní polovinu plakátu zabírá bíločerný nápis.

15) Baterie Karbon
 1935
 Ofset, 126 × 95 cm.
 Tisk: V. Neubert a synové, Praha XVI.
 Znač. vlevo dole: 28 žralok v kroužku s nápisem *arch. Jonáš*.
 UPM, GP-17703, 17704.

Modrá baterie s šedým nápisem „Karbon“, pod ní nakreslený mrak, srpek měsíce a několik hvězd na modrém pozadí. Červený nápis „baterie“, bílý podklad. V UPM je tento plakát i v polovičním formátu 95 × 63 cm (inv. č. GP 17781, 17782). Práci můžeme označit bližším pojmem „věcný plakát“.

16) Káva Kulík

1935

Ofset, 126 × 94 cm.

Tisk: V. Neubert a synové, Praha XVI.

Znač. vlevo dole: 29 žralok v kroužku s nápisem *arch. Jonáš*.

UPM, GP-17709.

Šálek kávy na mapě Československa. Při horním a dolním okraji výrazný červený text, který podtrhuje jasnost a jednoduchost plakátu. Bílé pozadí. Plakát bychom mohli opět zařadit pod pojem „věčný plakát“.

17) VII. Zlatá přilba Československa 15. IX. 1935 Pardubice

1935

Ofset, 90 × 120 cm.

Znač. vlevo dole: 31 žralok v kroužku *arch. Jonáš*.

UPM, GP-17717.

Lit.: Pestrý týden č. 37 1935 (repr.).

Hyperrealisticky pojatá hlava závodníka v přilbě s velkým blokem modrého textu napravo. Zelenožluté pozadí. V UPM je uložena další barevná varianta tohoto plakátu pod inv. č. GP-17718.

18) VIII. Zlatá přilba Československa 27. IX. 1936 Pardubice

1935

Ofset, 95 × 126 cm.

Znač. vlevo dole: 31 žralok v kroužku *arch. Jonáš*.

UPM, GP-17718.

Hnědá hlava závodníka v přilbě s velkým blokem oranžového textu napravo. Zelené pozadí. Jedná se o barevnou úpravu plakátu pro VII. ročník Zlaté přilby, který se nachází také v UPM (inv. č. GP-17717).

19) František Langer: Jízdní hlídka, Městské divadlo pražské

1935

Ofset, 123 × 94 cm.

Tisk: V. Neubert a synové v Praze XVI.

Znač. vlevo dole: 34 žralok v kroužku s nápisem *arch. Jonáš*.

UPM, inv. č. GP-17743, GP-17744.

Lit.: *Pestrý týden* č. 43 1935 (repr.). - Štembera 1997 (repr.).

Polopostava vojáka mířícího puškou. Figura je hyperrealistická, byť lehce zdeformovaná. V levé části československý znak. Spodní polovinu plakátu zabírá červený text.

20) Foire Internationale de Prague, Praha 6-15 mars 1936

1935

Ofset, 94 × 63 cm

Tisk: není uveden.

Znač. dole uprostřed: 35 žralok v kroužku s nápisem *arch. Jonáš*.

UPM, GP-17771.

Vyst.: *Veletržní a výstavní plakát 1998*.

Lit.: Sylvestrová - Štembera 1997 (repr.)

Postava muže s kladivem ve tvaru raznice, jež má nápis „made in Czechoslovakia“. Červené a bílé nápisy na bílém pozadí. Uměleckoprůmyslové museum v Praze má ve sbírkách tento plakát v několika jazykových verzích (inv. č. GP-17772).

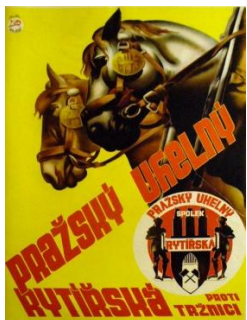
- 21) Eugene O'Neill: Pramen věčného mládí, Městské divadlo pražské**
 1935
 Ofset, 127 × 95 cm.
 Tisk: V. Neubert a synové, Praha XVI.
 Znač. vlevo nahoře: 36 žralok v kroužku s nápisem *arch. Jonáš*.
 UPM, inv. č. GP-17739, 17740.
 Lit.: Pestrý týden č. 51 1935 (repr.).

Hnědobílá polopostava rytíře s okružím svírající v ruce meč. Za postavou se objevuje vyvěrající pramen. Bílé a zelené písmo na hnědém a zeleném pozadí.

- 22) Karbon**
 1935
 Ofset, 94, 5 × 62, 5 cm.
 Tisk: V. Neubert a synové, Praha XVI.
 Znač. vlevo nahoře: žralok v kroužku s nápisem *arch. Jonáš*.
 UPM, GP-17796.
 Lit.: Pestrý týden č. 37 1935 (repr.).

Křičící hotelový poslíček drží ve zdvižené ruce baterku, kterou svítí na podnos s dvěma bateriemi značky Karbon. Ve spodní části bílý nápis „Karbon“.

- 23) Pražský uhelný. Rytířská proti tržnici.**
 1935
 Ofset, 83 × 60 cm.
 Tisk: V. Neubert a synové, Praha XVI.
 Znač. vlevo nahoře: žralok v kroužku s nápisem *arch. Jonáš*, nad kroužkem nápis *Richter*.
 UPM, inv. č. GP-17777, 17778.
 Lit.: Pestrý týden č. 37 1935 (repr.).

V horní polovině dvě koňské hlavy provedeny hyperrealistickým způsobem, ve spodní polovině výrazný červený nápis a znak Pražského uhelného spolku. Žluté pozadí. Na plakátu spolupracoval Albert Jonáš s Leopoldem Richterem.

- 24) I kámen se rozežřeje pro kožešinu fmy Junger Mor. Ostrava, Nádražní 9.**
 (1935)
 Ofset, 126 × 95 cm.
 Tisk: není uveden.
 Znač. vpravo dole: žralok v kroužku s nápisem *arch. Jonáš*, nad kroužkem nápis *Richter*.
 UPM, inv. č. GP-17706.
 Vyst.: *Česká reklama mezi válkami 1996. - Reklama I. republiky 1997.*
 Lit.: Uchalová 1996 (repr.). - Přichystalová 1997 (repr.).

Socha Afrodity zahalena v kožešině a dívající se do oválného zrcátka stojí na iónském sloupu. Červený text, modrobílé pozadí. V UPM v Praze je tento plakát i ve verzi s německým textem (GP-17705). Tuto práci Albert Jonáš také vytvořil společně s Leopoldem Richterem.

- 25) F. Zavřel: Jan Žižka z Trocnova, Městské divadlo pražské**
 1936
 Ofset, 123 × 94 cm.
 Tisk: V. Neubert a synové, Praha XVI.
 Znač. vpravo uprostřed: 38 žralok v kroužku s nápisem *arch. Jonáš*.
 UPM, inv. č. GP-17737, 17738.

Černošedá polopostava Jana Žižky, jež drží v ruce palcát, se tyčí nad bílým nápisem při dolním okraji. Bílý nápis je také v horní části, modré pozadí.

26) Počúvajte rozhlas

1936

Ofset, 62 × 46, 5 cm.

Tisk: Unie Praha.

Znač. vpravo uprostřed: 39 žralok v kroužku s nápisem *arch. Jonáš*.

UPM, inv. č. GP-17811.

Hyperrealisticky vyvedena hlava rozesmátého dítěte před modrým rádio přijímačem. Černý text.

27) F. Hebbel: Judita, Městské divadlo pražské

1936

Ofset, 125 × 94 cm.

Tisk: V. Neubert a synové, Praha XVI.

Znač. vpravo uprostřed: 40 žralok v kroužku s nápisem *arch. Jonáš*.

UPM, inv. č. GP-17747, 17748.

Dvě tmavé polopostavy z profilu – dívka a muž (Judita a Holofernes) – na červeném pozadí, červený a bílý text. UPM má ve sbírce ještě další výtisk tohoto plakátu, který se poněkud liší v rozměrech - 124,5 × 93, 5 cm (inv. č. GP-18576).

28) Čechoslovakei ein park Europas

1936

Ofset, 95 × 63 cm.

Tisk: V. Neubert a synové, Praha XVI.

Znač. vpravo uprostřed: 41 žralok v kroužku s nápisem *arch. Jonáš*.

UPM, inv. č. GP-17759.

Lit.: Pestrý týden č. 51 1935 (repr.).

Děvčátko držící v rukou květiny a sedící na mapě Československa taktéž ozdobeného květinami. V horní a spodní části červenobílý text. Bílé pozadí. UPM má ve sbírkách další jazykové verze tohoto plakátu (inv. č. GP- 17760, 17761, 17762).

29) Kdyby žaludek mluvil, žádal by PODEBRADKU

1936

Ofset, 60 × 46 cm.

Tisk: není uveden.

Znač. dole uprostřed: 47 žralok v kroužku s nápisem *arch. Jonáš*.

UPM, inv. č. GP-17810.

Láhev Poděbradky, jež obtáčí nápisová páska. V pozadí polopostava nahého muže pijící ze sklenice. Ve spodní části červený nápis „Poděbradka“.

30) New York, Buenos Aires, Beyruth via Radio Praha

1936

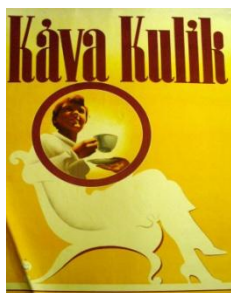
Ofset, 95 × 63 cm.

Tisk: není uveden.

Znač. vlevo dole: 48 žralok v kroužku s nápisem *arch. Jonáš*.

UPM, inv. č. GP-17775, 17776.

Modrý vysílací stožár je umístěn diagonálně ve středu kompozice, kterou tvoří dále postavy symbolizující jednotlivá města (New York, Buenos Aires, Beyruth). Hnědý zelený, černý a červený nápis.

31) Káva Kulík

1936

Ofset, 95 × 63 cm.

Tisk: V. Neubert a synové, Praha XVI.

Znač. vlevo dole: 50 žralok v kroužku s nápisem *arch. Jonáš*.

UPM, inv. č. GP-17707, 17708.

Lit.: Pestrý týden č. 36 1936 (repr.). - Strnadová č. 10 1997 (repr.).

Reklama navozuje příjemnou atmosféru, která se pojí s pitím kávy. Mladá žena sedí v křesle, přičemž zrak diváka je soustředěn do výřezu kruhu, v němž se nachází ženino poprsí a její ruce držící šálek a podšálek. Zbytek postavy v křesílku je naznačen pouze siluetou. Výrazně je opět provedeno písmo v hnědé barvě. Žluté pozadí.

32) Jízdní hlídka

1936

Ofset, 125 x 95 cm.

Tisk: Melantrich

Znač. vpravo dole: žralok *ARCH. JONÁŠ 51* v kroužku

NFA, inv. č. 1353

Soukr. sb.

UPM, inv. č. GP-17727.

Vyst. *Svět hvězd a iluzí - Český filmový plakát 20. století*.

Lit.: Sylvestrová 2004, s. 79 (repr.).

Legionář na koni, v popředí československý státní znak. Černý text na bílo-šedo-černém pozadí.

33) Pražské vzorkové veletrhy 7. – 14. III. Palác: 5. – 14. III. 1937

1937

Ofset, 95 × 63 cm.

Tisk: Grafické závody Pour a spol., Praha-I.

Znač. v levém dolním rohu: žralok 54 *arch. Jonáš*.

UPM, inv. č. GP-17769, 17770.

Vyst.: *Veletržní a výstavní plakát 1998*.

Lit.: Sylvestrová – Štembera 1998 (repr.).

Monumentalizující polopostava muže en face držícího v levé vztyčené ruce váhu. Pozadí je rozděleno do modrého a bílého pruhu. Červený text.

34) Ku praní látek vlněných jemných i hedvábných Ottovo mýdlo rakovnické

1937

Ofset, 126 × 95 cm.

Tisk: V. Neubert a synové, Praha XVI.

Znač. v levém dolním rohu: 56 žralok v kroužku s nápisem *arch. Jonáš*.

UPM, inv. č. GP-17724.

Vpravo figura ženy svlékající si přes hlavu šaty, jež ovíjí nápisová páska. Nalevo kostka mýdla značky OTTA. Bílé a modré pozadí. UPM vlastní také variantu plakátu s německým nápisem pod inv. č. GP-17723.

35) Passeur: Vlajka hoří, Městské divadlo pražské

1937

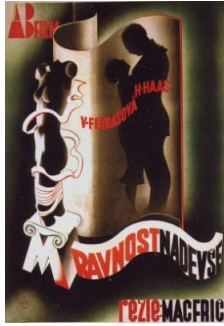
Ofset, 126 × 95 cm.

Tisk: V. Neubert a synové, Praha XVI.

Znač. vpravo dole: 59 žralok v kroužku s nápisem *arch. Jonáš*.

UPM, inv. č. GP-17741, 17742.

V popředí červenohnědý perspektivně pojatý nápis, za ním mříž. V pozadí dvě vysoké chladicí věže. Bílé pozadí. Reklama se od ostatních plakátů, které Albert Jonáš vytvořil pro Městské divadlo pražské, odlišuje absencí figury. Jde ale o stylově nejpokročilejší práci ze souboru plakátů pro divadlo na Vinohradech.

36) Mravnost nade vše

1937

Ofset, 125 × 95 cm.

Tisk: Melantrich.

Znač. vlevo dole: žralok 60 ARCH. JONÁŠ.

MG, inv. č. 18 371.

NFA, inv. č. 3718.

UPM, inv. č. GP- 17731.

Vyst.: Svět hvězd a iluzí - Český filmový plakát 20. století 2002.

Lit.: Melková 2002. - Sylvestrová 2004, s. 79 (repr.).

Siluety dvou figur za paravánem. V popředí ženské torzo ovinuto páskou, které stojí na ionském sloupku, jehož dřík tvoří písmeno M. Červený a černý text na zeleném pozadí.

37) For visitors to Czechoslovakia 50-66 2/3 per cent.

1937

Ofset, 94 × 61 cm.

Tisk: V. Neubert a synové, Praha XVI.

Znač. vlevo dole: 61 žralok ARCH. JONÁŠ.

UPM, inv. č. GP-17783, 17784.

Lit.: Pestrý týden č. 18 1937 (repr.).

Plakát má až surreální nádech díky vlaštovkám, které jsou pokryty státními vlajkami cizích zemí a nacházejí se za realisticky vykreslenou závorou se znakem Československa – českým lvem. Prostředí je jakoby reálné a přitom snové, což byl výborný vizuální trik, poměrně málo využívaný v české reklamě. Pozadí tvoří modrá obloha s mrakem. Spodní polovinu plakátu zabírá červený nápis.

38) ČSL letecká společnost

1937

Ofset, 104 × 68 cm.

Tisk: Unie Praha.

Znač. vpravo dole: žralok 64 ARCH. JONAS.

MG, inv. č. 18 527.

Lit.: Pestrý týden č. 24 1937 (repr.).

Na plakátu se spojují prvky reálné (vrtule) s abstraktními (křídlo) a vytváří nový organický celek na pomezí reality a abstrakce. Červený a černý text na modrém pozadí.

39) Národopisná scéna československá. 23. 24. května 1937 v Praze

1937

Ofset, 123 × 83 cm.

Tisk: není uveden.

Znač. vlevo dole: 65 žralok.

UPM, inv. č. GP-17701.

Prov.: Zakoupeno nákupní komisí 17. 5. 1976 od B. Winklerové Praha 6.

Stav: Zachovalý, podlepeno na plátně.

Tančící pár v lidových krojích obklopený výrazným červeným textem. Modré a bílé pozadí. V UPM je také uložen plakát ovšem ve francouzské jazykové verzi (inv. č. GP-17702). Pravděpodobně existovalo více jazykových verzí, protože plakát byl vystaven jak v Praze, tak v zahraničí a propagoval národopisnou slavnost uspořádanou na sokolském stadionu na Strahově.

40) Do hor s ČSD

1937

Ofset, 95 x 63 cm.

Tisk: V. Neubert a synové, Praha XVI.

Znač. vlevo dole: 67 ARCH. JONÁŠ žralok.

UPM, inv. č. GP-17791.

Soukr. sb.

Dvě postavy sjezdějících lyžařů na pozadí modrobílého okřídleného kola – znaku ČSD. Černobílý a červený text, bílé pozadí. V UPM (inv. č. GP-17792) je uložena varianta tohoto plakátu s německým textem. Na reklamě se objevuje propojení hyperrealistických figur a stylizovaného loga.

41) Pražská domácí mast hojí a čistí rány

(kol. r. 1937)

Ofset, 70, 5 × 100, 5 cm.

Znač. vpravo dole: ARCH. JONÁŠ žralok.

UPM, inv. č. GP-17757.

Ve spodní polovině plakátu poprsí muže v klobouku, jež má obvázanou dlaň. Větší plochu zabírá černý text a tři kulaté krabičky Pražské domácí masti. Bílé pozadí. Reklamní sdělení je na této práci rozdrobeno do mnoha obrazů a nápisů.

42) Gratulieren Sie telegraphisch

1938

Ofset, 95 × 62 cm.

Tisk: Čsl. grafická Unie, Praha.

Znač. vlevo nahoře: 68 ARCH. JONÁŠ žralok.

UPM, inv. č. GP-2116, GP-17756.

V horní části telegrafní přístroj, pod ním ozdobný blanket pro telegram se dvěma figurami dětí a telegrafní páskou. Ve spodní části modrobílý nápis. Modrobílé pozadí.

43) Včera neděle byla

1938

Ofset, 125 × 95 cm

Tisk: UNIE Praha

Znač. vpravo dole žralok 71 ARCH. JONÁŠ.

NFA, inv. č. 1534

UPM, inv. č. GP- 17734.

Výst.: Svět hvězd a iluzí - Český filmový plakát 20. století 2002.

Lit.: Sylvestrová 2004, s. 84 (repr.).

Obrazové schéma plakátu s menšími odchylkami odpovídá tradičnímu pojetí plakátu zvukového filmu. Ústředním motivem plakátu jsou portréty dvou herců, a to Jiřiny Štěpničkové a Otomara Korbeláře. Červený a černý text na bílém pozadí, přičemž hlavy herců jsou před pozadím černým.

44) Visitez la Tchécoslovaquie

1938

Ofset, 94 × 63 cm.

Tisk: Unie, Prague.

Znač. vlevo dole: 73 ARCH. JONÁŠ žralok.

MG, inv. č. 18 530.

Antikvizující polopostava ženy symbolizující republiku před černým kruhem, v němž jsou soustředěné kruhy v národních barvách. Červený a bílý text na bílém pozadí. V UPM jsou uloženy další verze tohoto plakátu s německým (inv. č. GP-17773) a anglickým textem (inv. č. GP-17774).

45) Ottův Otamýr. Pere, bělí, šetří prádlo – Otta

1938

Ofset, 94, 5 × 62, 5 cm.

Tisk: V. Neubert a synové, Praha XVI.

Znač. vpravo dole: 76 arch. Jonáš žralok.

UPM, inv. č. GP-17794, 17795.

Vyst.: Z historie praní 2000.

Pradlena drží kus vyběleného prádla nad kotlem, nad ní krabice s práškem do vyvářky „Otamýr“. Plakát s hyperrealisticky provedenou figurou má velice blízko k americké reklamě. Nápis v červené a modré barvě na bílém modrém pozadí.

46) Pění, mydlí, neubývá - Otta

1938

Ofset, 93, 7 × 63,2 cm.

Tisk: Unie Praha.

Znač. vpravo dole: žralok 77.

MG Brno, inv. č. 25 636.

Lit.: Strnadová č. 9 1997 (repr.).

Pradlena u necek, z nich se tyčí krabice Ottova mýdla s mýdlem uvnitř. Přehnaně zdůrazněná perspektiva mýdla dodává kompozici surreální nádech. Modrý text, červené a bílé pozadí. Stejný plakát je uložen v UPM (inv. č. GP-17793) pouze se lehce liší v rozměrech (95 × 63 cm).

47) ČSL letecká společnost

1938

Ofset, 100 × 63 cm.

Tisk: Unie Praha.

Znač. vpravo nahoře: žralok 78 ARCH. JONÁŠ.

MG, inv. č. 18 532.

Hyperrealisticky provedené letadlo před modrým výsekem oblohy. V popředí třepotající se vlajka společnosti ČSL. Ve spodní třetině červený a černý blok textu. Bílé pozadí.

48) Bez textu

1938

Ofset, 95 x 63 cm.

Tisk: není uveden.

Znač. vpravo nahoře: žralok 80.

UPM, inv. č. GP-17758.

V modrém obdélníku se zaoblenými rohy – loď, lokomotiva, letadlo, nákladní vůz – pod nimi balík a dopisní obálka. Bílé pozadí. Albert Jonáš pro Českou poštu začal pracovat v roce 1937. Tato práce je jediným dochovaným plakátem pro tuto firmu, bohužel je nedokončená, protože zcela chybí text. Plakát měl propagovat různé dopravní možnosti pošty.

49) Balalajka

1938

Ofset.

Nezvěstné.

Tisk: V Neubert a synové v Praze

Lit.: Pestrý týden č. 11 1938.

V popředí figura baletky a balalajka. Na pozadí Eiffelova věž a islámský minaret. Plakát se pravděpodobně nedochoval. Známá je pouze reprodukce této práce v časopise *Pestrý týden*.

50) Die Hülse für jeden Tabak Doppel-Filter Abadie

(kol. r. 1938)

Ofset, 126 x 74 cm.

Tisk: není uveden.

Znač. vlevo nahoře: *Špin žralok v kroužku s nápisem arch. Jonáš.*

UPM, inv. č. GP-17751, 17752.

Na reklamě pro firmu Abadie jsou zobrazeny dvě cigarety s filtrem na tabákových listech a krabička na dutinky. Plakát má velice příjemnou barevnost skládající se z modrých a oranžových tónů, které nejsou v tomto případě tak ostré, jak je pro Alberta Jonáše typické. Světle modré a bílé pozadí.

51) Onyx na opalování – krém pro pleť v každé době

(kol. r. 1938)

Ofset, 95 × 63 cm.

Tisk: V. Neubert a synové Praha.

UPM, GP-2104.

V popředí nad tmavomodrým textem sedí opálená žena ve světlých plavkách a natírá se krémem, nad ní v kruhu je umístěna značka firmy Otta. V horní části tmavomodrý text, žluté pozadí. Plakát můžeme stylisticky přiřadit k hyperrealistickému proudu druhé poloviny třicátých let, kdy se výrazně projevil hospodářská krize a art deco slábné.

52) Oris krém

(kol. r. 1938)

Ofset, 114, 5 x 92 cm.

Tisk: není uveden.

Neznač.

UPM, inv. č. GP-17753.

Lit.: Strnadová č. 12 1997.

Opálená dívka v bílých plavkách a koupací čepici sedící v tureckém sedu na nápisu Oris krém provedené v černé a červené barvě. Modré a bílé pozadí. Plakát pro rakovnickou firmu Otta je nedokončený. V prázdném kruhu vedle dívčiny postavy měla být umístěna značka Ottovy továrny. Tento plakát můžeme přiřadit k také hyperrealistickému proudu.

53) Za novými objevy / "Co radio - to Paudera", TELEFUNKEN

1939

Ofset, 124 x 92 cm.

Tisk: V. Neubert a synové, Praha XVI.

Znač. vpravo dole: žralok 81.

SČM, př. č. H29/97/2.

UPM, inv. č. GP-17710.

Vyst.: *Česká reklama mezi válkami 1996. - Reklama I. republiky 1997.*

Lit.: Přichystalová 1997 (repr.).

Nad rádio přijímačem značky Telefunken je zobrazena socha Svobody a mrakodrapy. Největší důraz je kladen na zobrazený aparát. Černý text na bílém pozadí.

54) Pro náš tabák naše dutinky Weka – Wekafilt – Triofilt

1939

Ofset, 126 x 95 cm.

Tisk: Unie Praha.

Znač. vlevo dole: ARCH. JONÁŠ 82 žralok.

UPM, inv. č. GP-17721, 17722.

Hlavním motivem jsou dvě siluety profilů hlav kouřící cigarety s dutinek značky Weka. V horní části plakátu bílý nápis, jehož podkladem je československá vlajka. Modré a bílé pozadí.

55) Made in Czecho-Slovakia

1939

Ofset, 95 × 63 cm.

Tisk: V. Neubert a synové v Praze XVI.

Znač. vpravo dole: žralok 83 ARCH. JONÁŠ.

MG, inv. č. 18 529.

Lit.: Pestrý týden č. 9 1939.

Nedokončený plakát pro jarní PVV pořádané v roce 1939. Reklama měla demonstrovat světu, že Česko-Slovensko se po těžkých zkouškách, které prodělalo, opět zapojuje do hospodářské výstavy světa, což je znázorněno mírovou holubicí, držící v zobáčku pásku s nápisem „Made in Czecho-Slovakia“, jež roztáčí ozubené kolo. Plakát byl proveden v pěti barvách.

56) Obé na plotny dvojblesk

1939

Ofset, 126 × 95 cm.

Tisk: Unie Praha.

Znač. vľavo nahoře: ARCH. JONÁŠ 85 žralok.

UPM, inv. č. GP-17719, 17720

V centru šedý nápis Obé, který je protnut bleskem. Nad nápisem se nachází plechovka s cididlem a ve spodní části běžící postavička s velkou kulatou hlavou. Tmavě modré a bílé pozadí. V UPM se nachází tento plakát i v menším formátu 63 × 47, 5 cm (inv. č. 17812).

57) Visit the Czechs! Bohemia-Moravia The country of living art

1939

Ofset, 95 × 63 cm.

Tisk: Unie Praha.

Znač. vľavo dole: žralok 87 ARCH. JONÁŠ.

UPM, inv. č. GP-17807.

Na plakátu je vyobrazena socha Brunvíka a barokního anděla, v popředí kraslice s pentlí, v pozadí silueta opěrného pilíře katedrály sv. Víta. Plakát má několik jazykových verzí, které jsou uloženy v UPM (inv. č. GP-17464).

58) 3. – 10. září 1939 Pražské vzorkové veletrhy

1939

Ofset, 95 × 63 cm.

Tisk: Grafické závody Pour a spol., Praha-I.

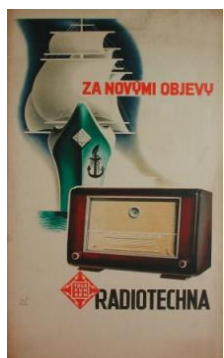
Znač. vpravo dole: žralok 88 ARCH. JONÁŠ.

UPM, inv. č. GP-7324, GP-17765, GP-17766.

Vyst.: Veletržní a výstavní plakát 1998.

Lit.: Sylvestrová - Štembera 1997.

Průvod kupců s krytými povozy proudí pod Staroměstskou mosteckou věží k Veletržnímu paláci. V dolní části tmavě hnědý nápis. Plakát má zachycovat historii a současnost obchodu. UPM vlastní tento plakát i v dalších jazykových verzích (inv. GP-7324, 17765). V MG se nachází tento plakát také (inv. č. 18 528), ovšem nedokončený.

59) Za novými objevy / Radiotechna, TELEFUNKEN

1939

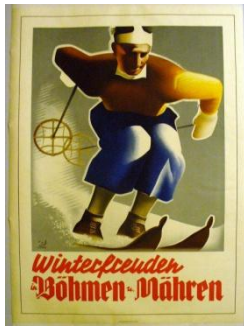
Ofset, 67,5 x 41,5 cm.

Tisk: V. Neubert a synové v Praze XVI.

Znač. vľavo dole: žralok 91 ARCH. JONÁŠ.

SČM, př. č. H29/97/1

Za rádio přijímačem značky Telefunken je zepředu zobrazena plachetnice, stejným způsobem jako zaoceánský parník na velmi známém plakátu francouzského návrháře Adolpha Mourona Cassandre Normandie(1935). Červený a černý text na bílém pozadí.

60) Winterfreuden in Böhmen u. Mähren

1939

Ofset, 84 x 59 cm.

Tisk: Melantrich.

Znač. vlevo dole: 93 žralok arch Jonáš.

UPM, inv. č. GP-17780.

Lit.: Sedláček 1963, s. 109 (repr.).

Postava lyžaře sjíždějícího svah. Hlava figury je provedena detailně, zbytek těla je schematizován. Pozadí je plošné bez obvyklých hladkých přechodů. Ve spodní části červený nápis. Šedé a bílé pozadí. UPM má ve sbírkách ještě variantu tohoto v plakátu s českým textem (inv. č. 17779).

61) Vaše pracovní místo je vaším druhým domovem. Pomáhejte i Vy, aby bylo účelné a příjemné.

(kol. r. 1939)

Ofset, 83 x 62 cm.

Tisk: není uveden.

Znač. vlevo dole: žralok.

UPM, inv. č. GP-17801.

Nátisk dvou plakátů se shodným německým a českým textem. Na prvním plakátu v pravé třetině jsou zobrazeni dělníci u kolejí a v jídelně; na druhém plakátu dělníci ve výrobě a v umývárně.

62) Das Mädchen im blau / Dívka v modrém

(1939/1940)

Ofset, 128 x 95 cm

Tisk: Melantrich

Neznač.

NFA, inv. č. 6331.

Vyst.: Svět hvězd a iluzí - Český filmový plakát 20. století 2002.

Lit.: Sylvestrová 2004, s. 220 (repr.).

Postava dívky v modrém na obraze, kterou hrála Lída Baarová, je provedena hyperrealistickým způsobem stejně jako podobizna Oldřicha Nového ve spodní části plakátu. Pro film *Dívka v modrém* vytvořil Albert Jonáš ještě jeden plakát.

63) Fahren sie mit uns / Pojed'te s námi.

1940

Ofset, 83 x 64 cm.

Tisk: není uveden.

Znač. vlevo dole: 94 žralok.

UPM, inv. č. GP-17799.

Lit.: Pestrý týden č. 58 1940.

Plakát představuje pár mladých lyžařů jdoucích na nádraží. V pozadí jedoucí lokomotiva. V horní a spodní části černý text. Šedé a bílé pozadí. Reklama propagovala zvláštní vlak pro zimní sportovce do Sušice-Volyně.

64) Die Vollkommenste Verpackung der Behälter/Nejdokonalější obal – přepravní skříň

1940

Ofset, 95 x 63 cm.

Tisk: Unie Praha.

Znač. vlevo uprostřed: žralok 95 arch. Jonáš

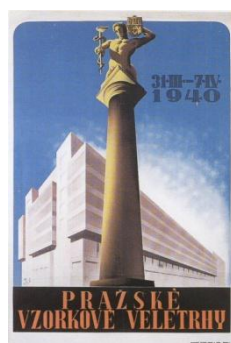
UPM, inv. č. GP-2474, GP-17800.

Plakát je rozdělen do dvou pásů, přičemž v levém je mezi černými nápisy umístěna lokomotiva zepředu. V pravém pruhu tři kresby zachycující průběh přepravy s nakládáním a vykládáním věcí.

65) Dívka v modrém
 1940
 Ofset, 128 × 95 cm.
 Tisk: Melantrich.
 Znač. vlevo dole žralok 96.
 UPM, inv. č. GP- 17733.

Postava dívky v modrém na obraze, kterou hraje Lída Baarová, je provedena hyperrealistickým způsobem stejně jako podobizna Oldřicha Nového. Plakát má podobnou kompozici jako předchozí Jonášova reklama pro tento film, liší se naopak ve větší dynamice (rám obrazu je podán v prostoru perspektivně) a schematicností (figury jsou stylizovanější).

66) Pražské vzorkové veletrhy 31. III. - 7. IV. 1940
 1940
 Ofset, 94 × 62 cm.
 Tisk: Grafické závody Pour a spol., Praha-I.
 Znač. vlevo dole: žralok 97.
 MG. č. 15 333.
 UPM, inv. č. GP-7323.
 Vyst.: *Veletržní a výstavní plakát 1998.*
 Lit.: Sylvestrová - Štembera 1997 (repr.).

Před Veletržním palácem se tyčí hladký sloup, na jehož vrcholu je usazen bůh obchodu Hermes s holí a znakem. V dolní části oranžový text na černém pozadí.

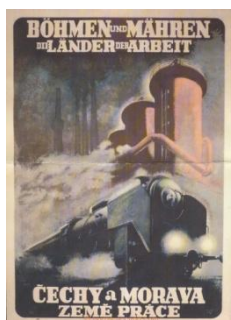
67) Glück für Zwei / Štěstí pro dva
 1940
 Ofset, 123 x 90.
 Tisk: Melantrich.
 Znač. vlevo dole: žralok 99 arch. Jonáš
 UPM, inv. č. GP- 17725.

Reklamním sloup s portrétem ženy obklopují muži ve fracích a cylindrech. Jedna mužská postava je otočena směrem k divákovi, ale obličej si zakrývá kloboukem a zdviženým límcem. Modrý a černý text na bílo-modrém pozadí.

68) Spart mit Eisenbahnwagen / Šetřte železniční vozy.
 1940
 Ofset, 95 x 63 cm.
 Tisk: není uveden.
 Znač. vlevo dole: 102 žralok.
 UPM, inv. č. GP-17800.

Z ciferníku hodin se perspektivně směrem k diváku rozšiřuje železniční vagon, z něhož muži vykládají a nakládají do něj baliky a pytle. Ve spodní části černý a červený text, bílé pozadí.

69) Böhmen und Mähren die Länder der Arbeit / Čechy a Morava země práce.
 1940/1941
 Ofset, 84 x 60 cm.
 Tisk: není uveden.
 Znač. vpravo dole: 105 žralok.
 UPM, inv. č. GP-8598, 17763.

V popředí lokomotiva obklopena párou, v pozadí vysoké komíny a pece. V horní a spodní části bílý nápis. UPM uchovává ve svých sbírkách tento plakát ještě o něco většího formátu 93, 5 x 64 cm (inv. č. 17764). Práce se vymyká z tvorby Alberta Jonáše svým realismem.

70) Preludium / Präludium

1941
Ofset, 126 x 95 cm.
Tisk: Melantrich.
Znač. vpravo uprostřed: 107 žralok
SČM, př.č. H42/2010.
UPM, inv. č. GP-11031.

Diagonálně v horním a dolním rohu umístěny hyperrealické portréty herců. Vedle mužské hlavy černá kočka. Bílý a černý text.

71) Die Bezauberte / Okouzlená

1942
Ofset, 125 x 92 cm.
Tisk: Melantrich.
Znač. vlevo dole: žralok 116.
Soukr. sb.
UPM, inv. č. GP- 17735
Vyst.: Svět hvězd a iluzí - Český filmový plakát 20. století 2002.
Lit.: Sylvestrová 2004, s. 230 (repr.).

Ústředním motivem plakátu je dramaticky pojatá postava Nataši Gollové. Teatrálnost figury souvisí s dějem filmu, kdy se hlavní hrdinka snaží prosadit na divadle. Bílé a hnědo-červené písmo na pozadí stejných barev.

72) Der Fisch am Trockenem / Ryba na suchu

1942
Ofset, 125 x 95 cm.
Tisk: Melantrich
Znač. v levém dolním rohu: 117 žralok.
NFA, inv. č. 1918.
UPM, inv. č. GP- 17729.
Vyst.: Svět hvězd a iluzí - Český filmový plakát 20. století 2002.
Lit.: Sylvestrová 2004, s. 83 (repr.).

Hyperrealistická hlava Vlasty Buriana je nakreslena podle fotografické předlohy. Kapr je narážkou nejen na tematiku filmu, který se odehrává u řeky, ale také na příjmení hlavního hrdiny – Ryba. Černý a bílý text na světle hnědém pozadí.

73) Der Fisch am Trockenem /Ryba na suchu

1942
Ofset, 80 x 28.
Tisk: Melantrich
Znač. v levém dolním rohu: 118 žralok.
UPM, inv. č. GP- 17813.

Podlouhlý formát plakátu si žádal jiné uspořádání kompozice, proto výtvarník do zadního plánu, za hlavu Vlasty Buriana, umístil vertikální pomník s číslicí 100 a námořní kotvou. Tento objekt souvisí s dějem snímku, ve kterém hlavní hrdina zachraňuje tonoucí a pomalu se blíží ke stu zachráněných nešťastníků. Bílý text na černém pozadí.

74) Goldener Boden / Zlaté dno

1942
Ofset, 90 x 60 cm.
Tisk: Melantrich.
Neznač.
NFA, inv. č. 3615.
Vyst.: Svět hvězd a iluzí - Český filmový plakát 20. století 2002.
Lit.: Sylvestrová 2004, s. 230 (repr.).

Dvě skupiny postav, v první Vlasta Burian se Zitou Kabátovou, ve druhé také Vlasta Burian, ale s Jaroslavem Marvanem. Oba výjevy jsou nepochybně překresleny podlé scén z filmu. Tmavě hnědý text na světle hnědém pozadí.

75) Goldener Boden / Zlaté dno

1942
Ofset, 80 x 28.
Tisk: Melantrich.
Neznač.
UPM, inv. č. GP- 17815.

V centru kompozice hlava Vlasty Buriana, pod ním postava Zity Kabátové, nad ním menší hlava Jaroslava Marvana. Červený a hnědý text na světle hnědém pozadí.

76) Ich komme gleich / Přijdu hned

1942
Ofset, 88 x 62.
Tisk: Melantrich.
Neznačeno.
UPM, inv. č. GP- 17823.

V popředí Saša Rašilov st. s bernardýnem. V pozadí Svatopluk Beneš a Vlasta Matulová, jejichž postavy jsou provedeny ve škále hnědých tónů. Bíločerný text na bílém pozadí.

77) Männer altern nicht / Muži nestárnou

1942
Ofset, 125 × 94,5 cm.
Neznač.
Soukr. sb.

Vyst.: Svět hvězd a iluzí - Český filmový plakát 20. století 2002.
Lit.: Sylvestrová 2004, s. 231 (repr.).

Tři milenecké páry, přičemž muž je stále týž, ale v případě žen jde o matku, dceru a vnučku. Bílý text s červeným stínováním na černém pozadí.

78) Die Tänzerin / Tanečnice

1943
Ofset, 85 × 60 cm.
Tisk: Melantrich.
Neznač.
NFA, inv. č. 1772.
UPM, inv. č. GP- 17821.

Vyst.: Svět hvězd a iluzí - Český filmový plakát 20. století 2002.
Lit.: Sylvestrová 2004, s. 233 (repr.).

Hlavním a jediným motivem plakátu je tanečnice v baletním úboru, která je umístěna na černém pozadí. Blok žlutého textu v horní a dolní části plakátu.

79) Glückliche Reise / Šťastnou cestu

1943
Ofset, 120 × 85 cm.
Tisk: není uveden.
Neznač.
NFA, inv. č. 5160.

V popředí čtyři mladé ženy (zleva: Adina Mandlová, Nataša Gollová, Hana Vítová, Jiřina Štěpničková) před obchodním domem, kde pracují jako prodavačky.

80) Nebel über dem Moor – Mlhy na Blatech

1943
Ofset, 78 × 28 cm.
Tisk: Melantrich.
Neznač.
UPM, inv. č. GP-17817.

Dívka a mladý muž (Jarmila Smejkalová a Rudolf Hrušínský) na zídce plotu. Další akademizující práce Alberta Jonáše pro film, která vychází z filmové scény. Různobarevné písmo na žlutém podkladu.

81) Právě začínáme

1946
Ofset, 86 x 61 cm.
Tisk: Doležal, Červený Kostelec.
Znač. vlevo dole: žralok.
NFA, inv. č. 3354.

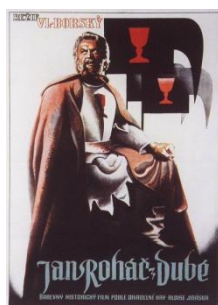
Jindřich Plachta a Jaroslav Marvan v roli jarmarečníků. Jaroslav Marvan odhrnuje oponu, v dolní třetině plakátu je zobrazena hlava Jindřicha Plachty. Bílé písmo.

82) Pěči podle pokynů lékařských zachraň zdraví svého dítěte

(mezi lety 1946-48)
Ofset, 86 x 60,5 cm.
Tisk: V. Neubert a synové v Praze XVI.
Znač. vpravo dole: U.R.F. žralok
SČM, inv. č. PI-1125.

Práce pro Ministerstvo zdravotnictví s tematikou předčasného úmrtí kojenců. Figura matky s dítětem je zobrazena realisticky, naopak dveře jsou znázorněny pouze schematicky. Bílé a oranžové písmo, bílé pozadí.

83) Jan Roháč z Dubé

1947
Ofset, 89 × 59 cm.
Tisk: V. Neubert a synové, Praha XVI.
Znač. vlevo dole: žralok.
NFA, inv. č. 1322.
UPM, inv. č. GP-17826
Vyst.: Svět hvězd a iluzí - Český filmový plakát 20. století 2002.
Lit.: Sylvestrová 2004, s. 244 (repr.).

Postava Jana Roháče z Dubé (Otomar Korbelář) podaná realisticky kontrastuje s plošně zobrazenými husitskými prapory v pozadí. Modrý blok textu ve spodní části plakátu.

84) Jan Roháč z Dubé

1947
Ofset, 77 × 28 cm.
Tisk: V. Neubert a synové, Praha XVI.
Znač. vlevo dole: žralok.
UPM, inv. č. GP- 17817.

Oproti předchozí Jonášově práci pro film Jan Roháč z Dubé se do této kompozice dostává mnohem více pohybu prostřednictvím jezdců na koni vyrážejícím směrem k divákovi. V dolní třetině plakátu se nachází stylizovaný husitský kalich a pod ním bílý text na černém pozadí.

85) Muzikant

1947

Ofset, 82 × 59 cm.

Tisk: Till a spol. Praha.

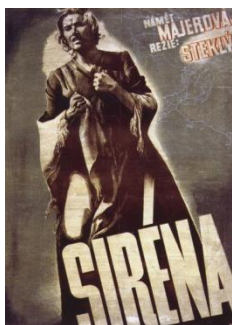
Znač. vpravo dole: žralok.

NFA, inv. č. 2778.

Vyst.: Svět hvězd a iluzí - Český filmový plakát 20. století 2002.

Lit.: Sylvestrová 2004, s. 242 (repr.).

Na tomto plakátě se Albert Jonáš vyhnul zobrazení figury-herce. Hlavním motivem práce je zátiší tvořené akordeonem houslemi a drapérií. Bílý a šedý text na bílošedém pozadí.

86) Siréna

1947

Ofset, 84 × 60 cm.

Tisk: V. Neubert a synové, Praha XVI

Znač. vpravo dole: žralok

NFA, inv. č. 7169.

UPM, inv. č. GP-17825.

Vyst.: Svět hvězd a iluzí - Český filmový plakát 20. století 2002.

Lit.: Sedláček 1963, s. 109 (repr.) - Sylvestrová 2004, s. 244 (repr.).

Postava muže v hornické kutně je umístěna diagonálně. Stejně naklonění má i nápis názvu filmu a text v pravém horním rohu. Na celé práci jsou použity pouze tóny šedé a hnědé barvy. Bílý text.

87) Housle a sen

1947

Ofset, 82 × 59 cm.

Tisk: není uveden.

Neznač.

UPM, inv. č. GP-17827.

Podobně jako na plakátu Muzikant i zde je hlavním motivem zátiší, které tvoří antické torzo, housle, notový zápis a květ. Bílý text na oranžovohnědém pozadí.

88) Housle a sen

1947

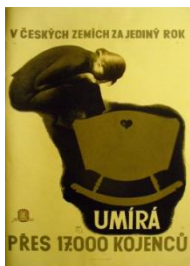
Ofset, 78 × 28 cm.

Tisk: není uveden.

Neznač.

UPM, inv. č. GP-17819.

Podélná varianta plakátu Housle a sen, jednotlivé prvky kompozice jsou pouze přeskupeny, aby lépe vyhovovaly jinému formátu.

89) V českých zemích za jediný rok umírá přes 17.000 kojenců

(kol. r. 1947)

Ofset, 95, 5 x 63 cm.

Tisk: V. Neubert a synové, Praha XVI.

Znač. vlevo dole: U-R-F žralok

UPM, inv. č. GP-17797.

Žena plačící nad dětskou kolébkou. Šedý a bílý text na bílém pozadí. UPM má ve sbírkách ještě jeden identický plakát, který se liší pouze v rozměrech 86 x 61 cm (inv. č. 17798).

90) Ženy a dívky. Staňte se železničkami!

(po roce 1949)
Ofset, 85 x 60,5 cm.
Znač. vpravo dole: žralok.
UPM, inv. č. GP-17804.

Ve středu kompozice tři ženy – výpravčí, průvodčí a lampářka. V levém horním rohu znak pětiletky. Při spodním okraji okrový text, bílý podklad. Plakát reflektuje program, ve kterém komunistická strana podporovala emancipaci.

91) Železniční přejezd – zvýšené nebezpečí!

1951
Ofset, 41,5 x 57,5 cm.
Tisk: není uveden.
Znač. vpravo dole: žralok.
UPM, inv. č. GP-17808.
Prov.: Zakoupeno nákupní komisí 17. 5. 1976 od B. Winklerové Praha 6.
Stav: Zachovalý, podlepeno na plátně.

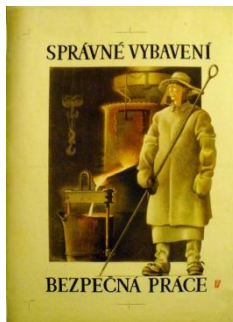
V popředí železničář s praporečkem, v pozadí závora, za níž stojí traktor a autobus. Černý text a červený letopočet „1951“. Bílé pozadí.

92) Výkup nadsmlavních vajec

(kol. r. 1951)
Ofset, 82 x 59 cm.
Tisk: není uveden.
Znač. vlevo dole PT žralok.
Soukr. sb.
Lit.: Bojar 2005 (repr.).

Realistické figury žen s ošátkami vajec jsou umístěny do obrysu vejce. Další stylizované vejce jsou v levé horní části plakátu. Ze spodní levé části plakátu vychází diagonálně směrem nahoru červený pruh, na němž je bílý text.

93) Správné vybavení, bezpečná práce

(kol. r. 1951)
Ofset, 69,5 x 48 cm.
Tisk: není uveden.
Znač. vpravo dole: značka PT.
UPM, inv. č. GP-17809.
Lit.: Sedláček 1963, s. 109 (repr.).

Hutník v ochranném oděvu, za ním v pozadí do obdélníku umístěna pec, z níž vytéká rozžhavený kov. V horní a dolní části černý text, bílé pozadí.

94) Výstava vynálezů a zlepšovacích námětů

(1954)
Ofset, 85 x 61 cm.
Znač. vpravo uprostřed: značka PT arch. Jonáš.
UPM, inv. č. GP-17790.

Hnědá motorka, nad ní tři závodníci na motocyklech, dole technický náčrt motoru na modrém obdélníku. Černý text, bílé pozadí.

9. Seznam obrazové přílohy na CD

1. Fotografický portrét Alberta Jonáše. Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
2. Výstava grafických prací Alberta Jonáše na Pražských vzorkových veletrzích v roce 1935. Reprofoto podle Krása techniky, *Pestrý týden X*, 1935, č. 37, 14. 9., s. 21. Foto: archiv autorky.
3. Albert Jonáš s rodinou. V dolní řadě zleva sedící: Albert Jonáš st. (otec), Josefa Jonášová (matka), Blanka Jonášová (sestra), Josefina Kateřina („Kitty“) Jonášová (manželka) a neznámá žena. V horní řadě stojící: neznámá slečna a Albert Jonáš. Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
4. Koňský potah (žebříňák, zdobený větvemi a praporem) obsazený výletníky na cestě (kolem 1910). Na rubu fotografie napsáno: „výlet do „Dobrého piva“ z Toušeně.“, dále pak uveden seznam osob: „J. Králík (1864), Albert Jonáš sen., Anna Salačová, Marie Nováková, prof. Prášek, pí Prášková, pí Hrabětová, Blanka Jonášová, 1. dcera Hrabětová, Slávek Jirák, Josefina Jonášová, 2. dcera Hrabětová, Jarmila Strachová, p. Strach, číšník a kočí Vaněk, A. Jonáš.“ Foto: Městského muzea v Čelákovících.
5. Kresba vojáka vytvořena 27. června 1918 Albertem Jonášem. Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
6. Voják hrající na housle. Kresba Alberta Jonáše vytvořena 25. září 1918. Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
7. Kostlivec na vychrtlém koni s kříží v popředí. Kresba Alberta Jonáše, kolem roku 1918. Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
8. Skica k lunetě pro klášter, kde byl Albert Jonáš ubytován jako zajatec za první světové války (1918). Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
9. *Stieberova vila* navržena Emilem Králíčkem v roce 1922. Hlavním vedoucím stavby byl Albert Jonáš. Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
10. Terasa a kolonáda Radiumpaláce v Jáchymově. Albert Jonáš vyprojektoval regulaci okolí, velký park a bar pro ruletu. Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
11. Interiér *Kavárny Urban*. Přestavbu prvního patra barokního Waldekova paláce na Václavském náměstí na moderní kavárnu navrhl a řídil Albert Jonáš v roce 1926. Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
12. Projekt na úpravu *Grabovy vily* v Praze-Libni vedl Albert Jonáš v letech 1928-1929. Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
13. Prohlídka nového salonního vozu prezidenta T. G. Masaryka v roce 1930 tehdejším ministrem železnic Rudolfem Mlčochem. Mezi účastníky zleva: odborný rada ministerstva železnic Ryšlink, generální ředitel Ringhofferových závodů dr. Hanuš Ringhoffer, ministr železnic R. Mlčoch, sekční šéf Černý a odborný rada dr. Havelka. Pátý muž zprava je Albert Jonáš. Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
14. Podvozek tzv. pensylvánského typu, vyrobený v roce 1929 pro nový salonní vůz československého prezidenta. Reprofoto podle Ludvík Losos - Ivo Mahel, *Salonní vozy Ringhoffer*, Praha 1999, s. 48. Foto: archiv autorky.
15. Albert Jonáš, Technický náčrt salonního vozu prezidenta T. G. Masaryka. Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
16. Pohled do salonu vozu prezidenta T. G. Masaryka. Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
17. Albert Jonáš, Návrh pánské ložnice (strany s toaletním stolem) pro salonní vůz prezidenta T. G. Masaryka. Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
18. Pánská ložnice v salonním voze prezidenta T. G. Masaryka. Reprofoto podle Ludvík Losos - Ivo Mahel, *Salonní vozy Ringhoffer*, Praha 1999, s. 48. Foto: archiv autorky.

19. Albert Jonáš, Návrh dámské ložnice (strany s toaletním stolem) pro salonní vůz prezidenta T. G. Masaryka. Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
20. Dámská ložnice v salonním voze prezidenta T. G. Masaryka. Reprofoto podle Ludvík Losos - Ivo Mahel, *Salonní vozy Ringhoffer*, Praha 1999, s. 48. Foto: archiv autorky.
21. Albert Jonáš, Návrh pracovní nerealizovaného salonního vozu krále Alexandra z roku. Reprofoto podle Ludvík Losos - Ivo Mahel, *Salonní vozy Ringhoffer*, Praha 1999, s. 48. Foto: archiv autorky.
22. Interiér cestovní kanceláře Československé letecké společnosti navrhl Albert Jonáš v roce 1937. Reprofoto podle Čs. dopravní letectví, *Pestrý týden* XII, 1937, č. 24, 12. 6., s. 15. Foto: archiv autorky.
23. Albert Jonáš, Instalace výstavy Českomoravských drah na Pražských vzorkových veletrzích v roce 1940. Reprofoto podle Dopravní výstava ČMD na letošním veletrhu, *Pestrý týden* XV, 1940, č. 38, 21. 9., s. 8. Foto: archiv autorky.
24. Albert Jonáš, Instalace výstavy pro Zbrojovku Brno a. s. na podzimních Pražských vzorkových veletrzích (1941). Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
25. Albert Jonáš, Instalace výstavy pro Zbrojovku Brno a. s. na podzimních Pražských vzorkových veletrzích (1941). Reprofoto podle Přehled koncernové výroby Zbrojovky Brno na PVV, *Pestrý týden* XVI, 1941, č. 37, 13. 9., s. 11. Foto: archiv autorky.
26. Albert Jonáš se sestrou Blankou Winklerovou na balkoně. Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
27. Albert Jonáš u pracovního stolu. Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
28. Albert Jonáš, Propagační známka pro mezinárodní výstavu poštovních známek *PRAGA 1950* (1950). Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
29. Albert Jonáš, Znamka pro československou leteckou poštu (1953). Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
30. Albert Jonáš, Znamka pro Jugoslávii. Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
31. Albert Jonáš, Znamka pro Jugoslávii. Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
32. Albert Jonáš, Dopisní obálka s čínskými znaky a motivy pro Václavem Mencl z Řevnic (kol. r. 1950). Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
33. Albert Jonáš, Dopisní obálka s rybářskou tematikou pro Václavem Mencl z Řevnic (1950). Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
34. Albert Jonáš, Zápalková nálepka s motivem alkoholika pro ÚÚZO Praha *Alkohol žízeň nezažene!*(1959). Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
35. Albert Jonáš, Zápalková nálepka s lahvemi pro ÚÚZO Praha *Alkohol žízeň nezažene!*(1959). Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
36. Albert Jonáš, Zápalková nálepka pro ÚÚZO Praha *Očkování vás ochrání proti tetanu* (1959). Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
37. Albert Jonáš, Přípravné kresby k ilustracím pro učebnici *Z dávné minulosti lidstva. Dějepis pro 6. ročník* (1964) ke kapitole věnující se pravěku. Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
38. Albert Jonáš, Přípravné kresby k ilustracím pro učebnici *Z dávné minulosti lidstva. Dějepis pro 6. ročník* (1964) ke kapitolám věnujících se starověkému Řecku a Římu. Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
39. Albert Jonáš, Ilustrace pravěkých lidí při lovu medvěda v učebnici *Z dávné minulosti lidstva. Dějepis pro 6. ročník* (1964). Reprofoto podle Václav Michnovský, *Z dávné minulosti lidstva. Dějepis pro 6. ročník*, Praha 1966, s. 16. Foto: archiv autorky.
40. Albert Jonáš, Ilustrace zpěvných ptáků v učebnici *Zoologie pro I. a II. ročník středních všeobecně vzdělávacích škol* (1968). Reprofoto podle Gustav Daněk, *Zoologie pro I. a II. ročník středních všeobecně vzdělávacích škol*, Praha 1968, s. 198. Foto: archiv autorky.

41. Albert Jonáš, Návrh zápalkové nálepky ze série Sloh románský (kol. r. 1970). Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
42. Albert Jonáš, Zápalkové nálepky ze série Gotika (kol. r. 1970). Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
43. Albert Jonáš, Návrhy zápalkových nálepek ze série Národní kulturní památky (kol. r. 1970). Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
44. Albert Jonáš, Návrhy loga Lázní Toušeň (kol. r. 1970). Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
45. Albert Jonáš, Logo Lázní Toušeň (kol. r. 1970). Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
46. Albert Jonáš, vlastní značka. Reprofoto podle Zbyšek Malý (ed.) *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 - 1999 IV*, Ostrava 1999, s. 300. Foto: archiv autorky.
47. Albert Jonáš si prohlíží první výtisky svého propagačního plakátu pro ministerstvo železnic. Reprofoto podle Z domova i ciziny, *Pestrý týden XXII*, 1937, č. 18, 1. 5., s. 5. Foto: archiv autorky.
48. Albert Jonáš, *Dutinky s filtrem Destila*, (kol. r. 1930), ofset, 95 × 63 cm, Moravská galerie Brno, inv. č. 18 531. Foto: archiv Moravské galerie, Brno.
49. Albert Jonáš, *Děláte tohle dome?*, (kol. r. 1930), ofset, 94 × 63 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17802. Foto: Zuzana Kopcová.
50. Albert Jonáš, *Telefunken 250*, (1932 nebo 1933), ofset, 116 × 85 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17716. Foto: Zuzana Kopcová.
51. Lucian Bernhard, *Priester*, 1905. Reprofoto podle Plakatstil. Photograph. Encyclopædia Britannica Online. <http://www.britannica.com/EBchecked/media/67520/Plakatstil-poster-for-Priester-matches-designed-by-Lucian-Bernhard-1905>, vyhledáno 26. 4. 2012.
52. Albert Jonáš, *System Telefunken Duplex 270*, (1932 nebo 1933), ofset, 114 × 85 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17711. Foto: Zuzana Kopcová.
53. Albert Jonáš, *System Telefunken Duplex 270*, (1932 nebo 1933), ofset, 114,5 × 84,5 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17713. Foto: Zuzana Kopcová.
54. Albert Jonáš, *Superhet 600 System Telefunken*, (kolem 1933), ofset, 114 × 85 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17715. Foto: archiv Uměleckoprůmyslového musea, Praha.
55. Albert Jonáš, *Za novými objevy / "Co radio - to Paudera"*, *TELEFUNKEN*, 1939, ofset, 124 × 92 cm, Severočeské muzeum Liberec, př. č. H29/97/2. Foto: archiv Severočeské muzeum, Liberec.
56. Albert Jonáš, *Za novými objevy / Radiotechna*, *TELEFUNKEN*, 1939, ofset, 67,5 × 41,5 cm, Severočeské muzeum Liberec, př. č. H29/97/1. Foto: archiv Severočeského musea, Liberec.
57. A. M. Cassandre, *Normandie*, 1935, litografie, 100 × 62, Muzeum Narodowe w Poznaniu, inv. č. Plo 261. Reprofoto podle Maria Morawinska Brzezicka – Janina Fijałkowska – Wiesława Królak, *Plakat Turystyczny w świecie* (kat. výst.), Muzeum Sportu i turystyki a Muzeum Plakatu w Wilanowie 1973, nestr. Foto: archiv autorky.
58. Albert Jonáš, *Poděbradka léčí, osvěžuje*, (kol. r. 1933), ofset, 94 × 61 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-2117. Foto: archiv Uměleckoprůmyslového musea, Praha.
59. Albert Jonáš, *Wo Suppe dort Graf*, (kol. r. 1933), ofset, 94 × 61 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17787. Foto: Zuzana Kopcová.
60. Albert Jonáš, *I kámen se rozežřeje pro kožešinu fmy Junger Mor*. Ostrava, *Nádražní 9.*, (1935), ofset, 126 × 95 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17706. Foto: archiv Uměleckoprůmyslového musea, Praha.

61. Albert Jonáš, *Pražský uhelný. Rytířská proti tržnici.*, 1935, ofset, 83 × 60 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17777. Foto: Zuzana Kopcová.
62. Albert Jonáš, *Kúpele Sliač. Léčí choroby: srdeční, ženské, nervové I. V. – 30. IX.*, 1935, ofset, 61 × 45 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17755. Foto: Zuzana Kopcová.
63. Albert Jonáš, *VII. Zlatá přilba Československa 15. IX. 1935 Pardubice*, 1935, ofset, 90 × 120 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17717. Foto: Zuzana Kopcová.
64. Albert Jonáš, *VIII. Zlatá přilba Československa 27. IX. 1936 Pardubice*, 1935, ofset, 95 × 126 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17718. Foto: Zuzana Kopcová.
65. Albert Jonáš, *Karbon*, 1935, ofset, 94,5 × 62,5 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17796. Foto: Zuzana Kopcová.
66. Albert Jonáš, *Baterie Karbon*, 1935, ofset, 126 × 95 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17703. Foto: Zuzana Kopcová.
67. Albert Jonáš, *Počůvajte rozhlas*, 1936, ofset, 62 × 46, 5 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17811. Foto: Zuzana Kopcová.
68. Albert Jonáš, *Kdyby žaludek mluvil, žádal by PODEBRADKU*, 1936, ofset, 60 × 46 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17810. Foto: Zuzana Kopcová.
69. Albert Jonáš, *New York, Buenos Aires, Beyruth via Radio Praha*, 1936, ofset, 95 × 63 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17775. Foto: Zuzana Kopcová.
70. Albert Jonáš, *Káva Kulík*, 1935, ofset, 126 × 94 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17709. Foto: Zuzana Kopcová.
71. Albert Jonáš, *Káva Kulík*, 1936, ofset, 95 × 63 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17707. Foto: Zuzana Kopcová.
72. Albert Jonáš, *Ku praní látek vlněných jemných i hedvábných Ottovo mýdlo rakovnické*, 1937, ofset, 126 × 95 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17724. Foto: Zuzana Kopcová.
73. Albert Jonáš, *Ottův Otamýr. Pere, bělí, šetří prádlo – Otta*, 1938, ofset, 94, 5 × 62, 5 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17794. Foto: Zuzana Kopcová.
74. Albert Jonáš, *Pění, mydlí, neubývá - Otta*, 1938, ofset, 93, 7 × 63, 2 cm, Moravská galerie Brno, inv. č. 25 636. Foto: archiv Moravské galerie, Brno.
75. Albert Jonáš, *Onyx na opalování – krém pro pleť v každé době*, (kol. r. 1938), ofset, 95 × 63 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-2104. Foto: archiv Uměleckoprůmyslového musea, Praha.
76. Albert Jonáš, *Oris krém*, (kol. r. 1938), ofset, 114, 5 × 92 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17753. Foto: Zuzana Kopcová.
77. Albert Jonáš, *Pod pudr polomastný vitamínový denní krém Otima*, 1938. Reprofoto podle Reklama Parfumerie Otta, *Pestrý týden XIII*, 1938, č. 9, 26. 2., s. 25. Foto: archiv autorky.
78. Albert Jonáš, *Otima denní krém, noční krém, pudr, kolínská voda, mýdlo*, 1938. Reprofoto podle Reklama Parfumerie Otta, *Pestrý týden XIII*, 1938, č. 2, 8. 1., s. 25. Foto: archiv autorky.
79. Albert Jonáš, *Autopošta*, (kol. r. 1937). Foto: archiv autorky.
80. Albert Jonáš, *Vkladní knížka v boji proti škodlivé thesauraci*, (kol. r. 1937). Foto: archiv autorky.
81. Albert Jonáš, *Bez textu*, 1938, ofset, 95 × 63 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17758. Foto: Zuzana Kopcová.
82. Albert Jonáš, *Národopisná scéna československá. 23. 24. května 1937 v Praze*, 1937, ofset, 123 × 83 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17701. Foto: Zuzana Kopcová.
83. Albert Jonáš, *Pražská domácí mast hojí a čistí rány*, (kol. r. 1937), ofset, 70, 5 × 100, 5 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17757. Foto: Zuzana Kopcová.

84. Albert Jonáš, *Gratulieren Sie telegraphisch*, 1938, ofset, 95 × 62 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17756. Foto: Zuzana Kopcová.
85. Albert Jonáš, *Die Hülse für jeden Tabak Doppel-Filter Abadie*, (kol. r. 1938), ofset, 126 × 74 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17751. Foto: Zuzana Kopcová.
86. Albert Jonáš, *Pro náš tabák naše dutinky Weka – Wekafilt – Triofilt*, 1939, ofset, 126 × 95 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17721. Foto: Zuzana Kopcová.
87. Albert Jonáš, *Mehunarodni veliky sajam u Pragu od 2. do 9. septembra 1934*, 1934, ofset, 95 × 53 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17768. Foto: Zuzana Kopcová.
88. Albert Jonáš, *Foire Internationale de Prague, Praha 6-15 mars 1936*, 1935, ofset, 94 × 63 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17771. Foto: archiv Uměleckoprůmyslového musea, Praha.
89. Albert Jonáš, *Pražské vzorkové veletrhy 7. – 14. III. Palác: 5. – 14. III. 1937*, 1937, ofset, 95 × 63 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17770. Foto: archiv Uměleckoprůmyslového musea, Praha.
90. Albert Jonáš, *Made in Czecho-Slovakia*, 1939, ofset, 95 × 63 cm, Moravská galerie Brno, inv. č. 18 529. Foto: archiv Moravské galerie, Brno.
91. Albert Jonáš, *3. – 10. září 1939 Pražské vzorkové veletrhy*, 1939, ofset, 95 × 63 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17766. Foto: archiv Uměleckoprůmyslového musea, Praha.
92. Albert Jonáš, *Pražské vzorkové veletrhy 31. III. – 7. IV. 1940*, 1940, ofset, 94 × 62 cm, Moravská galerie Brno, inv. č. 15 333. Foto: archiv Moravské galerie, Brno.
93. Albert Jonáš, *Pražské vzorkové veletrhy. Od 30. srpna do 8. září 1935. Skupina: kožené zboží* (prospekt). Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
94. Albert Jonáš, *Foire d'exportation a Prague. 6 – 15 Mars 1936. Section de l'industrie textile* (prospekt). Foto: soukromý archiv Jana Králíka.
95. Albert Jonáš, *Radost, klid a zotavení na Slovensku*, (kol. r. 1933), ofset, 83, 5 × 59 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17806. Foto: Zuzana Kopcová.
96. Albert Jonáš, *Čechoslovaekí ein park Europas*, 1936, ofset, 95 × 63 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17759. Foto: archiv Uměleckoprůmyslového musea, Praha.
97. Albert Jonáš, *Visit the Czechs! Bohemia-Moravia The country of living art*, 1939, ofset, 95 × 63 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17807. Foto: Zuzana Kopcová.
98. Albert Jonáš, *Čsl. Letecká Společnost. Expresní velkoletadla*, 1935, ofset, 121 × 85, 5 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17754. Foto: archiv Uměleckoprůmyslového musea, Praha.
99. Albert Jonáš, *ČSL letecká společnost*, 1937, ofset, 104 × 68 cm, Moravská galerie Brno, inv. č. 18 527. Foto: archiv Moravské galerie, Brno.
100. Albert Jonáš, *ČSL letecká společnost*, 1938, ofset, 100 × 63 cm, Moravská galerie Brno, inv. č. 18 532. Foto: archiv Moravské galerie, Brno.
101. Albert Jonáš, *For visitors to Czechoslovakia 50-66 2/3 per cent.*, 1937, ofset, 94 × 61 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17783. Foto: archiv Uměleckoprůmyslového musea, Praha.
102. Albert Jonáš, *Do hor s ČSD*, 1937, ofset, 95 × 63 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17791. Foto: Zuzana Kopcová.
103. Albert Jonáš, *Visitez la Tchecoslovaquie*, 1938, ofset, 94 × 63 cm, Moravská galerie Brno, inv. č. 18 530. Foto: archiv Moravské galerie, Brno.
104. Albert Jonáš, *Anna Karenina, Městské divadlo pražské*, 1935, ofset, 125 × 95 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17746. Foto: Zuzana Kopcová.

105. Albert Jonáš, *M. Šolochov: Rozrušená země, Městské divadlo pražské*, 1935, ofset, 125 × 95 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17749. Foto: archiv Uměleckoprůmyslového musea, Praha.
106. Albert Jonáš, *František Langer: Jízdní hlídka, Městské divadlo pražské*, 1935, ofset, 123 × 94 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17743. Foto: archiv Uměleckoprůmyslového musea, Praha.
107. Albert Jonáš, *Eugene O'Neil: Pramen věčného mládí, Městské divadlo pražské*, 1935, ofset, 127 × 95 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17739. Foto: Zuzana Kopcová.
108. Albert Jonáš, *F. Zavřel: Jan Žižka z Trocnova, Městské divadlo pražské*, 1936, ofset, 123 × 94 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17737. Foto: Zuzana Kopcová.
109. Albert Jonáš, *F. Hebbel: Judita, Městské divadlo pražské*, 1936, ofset, 125 × 94 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17747. Foto: Zuzana Kopcová.
110. Albert Jonáš, *Passeur: Vlajka hoří, Městské divadlo pražské*, 1937, ofset, 126 × 95 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17741. Foto: Zuzana Kopcová.
111. Albert Jonáš, *Balalajka*, 1938. Reprofoto podle Aktuality týdne, *Pestrý týden XIII*, 1938, č. 11, 12. 3., s. 3. Foto: archiv autorky.
112. Albert Jonáš, *Jízdní hlídka*, 1936, ofset, 125 × 95 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17727. Foto: archiv Uměleckoprůmyslového musea, Praha.
113. Albert Jonáš, *Mravnost nade vše*, 1937, ofset, 125 × 95 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17731. Foto: archiv Uměleckoprůmyslového musea, Praha.
114. Albert Jonáš, *Včera neděle byla*, 1938, ofset, 125 × 95 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17734. Foto: archiv Uměleckoprůmyslového musea, Praha.
115. Albert Jonáš, *Obé na plotny dvojblesk*, 1939, ofset, 126 × 95 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17720. Foto: Zuzana Kopcová.
116. Albert Jonáš, *Fahren sie mit uns / Pojeďte s námi*, 1940, ofset, 83 × 64 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17799. Foto: Zuzana Kopcová.
117. Albert Jonáš, *Winterfreuden in Böhmen u. Mähren*, 1939, ofset, 84 × 59 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17780. Foto: Zuzana Kopcová.
118. Albert Jonáš, *Vaše pracovní místo je vaším druhým domovem. Pomáhejte i Vy, aby bylo účelné a příjemné.*, (kol. r. 1939), ofset, 83 × 62 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17801. Foto: Zuzana Kopcová.
119. Albert Jonáš, *Die Vollkommenste Verpackung der Behälter/Nejdokonalejší obal – přepravní skříň*, 1940, ofset, 95 × 63 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17800. Foto: Zuzana Kopcová.
120. Albert Jonáš, *Spart mit Eisenbahnwagen / Šetřte železniční vozy*, 1940/1941, ofset, 84 × 60 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17763. Foto: Zuzana Kopcová.
121. Albert Jonáš, *Böhmen und Mähren die Länder der Arbeit / Čechy a Morava země práce*, 1940/1941, ofset, 84 × 60 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17763. Foto: archiv Uměleckoprůmyslového musea, Praha.
122. Albert Jonáš, *Das Mädchen im blau / Dívka v modrém*, (1939/1940), ofset, 128 × 95 cm, Národní filmový archiv Praha, inv. č. 6331. Foto: archiv Národního filmového archivu, Praha.
123. Albert Jonáš, *Dívka v modrém*, 1940, ofset, 128 × 95 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17733. Foto: Zuzana Kopcová.
124. Albert Jonáš, *Glück für Zwei / Štěstí pro dva*, 1940, ofset, 95 × 63 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17725. Foto: Zuzana Kopcová.
125. Albert Jonáš, *Preludium / Präludium*, 1941, ofset, 126 × 95 cm, Severočeské muzeum Liberec, př. č. H42/2010. Foto: archiv Severočeského muzea, Liberec.

126. Albert Jonáš, *Die Bezauberte / Okouzlená*, 1942, ofset, 125 × 92 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17735. Foto: archiv Uměleckoprůmyslového musea, Praha.
127. Albert Jonáš, *Der Fisch am Trockenem / Ryba na suchu*, 1942, ofset, 125 × 95 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17729. Foto: archiv Uměleckoprůmyslového musea, Praha.
128. Albert Jonáš, *Goldener Boden / Zlaté dno*, 1942, ofset, 90 × 60 cm, Národní filmový archiv Praha, inv. č. 3615. Foto: archiv Národního filmového archivu, Praha.
129. Albert Jonáš, *Ich komme gleich / Přijdu hned*, 1942, ofset, 88 × 62 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17823. Foto: Zuzana Kopcová.
130. Albert Jonáš, *Männer altern nicht / Muži nestárnou*, 1942, ofset, 125 × 94, 5 cm, Soukromá sbírka. Reprofoto podle Marta Sylvestrová (ed.), *Český filmový plakát 20. století* (kat. výst.), Moravská galerie v Brně 2004, s. 231. Foto: archiv autorky.
131. Albert Jonáš, *Die Tänzerin / Tanečnice*, 1943, ofset, 85 × 60 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17821. Foto: archiv Uměleckoprůmyslového musea, Praha.
132. Albert Jonáš, *Glückliche Reise / Šťastnou cestu*, 1943, ofset, 120 × 85 cm, Národní filmový archiv Praha, inv. č. 5160. Foto: archiv Národního filmového archivu, Praha.
133. Albert Jonáš, *Der Fisch am Trockenem / Ryba na suchu*, 1942, ofset, 80 × 28 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17813. Foto: Zuzana Kopcová.
134. Albert Jonáš, *Goldener Boden / Zlaté dno*, 1942, ofset, 80 × 28 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17815. Foto: Zuzana Kopcová.
135. Albert Jonáš, *Nebel über dem Moor – Mlhy na Blatech*, 1943, ofset, 78 × 28 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17817. Foto: Zuzana Kopcová.
136. Albert Jonáš, *Péči podle pokynů lékařských záchraň zdraví svého dítěte*, (mezi lety 1946-48), ofset, 86 × 60,5 cm, Severočeské muzeum Liberec, inv. č. Pl-1125. Foto: archiv Severočeského muzea, Liberec.
137. Albert Jonáš, *V českých zemích za jediný rok umírá přes 17. 000 kojenců*, (kol. r. 1947), ofset, 95,5 × 63 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17797. Foto: Zuzana Kopcová.
138. Albert Jonáš, *Právě začínáme*, 1946, ofset, 86 × 61 cm, Národní filmový archiv Praha, inv. č. 3354. Foto: archiv Národního filmového archivu, Praha.
139. Albert Jonáš, *Jan Roháč z Dubé*, 1947, ofset, 89 × 59 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17826. Foto: archiv Uměleckoprůmyslového musea, Praha.
140. Albert Jonáš, *Siréna*, 1947, ofset, 84 × 60 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17825. Foto: archiv Uměleckoprůmyslového musea, Praha.
141. Albert Jonáš, *Muzikant*, 1947, ofset, 82 × 59 cm, Národní filmový archiv Praha, inv. č. 2778. Foto: archiv Národního filmového archivu, Praha.
142. Albert Jonáš, *Housle a sen*, 1947, ofset, 82 × 59 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17827. Foto: Zuzana Kopcová.
143. Albert Jonáš, *Jan Roháč z Dubé*, 1947, ofset, 77 × 28 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17820. Foto: Zuzana Kopcová.
144. Albert Jonáš, *Housle a sen*, 1947, ofset, 78 × 28 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17819. Foto: Zuzana Kopcová.
145. Albert Jonáš, *Ženy a dívky. Staňte se železničkami!*, (po roce 1949), ofset, 85 × 60, 5 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17804. Foto: Zuzana Kopcová.
146. Albert Jonáš, *Železniční přejezd – zvýšené nebezpečí!*, 1951, ofset, 41, 5 × 57, 5 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17808. Foto: Zuzana Kopcová.
147. Albert Jonáš, *Více vajec – vyšší životní úroveň. Výkup nadsmělných vajec*, (kol. r. 1951), ofset, Soukromá sbírka. Reprofoto podle Tomáš Bojar – Jan Třeštík – Jakub Zelniček, *Moc obrazů*,

obrazy moci. Politický plakát a propaganda (kat. výst.), Galerie u Křížovníků v Praze 2005, s. 259. Foto: archiv autorky.

148. Albert Jonáš, *Správné vybavení, bezpečná práce*, (kol. r. 1951), ofset, 69, 5 × 48 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17809. Foto: Zuzana Kopcová.
149. Albert Jonáš, *Výstava vynálezů a zlepšovacích námětů*, (1954), ofset, 85 × 61 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17790. Foto: Zuzana Kopcová.
150. Fotografický portrét Alberta Jonáše. Foto: soukromý archiv Jana Králíka.

10. Obrazová příloha

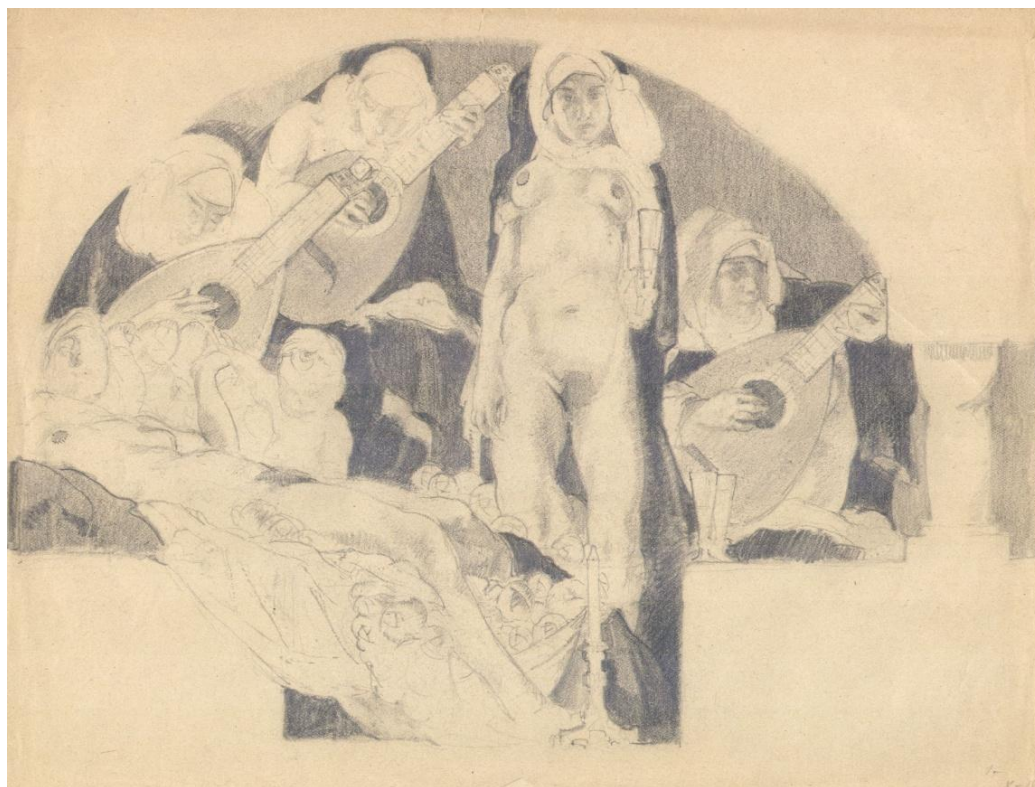
1. Fotografický portrét Alberta Jonáše.
Foto: soukromý archiv Jana Králíka.

3. Albert Jonáš s rodinou. V dolní řadě zleva sedící: Albert Jonáš st. (otec), Josefa Jonášová (matka), Blanka Jonášová (sestra), Josefina Kateřina („Kitty“) Jonášová (manželka) a neznámá žena. V horní řadě stojící: neznámá slečna a Albert Jonáš. Foto: soukromý archiv Jana Králíka.

6. Voják hrající na housle. Kresba Alberta Jonáše vytvořena 25. září 1918. Foto: soukromý archiv Jana Králíka.

8. Skica k lunetě pro klášter, kde byl Albert Jonáš ubytován jako zajatec za první světové války (1918). Foto: soukromý archiv Jana Králíka.

9. *Stieberova vila* navržena Emilem Králíčkem v roce 1922. Hlavním vedoucím stavby byl Albert Jonáš. Foto: soukromý archiv Jana Králíka.

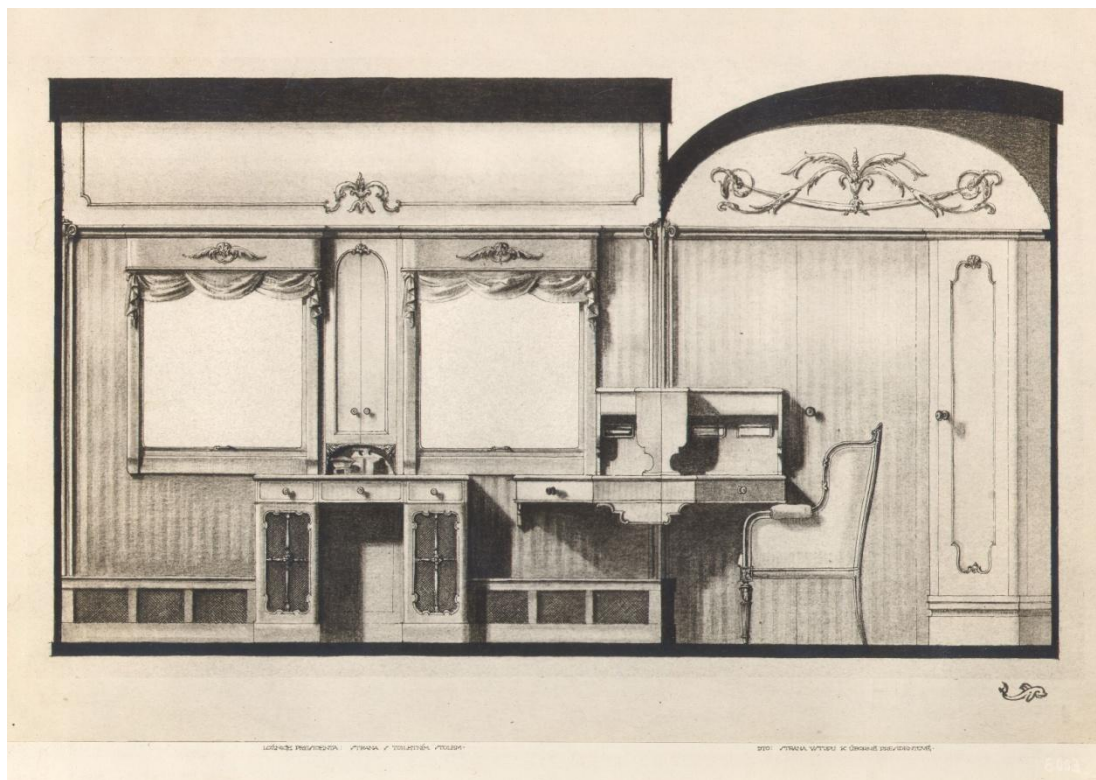
11. Interiér *Kavárny Urban*. Přestavbu prvního patra barokního Waldekovského paláce na Václavském náměstí na moderní kavárnu navrhl a řídil Albert Jonáš v roce 1926. Foto: soukromý archiv Jana Králíka.

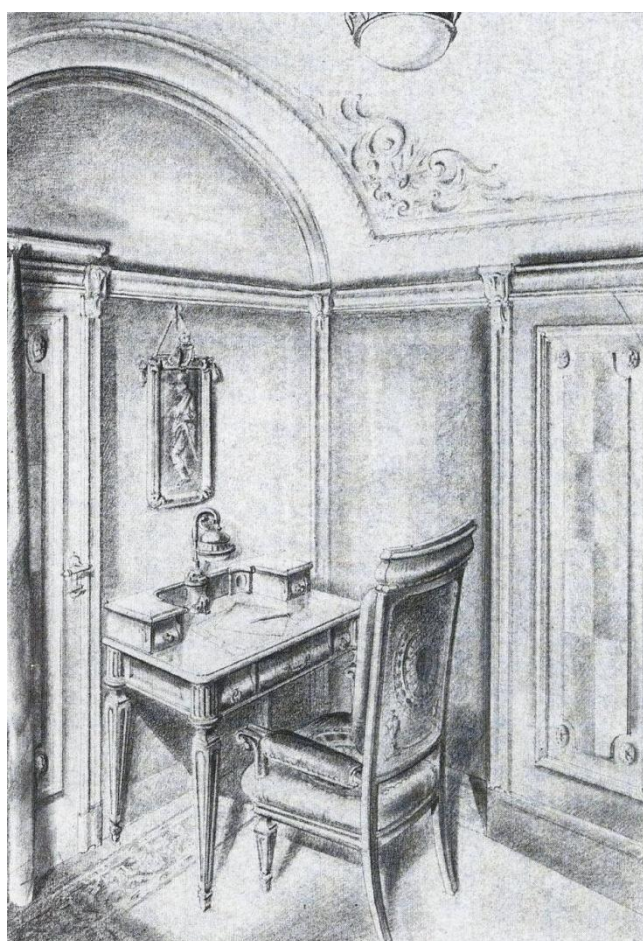
13. Prohlídka nového salonního vozu prezidenta T. G. Masaryka v roce 1930 tehdejším ministrem železnic Rudolfem Mlčochem. Mezi účastníky zleva: odborný rada ministerstva železnic Ryšlink, generální ředitel Ringhofferových závodů dr. Hanuš Ringhoffer, ministr železnic R. Mlčoch, sekční šéf Černý a odborný rada dr. Havelka. Pátý muž zprava je Albert Jonáš. Foto: soukromý archiv Jana Králíka.

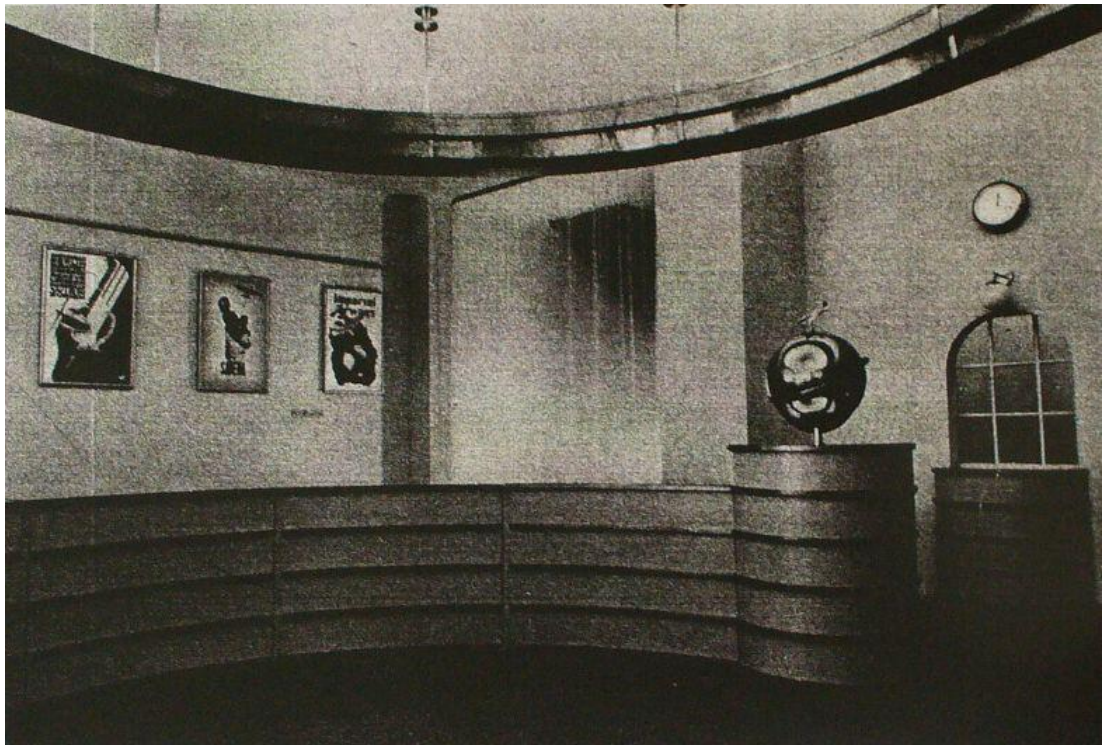
16. Pohled do salonu vozu prezidenta T. G. Masaryka. Foto: soukromý archiv Jana Králíka.

17. Albert Jonáš, Návrh pánské ložnice (strany s toaletním stolem) pro salonní vůz prezidenta T. G. Masaryka. Foto: soukromý archiv Jana Králíka.

21. Albert Jonáš, Návrh pracovny nerealizovaného salonního vozu krále Alexandra z roku 1933. Reprofoto podle Ludvík Losos - Ivo Mahel, *Salonní vozy Ringhoffer*, Praha 1999, s. 48. Foto: archiv autorky.

22. Interiér cestovní kanceláře Československé letecké společnosti navrhl Albert Jonáš v roce 1937. Reprofoto podle Čs. dopravní letectví, *Pestrý týden* XII, 1937, č. 24, 12. 6., s. 15. Foto: archiv autorky.

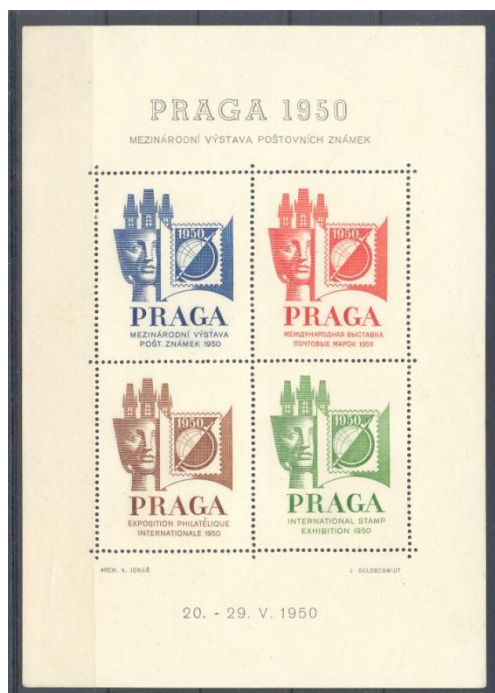
24. Albert Jonáš, Instalace výstavy pro Zbrojovku Brno a. s. na podzimních Pražských vzorkových veletrzích (1941). Foto: soukromý archiv Jana Králíka.

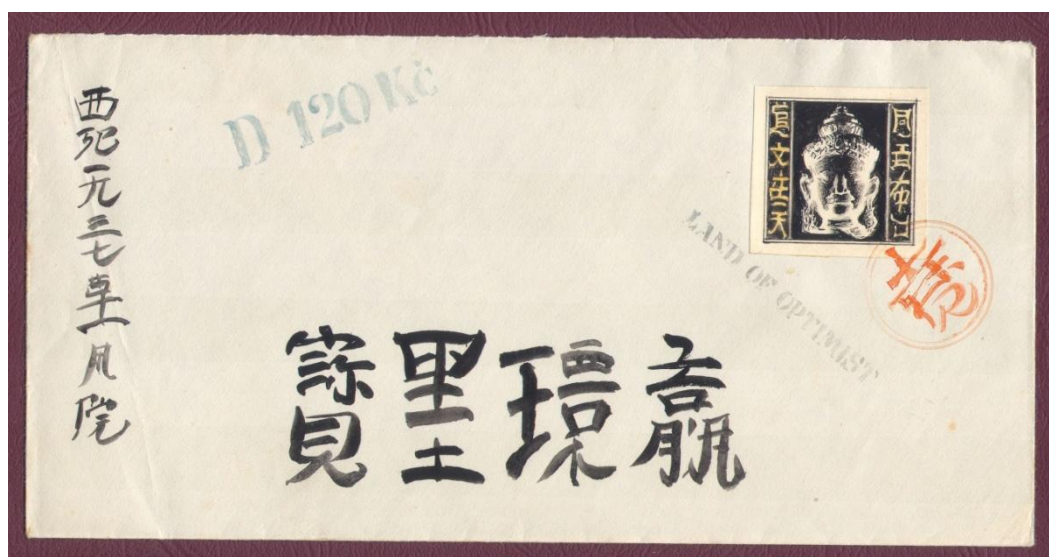
26. Albert Jonáš se sestrou Blankou Winklerovou na balkoně. Foto: soukromý archiv Jana Králíka.

27. Albert Jonáš u pracovního stolu. Foto: soukromý archiv Jana Králíka.

28. Albert Jonáš, Propagační známka pro mezinárodní výstavu poštovních známek PRAGA 1950 (1950). Foto: soukromý archiv Jana Králíka.

32. Albert Jonáš, Dopisní obálka s čínskými znaky a motivy pro Václavem Mencl z Řevnic (kol. r. 1950). Foto: soukromý archiv Jana Králíka.

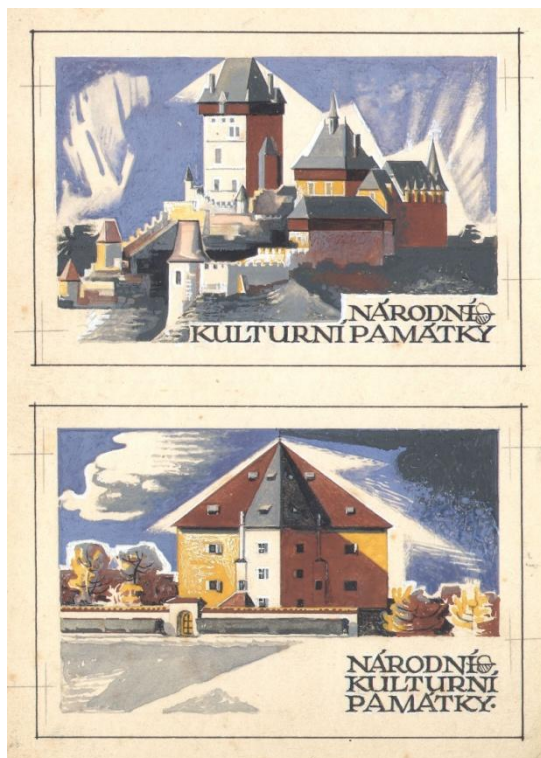
36. Albert Jonáš, Zápalková nálepka pro ÚÚZO Praha *Očkování vás ochrání proti tetanu* (1959). Foto: soukromý archiv Jana Králíka.

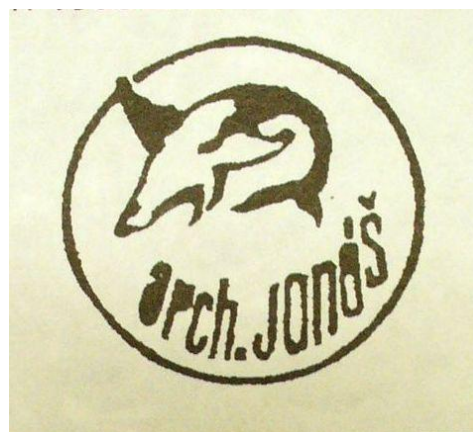
38. Albert Jonáš, Přípravné kresby k ilustracím pro učebnici *Z dávné minulosti lidstva. Dějepis pro 6. ročník* (1964) ke kapitolám věnujících se starověkému Řecku a Římu. Foto: soukromý archiv Jana Králíka.

39. Albert Jonáš, Ilustrace pravěkých lidí při lovu medvěda v učebnici *Z dávné minulosti lidstva. Dějepis pro 6. ročník* (1964). Reprofoto podle Václav Michnovský, *Z dávné minulosti lidstva. Dějepis pro 6. ročník*, Praha 1966, s. 16. Foto: archiv autorky.

43. Albert Jonáš, Návrhy zápalkových nálepek ze série Národní kulturní památky (kol. r. 1970). Foto: soukromý archiv Jana Králíka.

46. Albert Jonáš, vlastní značka. Reprofoto podle Zbyšek Malý (ed.) Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 - 1999 IV, Ostrava 1999, s. 300. Foto: archiv autorky.

47. Albert Jonáš si prohlíží první výtisky svého propagačního plakátu pro ministerstvo železnic. Reprofoto podle Z domova i ciziny, *Pestrý týden* XXII, 1937, č. 18, 1. 5., s. 5. Foto: archiv autorky.

50. Albert Jonáš, *Telefunken 250*, (1932 nebo 1933), ofset, 116 × 85 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17716. Foto: Zuzana Kopcová.

56. Albert Jonáš, *Za novými objevy / Radiotechna*, TELEFUNKEN, 1939, ofset, 67,5 × 41,5 cm, Severočeské muzeum Liberec, př. č. H29/97/1. Foto: archiv Severočeského muzea, Liberec.

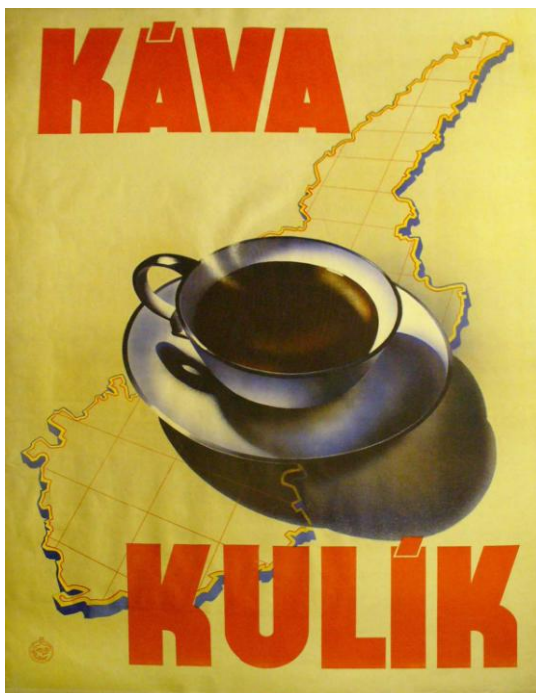

52. Albert Jonáš, *System Telefunken Duplex 270*, (1932 nebo 1933), ofset, 114 × 85 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17711. Foto: Zuzana Kopcová.

60. Albert Jonáš, *I kámen se rozežřeje pro kožešinu fmy Junger Mor. Ostrava, Nádražní 9.*, (1935), ofset, 126 × 95 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17706. Foto: archiv Uměleckoprůmyslového musea, Praha.

65. Albert Jonáš, *Karbon*, 1935, ofset, 94,5 × 62,5 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17796. Foto: Zuzana Kopcová.

70. Albert Jonáš, *Káva Kulík*, 1935, ofset, 126 × 94 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17709. Foto: Zuzana Kopcová.

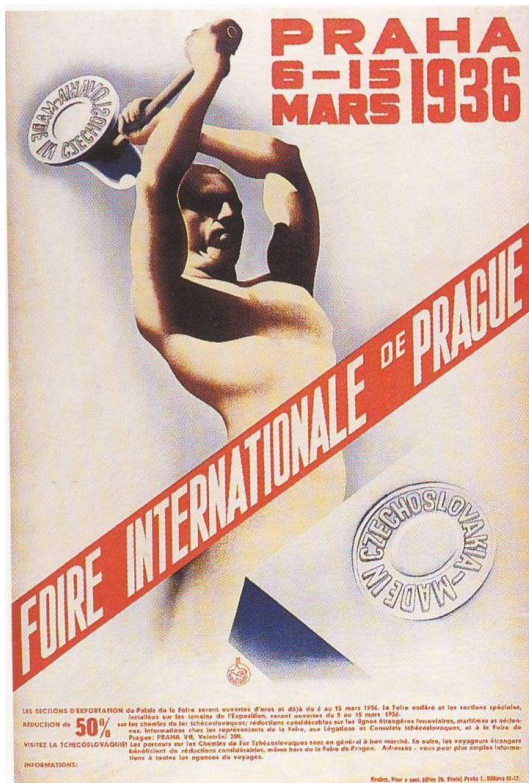

74. Albert Jonáš, *Pění, mydlí, neubývá - Otta*, 1938, ofset, 93, 7 × 63, 2 cm, Moravská galerie Brno, inv. č. 25 636. Foto: archiv Moravské galerie, Brno.

76. Albert Jonáš, *Oris krém*, (kol. r. 1938), ofset, 114, 5 × 92 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17753. Foto: Zuzana Kopcová.

77. Albert Jonáš, *Pod pudr polomastný vitamínový denní krém Otima*, 1938. Reprofoto podle Reklama Parfumerie Otta, *Pestrý týden* XIII, 1938, č. 9, 26. 2., s. 25. Foto: archiv autorky.

88. Albert Jonáš, *Foire Internationale de Prague, Praha 6-15 mars 1936*, 1935, offset, 94 × 63 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17771. Foto: archiv Uměleckoprůmyslového musea, Praha.

89. Albert Jonáš, *Pražské vzorkové veletrhy 7. – 14. III. Palác: 5. – 14. III. 1937*, 1937, offset, 95 × 63 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17770. Foto: archiv Uměleckoprůmyslového musea, Praha.

90. Albert Jonáš, *Made in Czecho-Slovakia*, 1939, offset, 95 × 63 cm, Moravská galerie Brno, inv. č. 18 529. Foto: archiv Moravské galerie, Brno.

99. Albert Jonáš, *ČSL letecká společnost*, 1937, ofset, 104 × 68 cm, Moravská galerie Brno, inv. č. 18 527. Foto: archiv Moravské galerie, Brno.

101. Albert Jonáš, *For visitors to Czechoslovakia 50-66 2/3 per cent.*, 1937, ofset, 94 × 61 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17783. Foto: archiv Uměleckoprůmyslového musea, Praha.

103. Albert Jonáš, *Visitez la Tchécoslovaquie*, 1938, ofset, 94 × 63 cm, Moravská galerie Brno, inv. č. 18 530. Foto: archiv Moravské galerie, Brno.

104. Albert Jonáš, *Anna Karenina*, Městské divadlo pražské, 1935, ofset, 125 × 95 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17746. Foto: Zuzana Kopcová.

106. Albert Jonáš, *František Langer: Jízdní hlídka*, Městské divadlo pražské, 1935, ofset, 123 × 94 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17743. Foto: archiv Uměleckoprůmyslového musea, Praha.

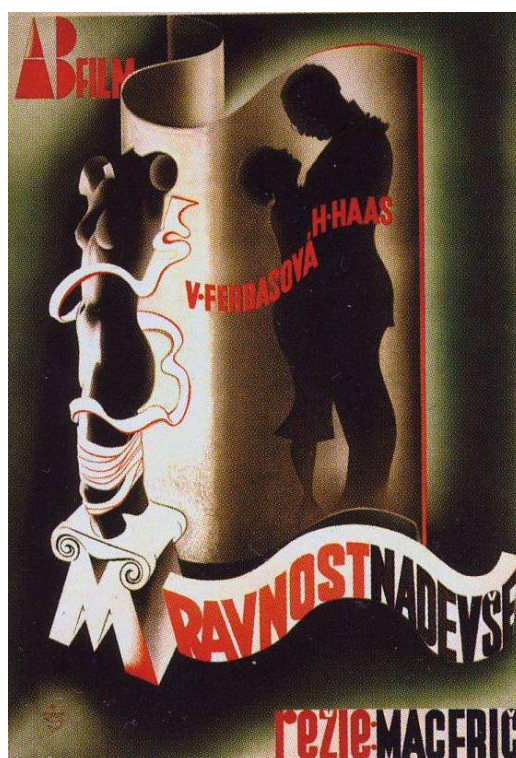

110. Albert Jonáš, *Passeur: Vlajka hoří*, Městské divadlo pražské, 1937, ofset, 126 × 95 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17741. Foto: Zuzana Kopcová.

112. Albert Jonáš, *Jízdní hlídka*, 1936, ofset, 125 × 95 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17727. Foto: archiv Uměleckoprůmyslového musea, Praha.

113. Albert Jonáš, *Mravnost nade vše*, 1937, ofset, 125 × 95 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17731. Foto: archiv Uměleckoprůmyslového musea, Praha.

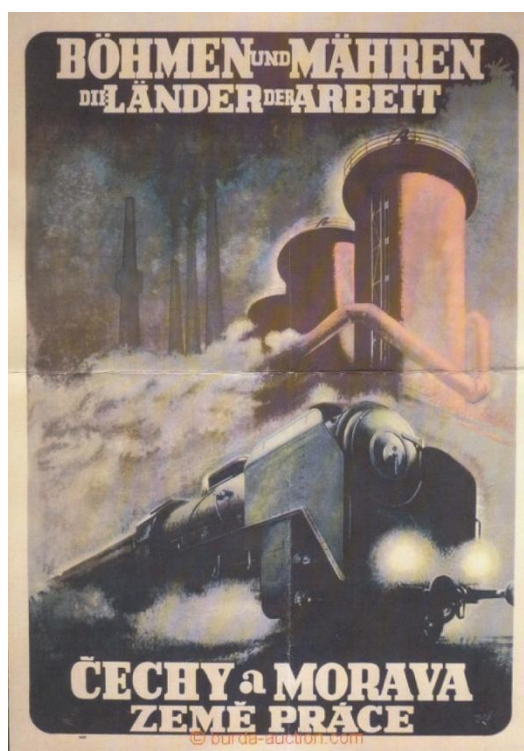

114. Albert Jonáš, *Včera neděle byla*, 1938, ofset, 125 × 95 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17734. Foto: archiv Uměleckoprůmyslového musea, Praha.

116. Albert Jonáš, *Fahren sie mit uns / Pojeďte s námi*, 1940, ofset, 83 × 64 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17799. Foto: Zuzana Kopcová.

121. Albert Jonáš, *Böhmen und Mähren die Länder der Arbeit / Čechy a Morava země práce*, 1940/1941, ofset, 84 × 60 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17763. Foto: archiv Uměleckoprůmyslového musea, Praha.

122. Albert Jonáš, *Das Mädchen im blau / Dívka v modrém*, (1939/1940), ofset, 128 × 95 cm, Národní filmový archiv Praha, inv. č. 6331. Foto: archiv Národního filmového archivu, Praha.

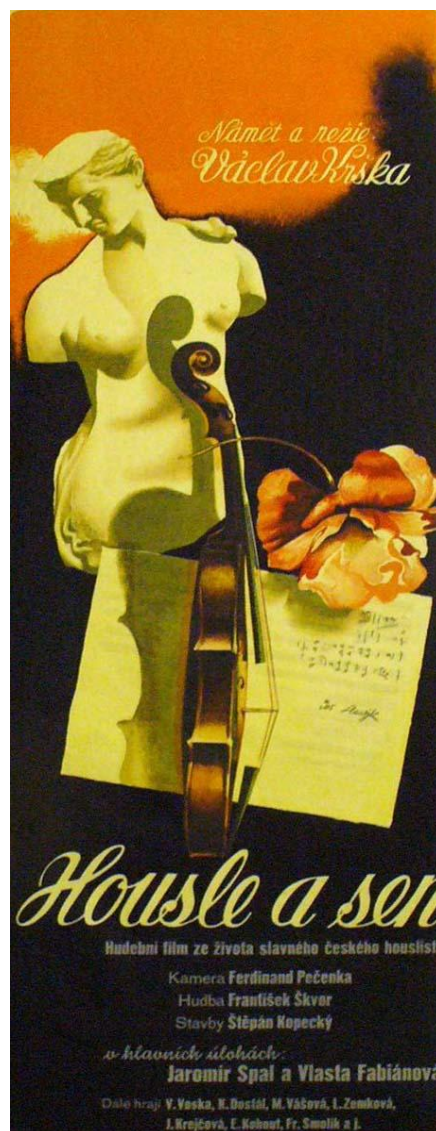

136. Albert Jonáš, *Péči podle pokynů lékařských* (lékařských záchraň zdraví svého dítěte, (mezi lety 1946-48), ofset, 86 × 60,5 cm, Severočeské muzeum Liberec, inv. č. Pl-1125. Foto: archiv Severočeského muzea, Liberec.

144. Albert Jonáš, *Housle a sen*, 1947, ofset, 78 × 28 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17819. Foto: Zuzana Kopcová.

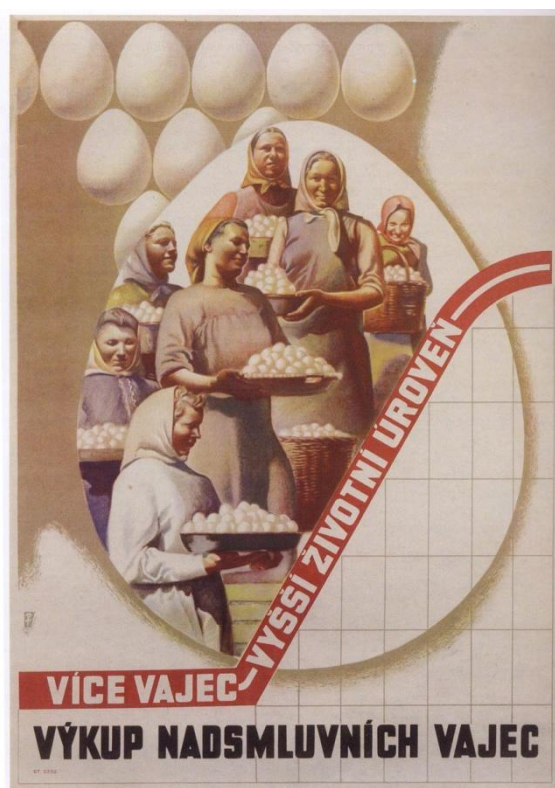
138. Albert Jonáš, *Právě začínáme*, 1946, ofset, 86 × 61 cm, Národní filmový archiv Praha, inv. č. 3354. Foto: archiv Národního filmového archivu, Praha.

145. Albert Jonáš, *Ženy a dívky. Staňte se železničkami!*, (po roce 1949), ofset, 85 × 60, 5 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17804. Foto: Zuzana Kopcová.

147. Albert Jonáš, *Více vajec – vyšší životní úroveň. Výkup nadsmělných vajec*, (kol. r. 1951), ofset, Soukromá sbírka. Reprofoto podle Tomáš Bojar – Jan Třeštík – Jakub Zelničák, *Moc obrazů, obrazy moci. Politický plakát a propaganda* (kat. výst.), Galerie u Křížovníků v Praze 2005, s. 259. Foto: archiv autorky.

149. Albert Jonáš, *Výstava vynálezů a zlepšovacích námětů*, (1954), ofset, 85 × 61 cm, Uměleckoprůmyslové museum Praha, inv. č. GP-17790. Foto: Zuzana Kopcová.

11. Summary

The theme of the master's thesis is the work of Albert Jonas (7th March 1893, Prague – 30th May 1974, Prague). Albert Jonas was a very remarkable person whose range of interests and number of works are admirable. Between 1912 and 1915 he studied at painting at the Academy of Fine Arts, Prague. During World War I he was fighting in Russia and then in 1916 he was captured in Italy. After the war he signed up for architecture and graphic studies at the Academy of Fine Arts in Prague again. In 1920s he worked in the architecture studio of Matěj Blecha as a construction engineer and designed Café Urban, Otto Petschek Villa and Bedřich Petschek Villa, etc. Moreover, the saloon carriage for President T. G. Masaryk was based on his design.

In 1930 he began his career in promotional graphics as an expert in V. Neubert graphic company. After this experience he started designing his own advertisements and the posters. These works are strongly inspired by French graphic art and also Italian and Austrian artists because of Jonas's study trip in Italy and Austria in 1936. He produced many advertisements of all sorts for large companies, but also for some smaller producers and businesses. Albert Jonas supported the producing of promotions for entertainment actions and designed theatrical and film posters. The artist's first republic period is the most interesting and his posters of that time are of a very high quality. Albert Jonas was inspired by avant-garde movement but his style can be called modern.

During the Protectorate of Bohemia and Moravia and after World War II there were fewer commissions for posters so Albert Jonas focused on designing exhibitions, stamps, matches stickers and company badges. The artist also illustrated school textbooks.

The master's thesis concentrates mainly on posters and it is divided into four sections - promotion, travel, exhibition, theatrical

and film posters. An important part of the thesis is a catalogue of posters and chronological table of all his located works.

12. Anotace

Jméno a příjmení:	Zuzana Kopcová
Katedra:	dějin umění
Vedoucí práce:	Doc. PaedDr. Alena Kavčáková, Dr.
Rok obhajoby:	2013

Název práce:	Albert Jonáš 1893-1974
Název v angličtině:	Albert Jonas 1893-1974
Anotace práce:	Albert Jonáš (7. 3. 1893 Praha – 30. 5. 1974 Praha) byl architektem, malířem, grafikem a průmyslovým návrhářem. V letech 1912-1915 a 1919-1920 studoval na Akademii výtvarných umění v Praze. V roce 1936 soukromě studoval grafiku v Rakousku a Itálii. Projektovat stavby a salónní vozy (např. pro prezidenta T. G. Masaryka). Navrhoval užitou grafiku (plakáty, poštovní známky aj.), průmyslový design (rádio přijímače), instalace výstav a také ilustroval učebnice. Magisterská práce se soustřeďuje na plakátovou tvorbu.
Klíčová slova:	Albert Jonáš; firma Matěj Blecha a spol., Karlín; salónní vozy Ringhoffer; plakát; reklama, instalace výstav, filatelie
Anotace v angličtině:	Albert Jonas (7. 3. 1893 Prague – 30. 5. 1974 Prague) was an architect, painter, graphic and industry designer. In the years 1912-1915 and 1919-1920 he studied the Academy of Fine Arts, Prague. In 1936 he studied graphic arts in Italy and Austria. He designed buildings and saloon carriagees (for example for president T. G. Masaryk). He was engaged in applied graphic (posters, stamps, etc.), industry design (radios), installation of exhibitions and he also illustrated school textbooks. The master thesis concentrates mainly on posters.
Klíčová slova v angličtině:	Albert Jonas, the studio of Matej Blecha in Karlin, saloon carriagees, poster, promotion, advertisement, installation of exhibitions, philately
Přílohy vázané v práci:	Katalog plakátů Alberta Jonáše, Seznam obrazové přílohy na CD, Obrazová příloha
Rozsah práce:	65 stran, 20 stran obrazové přílohy, kompletní obrazová příloha a text na CD
Jazyk práce:	Čeština

